

KLANT-CENTRAAL

Jaarverslag 2016

Inhoud

1. Jaarverslag van de NMBS opgesteld in toepassing van artikels 95 en 96 van het Wetboek van Vennootschappen
 - 1.1 Coporate Governance
 - 1.2 Bezoldigingsverslag
2. Financiële staten
 - 2.1 Toelichtingen
3. Activiteitensectoren
4. Verslag van het College van commissarissen

1. Jaarverslag van de NMBS opgesteld in toepassing van artikels 95 en 96 van het Wetboek van Vennootschappen

Jaarverslag van de NMBS opgesteld met toepassing van artikels 95 en 96 van het Wetboek van Vennootschappen

In overeenstemming met de artikels 95 en 96 van het Wetboek van Vennootschappen stelt de Raad van Bestuur haar jaarverslag op.

1. Evolutie van activiteiten en resultaten

Boekhoudkundig referentiestelsel

Sinds het boekjaar 2011, wordt de boekhouding van de NMBS (voordien NMBS Holding genaamd), conform artikel 89 van het beheerscontract afgesloten met de staat, gevoerd volgens de IFRS-normen, maar ook om te beantwoorden aan de verwachtingen van de investeerders.

De maatschappelijke jaarrekening wordt evenwel opgesteld volgens twee boekhoudkundige referentiestelsels (Belgische normen B-GAAP en IFRS-normen). De dualiteit van de referentiestelsels leidt tot verschillende cijfers, aangezien de boekhoudregels verschillen naargelang de gebruikte normen. Het netto-resultaat van 2016 volgens IFRS bedraagt € -277,9 miljoen, maar moet als volgt herwerkt worden, om het netto-resultaat volgens B-GAAP (€ -249,7 miljoen) weer te geven:

- financiële voorziening voor afgeleide instrumenten geboekt in B-GAAP (€ +18,1 miljoen);
- reële waarde wijzigingen met betrekking tot de overige financiële instrumenten niet geboekt in B-GAAP (€ -2,1 miljoen);
- meerwaarden op geherwaardeerde vaste activa in B-GAAP (€ +1,9 miljoen);
- annulering van de herwaarderingsmeerwaarde in B-GAAP, terwijl het een waardvermindering betreft op geherwaardeerde vaste activa in IFRS (€ +7,8 miljoen);
- andere aanpassingen IFRS (€ +2,5 miljoen).

Omdat dit jaarverslag toegevoegd wordt bij de rekening neergelegd bij de Nationale Bank van België, welke volgens de Belgische normen opgesteld wordt, werden de vermelde cijfers bepaald volgens dit boekhoudkundig referentiestelsel. Het zijn overigens deze rekeningen die het voorwerp uitmaken van het certificeringsverslag dat werd opgesteld door het College van Commissarissen.

De maatschappelijke rekening volgens IFRS is te raadplegen op de website van de onderneming (<http://www.belgianrail.be/nl/corporate/publicaties/jaarverslag.aspx>)

Resultatenrekening

Resultatenrekening (in Mio €)	2016	2015	Delta
Verkopen en diensten	2.411,3	2.616,3	-205,0
Omzet	2.193,2	2.231,9	-38,7
Voorraad goederen in bewerking en gereed product en bestellingen in uitvoering	-4,0	47,5	-51,5
Geproduceerde vaste activa	144,8	138,1	6,7
Andere bedrijfsopbrengsten	42,3	41,9	0,4
Niet recurrente bedrijfsopbrengsten	35,0	156,9	-121,8
Kosten van verkopen en diensten	-2.524,0	-2.497,4	-26,6
Handelsgoederen-, grond- en hulpstoffen	-79,8	-83,0	3,2
Diensten en diverse goederen	-2.240,2	-2.363,2	123,1
Bezoldigingen, sociale lasten, pensioenen	0,0	0,0	0,0
Andere bedrijfskosten	-4,8	-5,1	0,3
Niet recurrente bedrijfskosten	-199,3	-46,0	-153,2
EBITDA	-112,7	118,9	-231,6
Afschrijvingen	-371,6	-361,0	-10,6
Waardeverminderingen	-24,1	-2,2	-21,9
Voorzieningen	-79,3	71,1	-150,3
EBIT	-587,7	-173,3	-414,5
Financieel resultaat	338,0	337,9	0,1
EBT	-249,7	164,6	-414,4
Belastingen	0,0	0,0	0,0
Netto-resultaat	-249,7	164,6	-414,3

Operationeel resultaat

Het operationeel resultaat omvat zowel niet recurrente kosten en opbrengsten als kosten en opbrengsten cash of niet cash, ofwel:

	2016	2015	Delta
Operationeel resultaat cash	60,0	42,5	17,6
<i>Recurrent</i>	35,4	22,6	12,7
<i>Niet recurrent</i>	24,7	19,8	4,9
Operationeel resultaat niet cash	-172,7	76,4	-249,2
OPERATIONEEL RESULTAAT	-112,7	118,9	-231,6

De verbetering van operationeel resultaat **cash recurrent** (€ +12,7 miljoen) is hoofdzakelijk het gevolg van:

- de daling van de diensten en diverse goederen (€ -96,5 miljoen) waarvan € -58,3 miljoen met betrekking tot het gedetacheerd personeel en de uitzendkrachten en € -36,5 miljoen als gevolg van de inbreng van activiteiten in THI Factory op 1 april 2015;
- de daling van de omzet, bestellingen in uitvoering inclusief voor € 94,4 miljoen waarvan € -40,5 miljoen als gevolg van de activiteit Thalys die op 1 april 2015 in een dochteronderneming ondergebracht werd, € -16,5 miljoen aan prestaties in het kader van investeringen voor derden, € -14,8 miljoen als gevolg van de vermindering van de activiteit Freight Services/RCC ten opzichte van 2015 (daling van het aantal gepresteerde dagen gefactureerd aan B-Logistics) en € -11,0 miljoen aan huuractiviteiten en onderhoudsprestaties voor derden, € -8,1 miljoen aan omzet nationaal verkeer gedeeltelijk beïnvloed door de gepleegde aanslagen;
- de stijging van de andere bedrijfsopbrengsten met € 8,3 miljoen waarvan € +7,4 miljoen aan tussenkomst van de NS in het kader van het SWA-contract - ICZ-Brussel-Amsterdam voor het jaar 2016.

De verbetering van het operationeel resultaat **cash niet recurrent** (€ 4,9 miljoen) als gevolg van:

- € +20,5 miljoen aan schadevergoedingen ontvangen in het kader van de aanschaf van rollend materieel;
- € +7,0 miljoen aan tussenkomst van de NS in het kader van het SWA-contract – ICZ Brussel-Amsterdam voor de jaren 2014 en 2015 (geboekt in 2016);
- € -28,3 miljoen aan meerwaarde op verkopen hoofdzakelijk met betrekking tot THI Factory waarvan € 3,4 miljoen aan aanpassing van de opleg THI Factory op basis van de reële gegevens (in 2016) en € -32,5 miljoen als gevolg van de meerwaarde op de inbreng in THI Factory geboekt in 2015.

De verslechtering van het operationeel resultaat **non cash** (€ -249,2 miljoen) is hoofdzakelijk het gevolg van:

- € -124,1 miljoen aan meerwaarde gerealiseerd op de inbreng in THI Factory geboekt in 2015;
- € -138,0 miljoen aan waardeverminderingen op terreinen geboekt in 2016.

In het raam van het onderzoek naar de rechtmatigheid van het behoud van de herwaarderingsmeerwaarden werd er een test op waardeverminderingen op de terreinen, die het voorwerp hebben uitgemaakt van een herwaardering tijdens de herstructurering op 1 januari 2014, uitgevoerd. Tijdens deze test werd de geherwaardeerde boekwaarde vergeleken met de marktwaarde, bepaald door de directie B-ST op basis van de vergelijkbare marktwaarden (en door een externe expert voor een groot project, op basis van de methode van de residuele waarde), op 31 december 2016.

Er werden waardeverminderingen vastgesteld wanneer de boekwaarde hoger was dan de marktwaarde. Er werden voor € 138,1 miljoen aan waardeverminderingen geboekt via het resultaat voor het jaar 2016 en voor € 7,8 miljoen aan annuleringen van herwaarderingsmeerwaarden.

De herwaarderingsmeerwaarden die voorheen opgenomen waren in het kapitaal hebben geen voorwerp uitgemaakt van een kapitaalsvermindering als gevolg van de

waardeverminderingen met betrekking tot de geherwaardeerde terreinen. Aangezien het om een test op waardeverminderingen gaat, werd er geen enkele opwaartse herwaardering geboekt wanneer de marktwaarde hoger was dan de boekwaarde van het terrein.

Andere belangrijke elementen van het resultaat

Na inachtneming van de afschrijvingen (€ -371,6 miljoen), waardeverminderingen (€ -24,1 miljoen) en de voorzieningen (€ -79,3 miljoen), bedraagt het exploitatieresultaat (EBIT) € -587,7 miljoen in 2016.

De financiële resultaten van 2016 zijn positief ten belope van € 338,0 miljoen. Deze resultaten bestaan hoofdzakelijk uit de netto afschrijvingen van de kapitaalsubsidies (€ 351,1 miljoen), uit de afschrijvingen op NPV eerder ontvangen tijdens alternatieve financieringsoperaties (€ 7,1 miljoen), uit de terugname van de financiële voorziening voor afgeleide instrumenten verbonden aan de financiële schuld (€ 18,1 miljoen), uit de netto kosten van de schuld gedragen door de NMBS (€ -45,0 miljoen) en uit de dividenden van dochtondernemingen, joint ventures en niet geconsolideerde ondernemingen (€ 5,5 miljoen).

Het netto resultaat van het boekjaar is negatief ten belope van € -249,7 miljoen.

Balans

Balans (in Mio €)	2016	2015	Δ	Δ %
Vaste Activa	8.342,6	8.405,2	-62,6	-0,7%
Immateriële vaste activa	256,7	262,1	-5,4	-2,1%
Materiële vaste activa	7.498,0	7.548,3	-50,3	-0,7%
Financiële vaste activa	587,9	594,8	-6,8	-1,1%
Vlottende Activa	3.558,7	3.536,8	21,9	0,6%
Vorderingen op meer dan één jaar	1.141,7	1.101,7	40,0	3,6%
Voorraden en bestellingen in uitvoering	316,0	308,0	8,0	2,6%
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.277,0	1.129,3	147,7	13,1%
Geldbeleggingen	582,0	673,2	-91,2	-13,5%
Liquide middelen	81,8	118,8	-37,0	-31,2%
Overlopende rekeningen	160,1	205,8	-45,6	-22,2%
Activa	11.901,3	11.942,0	-40,7	-0,3%
Eigen vermogen	6.206,2	6.128,8	77,4	1,3%
Kapitaal	249,0	249,0	0,0	0,0%
Herwaarderingsmeerwaarden	140,9	146,6	-5,7	-3,9%
Overgedragen verliezen	-621,3	-371,6	-249,7	67,2%
Kapitaalsubsidies	6.437,6	6.104,8	332,8	5,5%
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	727,4	668,7	58,7	8,8%
Voorzieningen	727,4	668,7	58,7	8,8%
Schulden	4.967,6	5.144,5	-176,8	-3,4%
Schulden op meer dan één jaar	3.004,4	2.690,8	313,6	11,7%
Schulden op ten hoogste één jaar	1.596,1	2.001,9	-405,8	-20,3%
Overlopende rekeningen	367,2	451,8	-84,7	-18,7%
Passiva	11.901,3	11.942,0	-40,7	-0,3%

Het balanstotaal van de NMBS per 31 december 2016 bedraagt € 11.901,3 miljoen, een daling met € 40,7 miljoen tegenover 31 december 2015 (€ 11.942,0 miljoen).

De balansstructuur blijft gekenmerkt door een belangrijk deel vaste activa (€ 8.342,6 miljoen), in hoofdzaak materiële vaste activa (€ 7.498,0 miljoen).

De materiële en immateriële vaste activa bedragen € 7.754,7 miljoen op 31 december 2016 en dalen met 55,7 miljoen € ten opzichte van 31 december 2015, hoofdzakelijk als gevolg van de gerealiseerde investeringen (506,5 miljoen €) verminderd met de afschrijvingen (-558,2 miljoen €).

De nieuwe investeringen omvatten onder andere 223,8 miljoen € aan verwerving en renovatie van rollend materieel, 103,6 miljoen € aan ontvangst van reizigers en 120,5 miljoen € aan constructie en verhuizingen van werkplaatsen en 8,8 miljoen € voor de strijd tegen terrorisme.

Deze activa werden voor 82,47% gefinancierd door de kapitaalsubsidies van de federale overheid, 0,53% door de andere publieke overheden en 16,98% door leningen.

De rest van de activa wordt gevormd door de vlottende activa (€ 3.558,7 miljoen) die onder andere voor € 1.141,7 miljoen bestaan uit vorderingen op meer dan één jaar, voor € 1.277,0 miljoen uit vorderingen op ten hoogste één jaar en voor € 663,8 miljoen uit geldbeleggingen en liquide middelen.

Binnen de vorderingen bevinden zich voor € 1.450,3 miljoen aan vorderingen op de Staat in het kader van de overname van de schuld op 1 januari 2005 (Back to Back) en vorderingen op de Staat en de gewesten in het raam van bijzondere overeenkomsten voor de financiering van investeringen en in het raam van het beheerscontract en voor € 326,8 miljoen aan geplaatste waarborgen in het kader van de CSA ("Credit Support Annex" verbonden aan financiële afdekkingsproducten).

De passiva worden hoofdzakelijk gevormd door € 6.206,2 miljoen eigen vermogen, € 727,4 miljoen voorzieningen voor risico's en kosten, € 3.004,4 miljoen schulden op meer dan een jaar en € 1.596,1 schulden op ten hoogste een jaar.

Evolutie van de schuld

Onder **netto financiële schuld** van de NMBS dient verstaan:

de bij financiële instellingen aangegane schuld (schuld die in de boekhouding wordt opgenomen);

- + de erfpachtovereenkomsten aan passiefzijde van de balans;
- + de thesaurieleningen (cashpooling) en de rentedragende schulden jegens dochterondernemingen en verwante ondernemingen;
- de geldbeleggingen bestemd voor de gedeeltelijke terugbetalingen van het nominaal bedrag van de bij financiële instellingen aangegane schuld;
- de met de Staat afgesloten "back to back"-verrichtingen in het raam van de schuldovername op 1 januari 2005 (KB van 30 december 2014);
- de thesaurievoorschotten (cashpooling) en de rentedragende vorderingen op dochterondernemingen en verwante ondernemingen;
- de liquide middelen en de geldbeleggingen bij financiële instellingen, wanneer ze niet beheerd worden voor rekening van derden (GEN-Fonds, ...).

Rekening houdend met het koninklijk besluit van 25 december 2016 en met de stand van vordering van de opmaak van het nieuw beheerscontract, werd de definitie van de economische schuld aangepast. Zo dient onder **economische schuld** van de NMBS verstaan:

- de netto financiële schuld;
- + het saldo van de gewestelijke cofinancieringen;
- + het saldo van de volgens het beheerscontract voorziene kapitaalsubsidies;
- + het saldo van de handelsvorderingen en -schulden;
- + het saldo van de gestorte en ontvangen borgtochten m.b.t. de CSA-overeenkomsten;
- + de netto vordering m.b.t. de exploitatiesubsidies.

De netto financiële schuld bedraagt € 2.984,6 miljoen op 31 december 2016, dit is een stijging met € 47,6 miljoen op 1 jaar tijd.

De economische schuld bedraagt echter € 2.629,2 miljoen op 31 december 2016 tegenover € 2.503,4 miljoen op 31 december 2015, ofwel een stijging met € 125,8 miljoen.

Overeenkomstig de financiële politiek van de NMBS moest het gedeelte aan vaste rentevoet van de netto langetermijnschuld minimum 65% en maximum 75% van de totale netto langetermijnschuld bedragen, de percentages van de schuld aan vaste en variabele rentevoet bedragen respectievelijk 80,37% en 19,63%. Deze overschrijding van de maximum drempel aan vaste rentevoet werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur van 23 december 2016.

2. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

We hebben geen kennis van belangrijke gebeurtenissen die plaatsgevonden zouden hebben tussen de datum van de afsluiting van de rekeningen en de datum van hun goedkeuring.

3. Omstandigheden die een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van de maatschappij

Naast de omstandigheden die hierna beschreven worden onder het punt risico's verbonden aan het gebruik van financiële instrumenten, dient er opgemerkt te worden dat er op dit moment nog geen nieuw beheerscontract is afgesloten met de overheid.

De voorbereidingen om een nieuw beheerscontract op te stellen tussen de NMBS en de Overheid worden afgerond. Het beheerscontract zal naast de verplichtingen van de NMBS ook de toelagen vastleggen die NMBS zal ontvangen voor haar diensten van openbaar nut zowel inzake investeringen als inzake werkingsmiddelen, evenals het aanbod het commercieel beleid en beleid inzake de tarieven.

In afwachting werd het beheerscontract 2008-2012 verlengd en werden voorlopige regels die gelden als beheerscontract vastgelegd door het koninklijk besluit van 25 december 2016. Dit koninklijk besluit stelt voorlopig de dotatie vast die de NMS zal ontvangen, voor de periode 2016 tot 2020, voor de opdrachten van openbare dienst zowel voor de investeringen als de exploitatie. Bovendien werden er, via het koninklijk besluit van 22 december 2016, subsidies toegekend aan de NMBS voor

de periode 2016 tot 2020 om de kost van specifieke projecten te dekken met betrekking tot de strijd tegen het terrorisme en het radicalisme.

4. Activiteiten op het vlak van onderzoek en ontwikkeling

Er werden geen noemenswaardige activiteiten op het vlak van onderzoek en ontwikkeling gedaan in het jaar 2016.

5. Bijkantoren

De NMBS heeft geen bijkantoren.

6. Toepassing van de continuïteitsregels

De jaarrekening werd opgesteld volgens het continuïteitsbeginsel van de voornaamste activiteiten van de NMBS. De NMBS beschikt over de mogelijkheid om beroep te doen op een garantie van de Belgische Staat van maximum 1.138 miljoen EUR (de NMBS heeft geen beroep gedaan op deze Staatsgarantie en heeft momenteel niet de intentie om een beroep te doen op deze garantie).

Op 22 november 2016 heeft Moody's de lange termijn rating van de NMBS van A1 met vooruitzicht 'stabiel' en de korte termijn rating van P-1 bevestigd. Standard & Poor's heeft de rating van de NMBS verlaagd van A+ naar A maar tegelijkertijd het vooruitzicht herzien van 'negatief' naar 'stabiel'. De korte termijn rating van A-1 is ongewijzigd gebleven.

Ten slotte heeft de Raad van Bestuur van 31 maart 2017 de financiële planning van 2017 goedgekeurd, waarin geen enkel financieringsprobleem aan het licht komt.

7. Reporting en controle

Een bijzondere aandacht werd in 2014 besteed aan het ontwikkelen van budgettaire controlemiddelen en rapporteringsmiddelen met als doelstelling het risico op niet-naleving van de budgettaire doelstellingen te beperken en het geheel van de directies van de onderneming op één lijn te brengen met de gemeenschappelijke doelstellingen zowel in economisch en financieel als operationeel opzicht en de kwaliteit van klantendiensten.

De kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) ontwikkeld in dit kader zullen ook gebruikt worden om de prestatieverplichtingen, vervat in het beheerscontract, te rapporteren aan de Staat.

Maandelijks wordt door de dienst Thesaurie een activiteitenverslag van de financiële verrichtingen opgesteld voor het management van de Directie Financiën, de Boekhouding, de Interne Audit en het College van Commissarissen.

Elk trimester rapporteert de Directie Financiën over de financiële activiteiten in het kader van de presentatie van de financiële staten aan het Directiecomité, het Auditcomité en de Raad van Bestuur.

Bovendien is de Interne Audit belast met het controleren van de opvolging van de financiële politiek omschreven door de onderneming, wat betreft het thesaurie- en schuldbeheer, de beleggingspolitiek en het financieel risicobeheer.

Gezien de geldende interne reglementering inzake risicobeheersing en -beperking, is het duidelijk dat de bestaande contracten m.b.t. afgeleide producten slechts een marginale invloed kunnen uitoefenen op de prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's van de maatschappij.

Elk trimester worden deze risico's tegen hun marktwaarde geëvalueerd en worden de nodige voorzieningen aangelegd of teruggenomen.

Conform artikel 67 van het beheerscontract met de Staat, maakt de Directie Financiën op regelmatige basis een rapport voor het directoraat-generaal Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid en voor de minister van Overheidsbedrijven met betrekking tot de besteding van financiële middelen van het GEN-Fonds.

8. Risico's en onzekerheden verbonden aan het gebruik van financiële instrumenten en aan de financiële situatie van de vennootschap

De NMBS voert een actief risicobeheer, om aldus liquiditeits-, wisselkoers-, interest- en kredietrisico's te beheersen. Daartoe heeft zij een financiële politiek vastgelegd, goedgekeurd door de Raad van Bestuur, waarin dit risicobeheer strikt gereguleerd is.

Om de financiële risico's te beheren, kan beroep gedaan worden op afgeleide producten, m.n. swaps, forward rate agreements, opties, wisseltermijncontracten met een onderliggende interestvoet, inflatie, wisselkoersen, energieproducten (o.a. diesel en elektriciteit voor tractie) of een krediet.

Deze verrichtingen worden geboekt volgens de IAS-normen 32 en 39 voor de rekeningen gepubliceerd in 'full IFRS', en conform de Belgische boekhoudwetgeving voor de rekeningen gepubliceerd in Belgian Gaap.

Bij het afsluiten van indekkingstransacties moeten voorafgaandelijk 3 tegenpartijen worden geconsulteerd.

Trading-verrichtingen zijn uitgesloten.

Liquiditeitsrisico

Bij het aangaan van financieringen wordt rekening gehouden met de verwachte evolutie van de toekomstige cashflows, om zo de thesauriesaldi zo goed mogelijk te nivelleren en te reduceren.

Verder wordt het liquiditeitsrisico opgevangen door een spreiding van de vervalltermijnen van de schuld in de tijd. Zo mag maximaal 20 % van de netto lange termijnschuld in hetzelfde jaar vervallen, met een maximum van 10 % per trimester.

Wisselkoersrisico

Van elke aangegane schuld en elke belegging die als gevolg heeft dat het gecumuleerde wisselrisico van de NMBS een bedrag van €5 miljoen overschrijdt, moeten de cashflows onmiddellijk en volledig naar euro worden omgezet.

Op de ingedekte positie kan een vlottende of een vaste interestvoet betaalbaar zijn.

Renterisico

De werkmethoden om de liquiditeitsrisico's te beperken, gelden ook om het renterisico op te vangen.

Er wordt gestreefd naar een aandeel van de vastrentende schuld in de netto lange termijnschuld van 65% tot 75%. Dit percentage kan worden aangepast naargelang de marktomstandigheden, mits vastgelegde procedures worden gevolgd.

De door de NMBS afgesloten prefinancieringen voor het GEN-materieel en voor de aankoop van type 18-locomotieven, die het voorwerp hebben uitgemaakt van indekkingen, worden niet opgenomen in de berekening van de ratio.

Kredietrisico

Beleggingen moeten een leningskarakter hebben en mogen niet in risicodragend kapitaal gebeuren. Ze zijn strikt gebonden aan minimumratings van de tegenpartijen, afhankelijk van de looptijd van de belegging.

Ook zijn maximumbedragen per tegenpartij vastgelegd. Deze limieten gelden niet met betrekking tot beleggingsinstrumenten uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, noch voor US Treasuries of beleggingen bij Eurofima.

Deze limieten gelden evenmin voor de contractueel verplichte beleggingen in het kader van leasingtransacties bij de tegenpartij van de leasing of de moedermaatschappij van de tegenpartij. Deze beleggingen mogen oplopen tot het uitstaand bedrag van de leasingverplichtingen.

Wat betreft afgeleide producten, moet het kredietrisico ten opzichte van de tegenpartijen gespreid worden en systematisch ingedekt worden door het afsluiten van CSA's (Credit Support Annex). Bij dergelijke overeenkomsten wordt op regelmatige basis berekend welk bedrag, hetzij de NMBS, hetzij de tegenpartij, netto zou moeten betalen wanneer men alle uitstaande afgeleide producten afgesloten met deze tegenpartij, onmiddellijk zou beëindigen.

Door middel van CSA's wordt het risico beperkt tot een maximumbedrag dat varieert in functie van de rating van elke partij. Een aanhoudende verlaging van de rating van de NMBS zou als gevolg hebben dat belangrijke bedragen tegenover de tegenpartijen in bewaring zouden moeten gegeven worden conform de bepalingen van de afgesloten CSA's.

Met tegenpartijen die een 'negatieve credit watch' gekregen hebben, mogen geen nieuwe overeenkomsten afgesloten worden gedurende die periode van 'negatieve credit watch'.

De verplichting om een CSA af te sluiten geldt niet voor Eurofima.

Gewestelijke prefinancieringen en cofinancieringen

Het samenwerkingsakkoord tussen de Staat, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot het meerjarig investeringsplan voor 2001-2012 van de (toenmalig unitaire) NMBS voorzag in de mogelijkheid tot:

- de prefinanciering van infrastructuurprojecten van gewestelijk belang waarbij de geprefinancierde bedragen worden terugbetaald door de federale staat en rentelasten gedragen worden door het betrokken Gewest;
- de cofinanciering van werken betreffende grote spoorinvesteringen waarbij de kosten van de prefinanciering (kapitaal en interesten) integraal worden terugbetaald door het betrokken Gewest.

Op dit ogenblik bestaan de volgende prefinancieringen in hoofde van de NMBS:

- de realisatie van een parking te Louvain-la-Neuve (overeenkomst van 2 juni 2009) via een prefinancieringsovereenkomst met de NMBS.

en de volgende cofinancieringen :

- aanleg van een verbindingsweg en aanhorigheden met het oog op de herontwikkeling van de stationsomgeving en de herinrichting van de openbare ruimte te Mechelen (overeenkomst van 19 december 2008) via een financieringsovereenkomst met de NMBS;
- de integratie van een busstation in het nieuw te bouwen station te Bergen (overeenkomst van 1 maart 2010) en de integratie van een busstation in het bestaande station van Namen (overeenkomst van 4 september 2012) via financieringsovereenkomsten met de NMBS.

Van de oorspronkelijk voorziene prefinancieringsprojecten is enkel voor de bouw van een nieuw station bij de luchthaven te Gosselies nog geen overeenkomst ondertekend.

Op 14 december 2010 werd een samenwerkingsovereenkomst met het Vlaams Gewest en De Lijn afgesloten voor de realisatie van een stelplaats voor trams voor De Lijn in Oostende. Op het einde van de werken (31.05.2016) werd de stelplaats ter beschikking gesteld aan De Lijn voor een periode van 15 jaar via een financiële lease.

Transacties met verbonden partijen die niet tegen marktvoorwaarden uitgevoerd worden

In toepassing van het Koninklijk Besluit van 10 augustus 2009 moet de NMBS bijkomende informatie meedelen over omvangrijke transacties met verbonden partijen die niet tegen marktvoorwaarden werden uitgevoerd. Het gaat hier om vennootschappen die aan meer dan één criterium van artikel 16, §1, 1e lid van het Wetboek van Vennootschappen voldoen.

Er werden geen belangrijke transacties uitgevoerd met andere dochterondernemingen of onder-dochterondernemingen waarvan de NMBS niet, direct of indirect, de volledige eigenaar is.

Uit voorzichtigheid dient verduidelijkt te worden dat er geen enkele belangrijke transactie werd uitgevoerd, onder andere voorwaarden dan die op de markt, met bedrijven waarvan de Staat, die voor 99,97 % aandeelhouder is van de NMBS, niet direct of indirect volledig de eigenaar van was. Er werden ook geen andere belangrijke transacties uitgevoerd tegen andere voorwaarden dan die op de markt met de leden van de beheersorganen, de directie en de aan hen verbonden personen.

1.1 Corporate Governance

Corporate Governance

De statuten van de NMBS worden sterk beïnvloed door haar juridisch statuut van Naamloze Vennootschap van publiek recht. Dat statuut maakt dat de NMBS in de eerste plaats onderworpen is aan de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven. Voor de niet door die wet geregelde materies is ze onderworpen aan het Wetboek van Vennootschappen.

Corporate Governance, een belangrijke uitdaging in de wereld van vandaag, vereist de grootste aandacht en maximaal transparante regels. Als overheidsbedrijf onderschrijft de NMBS volmondig dit streven naar responsabilisering en naar een doeltreffender beheer en een betere controle van haar activiteiten. In het kader van haar opdrachten van openbare dienst heeft de NMBS een rechtstreekse maatschappelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van haar referentie-aandeelhouder, de Staat, en van haar klanten, de burgers die de trein nemen.

Corporate governance verklaring

Wat de corporate governance regels betreft, richt de NMBS zich naar de referentiecode opgelegd bij koninklijk besluit van 6 juni 2010 (Belgisch Staatsblad van 28 juni 2010, blz. 39622 en volgende), behoudens andersluidende bepalingen van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

Om haar opdrachten goed te kunnen vervullen, wordt de NMBS niet alleen ondersteund door haar Raad van Bestuur, maar ook door drie gespecialiseerde comités, het Auditcomité, het Benoemings- en Bezoldigingscomité en het GEN-oriëntatiecomité, alsook door het Directiecomité en een aantal andere overlegcomités of -commissies zoals:

- het Sturingscomité
- de Nationale Paritaire Commissie
- het Strategisch Bedrijfscomité
- het Oriënteringscomité

Daarenboven zijn er ook nog de controleorganen zoals de Regeringscommissaris of het College van Commissarissen.

Een meer gedetailleerde beschrijving van de beheerstructuur en van de werkingsregels van de beheersorganen is opgenomen in het Corporate Governance Charter. Dit is beschikbaar op de website van de NMBS (www.nmbs.be).

Afwijking van de Belgische corporate governance code 2009

De NMBS richt zich naar de principes en bepalingen van de Belgische corporate governance code 2009, met uitzondering van de bepalingen 4.1, 4.2, 4.6 en 4.7.

De bepalingen 4.1 en 4.2 stellen dat de Raad van Bestuur benoemingsprocedures en selectiecriteria opstelt voor de bestuurders en dat de voorzitter of een andere niet-uitvoerende bestuurder het benoemingsproces leidt, maar artikel 162 bis §2 van de wet van 1991 bepaalt dat, met uitzondering van de twee bestuurders die voldoen aan de criteria die worden opgesomd in artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen en die benoemd worden door de algemene vergadering, de

Koning de bestuurders benoemt in functie van de complementariteit van hun competenties.

Bepaling 4.6 stelt dat de mandaten van de bestuurders niet meer dan vier jaar mogen bedragen, terwijl overeenkomstig artikel 162 bis §3 van de wet van 1991, de mandaten van de bestuurders van de NMBS een duur van 6 jaar hebben.

Bepaling 4.7 stelt dat de voorzitter benoemd wordt door de Raad; artikel 162 bis §5 daarentegen bepaalt dat de voorzitter benoemd wordt door de Koning.

Samenstelling van de beheers- en controleorganen in 2016

Raad van Bestuur

Voorzitter: Jean-Claude FONTINOY
Gedelegeerd Bestuurder: Jo Cornu
Bestuurders: Eddy BRUYNINCKX, Valentine DELWART, Jean-Jacques CLOQUET, Kris LAUWERS, Valérie LEBURTON, Renaud LORAND, Saskia SCHATTEMAN en Dirk STERCKX

Directiecomité

Tot 1 juli 2016

Voorzitter: Jo CORNU
Algemeen directeurs: Vincent BOURLARD (Stations)
Etienne DE GANCK (Transport)
Bart DE GROOTE (Marketing & Sales)
Richard GAYETOT (Technics)
Olivier HENIN (Finance)

Vanaf 1 juli 2016

Voorzitter: Jo CORNU
Algemeen directeurs: Vincent BOURLARD (Stations)
Bart DE GROOTE (Marketing & Sales)
Richard GAYETOT (Technics)
Olivier HENIN (Finance)
Koen KERCKAERT (Transport)

Auditcomité

Voorzitter: Dirk STERCKX
Leden: Valentine DELWART, Kris LAUWERS, Renaud LORAND

Benoemings- en Bezoldigingscomité

Voorzitter: Jean-Claude FONTINOY
Leden: Jo CORNU, Jean-Jacques CLOQUET, Eddy BRUYNINCKX

GEN-oriëntatiecomité

Voorzitter: Jo CORNU
Leden: Valentine DELWART, Kris LAUWERS en de 3 bestuurders die de Gewesten vertegenwoordigen in de Raad van Bestuur

Regeringscommissaris

Françoise DEMEUSE

College van Commissarissen voor de controle van de statutaire rekeningen

Voorzitter: CVBA Grant Thornton, vertegenwoordigd door Ria VERHEYEN
Leden: Michel de FAYS, Rudy MOENS en CVBA Mazars bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door Philippe GOSSART

Commissarissen-revisoren voor de controle van de geconsolideerde rekeningen

Ria VERHEYEN in naam van de CVBA Grant Thornton en Philippe GOSSART in naam van de CVBA Mazars réviseurs d'entreprises.

1. Raad van Bestuur

Samenstelling

De Raad van Bestuur is samengesteld uit 10 leden, met inbegrip van de gedelegeerd bestuurder. Ten minste een derde van zijn leden moeten van het andere geslacht zijn (artikel 162 bis §1 van de wet van 21 maart 1991 en koninklijk besluit van 14 oktober 2013 tot eervol ontslag en benoeming van de leden van de raad van bestuur). De taalpariteit wordt nageleefd. De bestuurders worden door de Koning benoemd bij koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad (artikel 162 bis §2 lid 1 van de wet van 21 maart 1991).

Het mandaat van alle bestuurders loopt sinds 14 oktober 2013 voor een termijn van zes jaar.

Belangrijkste functies die door de niet-uitvoerende bestuurders buiten de NMBS worden uitgeoefend:

- de heer FONTINOY: Expert op het Kabinet van de Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken, bestuurder van vennootschappen;
- de heer BRUYNINCKX: Afgevaardigd bestuurder van het Havenbedrijf Antwerpen;
- de heer CLOQUET: CEO Brussels South Charleroi Airport;
- mevr. DELWART: Algemeen secretaris van de MR;
- de heer LAUWERS: Adjunct-directeur-generaal van de MIVB;
- mevr. LEBURTON: Directeur-generaal van de Société Wallonne des Aéroports;
- de heer LORAND: Kabinetschef van de Voorzitter van de Waalse Regering, Voorzitter van BELGOCONTROL;
- mevr. SCHATTEMAN: CEO VAR;
- de heer STERCKX.

Er dient opgemerkt dat, overeenkomstig het koninklijk besluit van 25 december 2016, het aantal bestuurders met ingang van 1 januari 2017 tot 14 zal verhoogd worden.

Werking - Frequentie van de vergaderingen

Artikel 10 van de statuten bepaalt dat de Raad zo dikwijls vergadert als het belang van de Maatschappij het vereist en ten minste viermaal per jaar.

In het jaar 2016 is de Raad 13 keer bijeengekomen. Mevr. LEBURTON heeft niet deelgenomen aan 5 vergaderingen; de heer BRUYNINCKX heeft niet deelgenomen aan 3 vergaderingen; mevr. SCHATTEMAN en de heren LORAND en CLOQUET hebben niet deelgenomen aan 1 vergadering. De andere bestuurders waren aanwezig op alle vergaderingen. Het gemiddeld aanwezigheidspercentage bedraagt 90,6 %.

In uitzonderlijke gevallen, wanneer de dringende noodzakelijkheid en het belang van de vennootschap zulks vereisen (behalve in de door de wet uitgesloten gevallen), kunnen de besluiten van de Raad van Bestuur worden genomen bij eenparig schriftelijk akkoord van de bestuurders.

Deze procedure werd in 2016 vier keer toegepast.

Bevoegdheden

De Raad van Bestuur is bevoegd om alle handelingen te verrichten die nodig of dienstig zijn tot verwezenlijking van het doel van het overheidsbedrijf.

De Raad van Bestuur houdt toezicht op het beleid van het Directiecomité. Het Directiecomité doet op geregelde tijdstippen verslag aan de Raad.

De Raad, of zijn voorzitter, onverminderd de bevoegdheden van laatstgenoemde, hem toegekend krachtens artikel 162 bis §5 (van de wet van 21 maart 1991), kan op elk ogenblik van het Directiecomité een verslag vragen betreffende de activiteiten van het bedrijf of sommige ervan.

In 2016 heeft de Raad van Bestuur beslissingen genomen over en de opvolging verzekerd van een aantal belangrijke dossiers :

- de financiële toestand van de NMBS en de stabilisering van de schuld;
- het ondernemingsplan 2016-2020;
- het meerjareninvesteringsplan 2016-2020;
- het transportplan 2017;
- de stiptheid en de veiligheid van het treinverkeer;
- de rationalisering en de governance van de dochterondernemingen;
- het dossier Publifer;
- de stationsprojecten.

2. Auditcomité

Het bestaan van het Auditcomité is vastgelegd in artikel 161 ter van de wet van 21 maart 1991.

Werking - Frequentie van de vergaderingen

Het Auditcomité komt op geregelde tijdstippen bijeen. De voorzitter van het Comité kan bijzondere vergaderingen bijeenroepen om het Comité zijn opdracht naar behoren te laten uitvoeren.

In het jaar 2016 is het Auditcomité 13 keer bijeengekomen. Mevr. DELWART heeft niet deelgenomen aan 2 vergaderingen; de andere leden waren aanwezig op alle vergaderingen. Het gemiddeld aanwezigheidspercentage bedraagt 96,2 %.

Bevoegdheden

Het Auditcomité voert de taken uit die de Raad van Bestuur eraan toevertrouwt. Bovendien heeft het de opdracht om de Raad van Bestuur bij te staan via het onderzoek van financiële informatie, met name de jaarrekeningen, het jaarverslag en de tussentijdse verslagen. Het Auditcomité staat ook in voor de betrouwbaarheid en de integriteit van de financiële verslagen inzake risicobeheer.

3. Benoemings- en Bezoldigingscomité

Het bestaan van het Benoemings- en Bezoldigingscomité is vastgelegd in artikel 161 ter van de wet van 21 maart 1991.

Werking - Frequentie van de vergaderingen

Het Comité vergadert zo dikwijls als het belang van de Maatschappij dat vereist.

In 2016 is het Benoemings- en Bezoldigingscomité 7 keer bijeengekomen. De heer BRUYNINCKX heeft niet deelgenomen aan 2 vergaderingen. De andere leden waren aanwezig op alle vergaderingen. Het gemiddeld aanwezigheidspercentage bedraagt 92,8 %.

Bevoegdheden

Het Comité brengt een advies uit over de kandidaturen die door de gedelegeerd bestuurder worden voorgesteld met het oog op de benoeming van de leden van het Directiecomité.

Het doet voorstellen aan de Raad over de bezoldiging en de voordelen die worden toegekend aan de leden van het Directiecomité en aan de hogere kaderleden en volgt deze kwesties op de voet.

Het voert eveneens de taken uit die de Raad van Bestuur eraan toevertrouwt.

4. GEN-oriëntatiecomité

Dit Comité werd opgericht bij de wet van 19 april 2014 tot wijziging van de wet van 21 maart 1991 wat de oprichting van het GEN-oriëntatiecomité betreft (art. 161 sexies tot 161 octies). Dit Comité werd nog niet geïnstalleerd, in afwachting van de aanduiding van de vertegenwoordigers van de Gewesten in de Raad van Bestuur, die ambtshalve leden van het GEN-oriëntatiecomité zijn. Deze laatsten werden aangeduid bij koninklijk besluit van 25 december 2016, dat op 1 januari 2017 in werking treedt.

Bevoegdheden

Het GEN-oriëntatiecomité stelt een voorstel voor een vijfjarenplan betreffende de exploitatie van het GEN op, dat ter goedkeuring aan de Raad van Bestuur dient voorgelegd. Het brengt jaarlijks verslag uit over de uitvoering van het vijfjarenplan en formuleert over die uitvoering aanbevelingen.

Op eigen initiatief of op verzoek van de Raad van Bestuur verleent het voorafgaand advies over de beslissingsvoorstellen inzake de exploitatie van het GEN.

5. Directiecomité

Samenstelling

De gedelegeerd bestuurder wordt benoemd door de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor een hernieuwbare termijn van zes jaar (artikel 162 quater van de wet van 21 maart 1991).

De Raad van Bestuur benoemt de leden van het Directiecomité, op voorstel van de gedelegeerd bestuurder en na het advies te hebben ingewonnen van het Benoemings- en Bezoldigingscomité (artikel 162 quater van de wet van 21 maart 1991).

Alle leden van het Directiecomité vervullen een voltijdse functie binnen de NMBS of in het kader van de vertegenwoordiging ervan (artikel 162 quater van de wet van 21 maart 1991).

Werking - Frequentie van de vergaderingen

Het Directiecomité vergadert in principe elke week, gewoonlijk op maandag.

In 2016 is het Directiecomité 52 keer bijeengekomen.

Bevoegdheden

Het Directiecomité is belast met het dagelijks bestuur en de vertegenwoordiging wat dat bestuur aangaat, alsmede met de uitvoering van de beslissingen van de Raad van Bestuur.

De leden van het Directiecomité vormen een college. Ze kunnen de taken onder elkaar verdelen.

6. Regeringscommissaris

Artikel 162 nonies van de wet van 21 maart 1991 bepaalt: "De NMBS staat onder de controlebevoegdheid van de Minister onder wie de spoorwegen ressorteren. Deze controle gebeurt door bemiddeling van een Regeringscommissaris, die wordt benoemd en ontslagen door de Koning op voordracht van de betrokken Minister."

De commissaris wordt uitgenodigd op alle vergaderingen van de Raad van Bestuur en het Directiecomité en heeft er raadgevende stem. Hij neemt tevens met raadgevende stem deel aan de vergaderingen van het Auditcomité.

7. College van Commissarissen

Artikel 25 §1 van de wet van 21 maart 1991 bepaalt : "De controle op de financiële toestand, op de jaarrekening en op de regelmatigheid, vanuit het oogpunt van de wet en van het organiek statuut, van de verrichtingen weer te geven in de jaarrekening, wordt in elk autonoom overheidsbedrijf opgedragen aan een College van Commissarissen dat vier leden telt. De leden van het College voeren de titel van commissaris."

Het College bestaat uit vier leden, waarvan twee door het Rekenhof onder zijn leden benoemd worden en de twee andere door de Algemene Vergadering benoemd worden onder de leden van het Instituut van Bedrijfsrevisoren.

De Algemene Vergadering van de NMBS van 30 mei 2014 heeft haar goedkeuring verleend voor de eenmalige verlenging, voor de maatschappelijke boekjaren 2014 tot 2016, van het mandaat van commissaris-revisor verleend aan de CVBA GRANT THORNTON en aan de CVBA MAZARS voor de externe controle van de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen van de NMBS. De vennootschap MAZARS wordt vertegenwoordigd door de heer Philippe GOSSART en de vennootschap GRANT THORNTON door mevrouw Ria VERHEYEN.

1.2 Bezoldigingsverslag

Bezoldigingsverslag

1. Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur

Artikel 162 quinquies §2 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven bepaalt dat de Algemene Vergadering de bezoldiging vaststelt van de leden van de Raad van Bestuur.

De Algemene Vergadering van 31 mei 2006 heeft de hieronder uiteengezette principes vastgelegd om de bezoldigingen van de bestuurders te bepalen, de gedelegeerd bestuurder uitgezonderd, die als lid van de Raad van Bestuur en van de Comités geen bezoldiging of zitpenningen ontvangt.

De berekening van de bezoldiging van de bestuurders is niet gewijzigd in 2016.

De bruto bezoldiging van de voorzitter bestaat uit een vast jaarlijks gedeelte van € 39.200 en een variabel gedeelte dat bestaat uit de zitpenningen voor de vergaderingen. Deze zitpenningen bedragen:

- € 500 per Raad;
- € 400 per Comité waaraan hij deelneemt.

Bovendien geniet hij een jaarlijkse vergoeding van € 2.400 voor werkingskosten en hij heeft de beschikking over een bedrijfswagen.

De bruto bezoldiging van de andere bestuurders bestaat uit een vast jaarlijks gedeelte van € 13.600 en een variabel gedeelte dat bestaat uit de zitpenningen. Deze zitpenningen bedragen:

- € 500 per Raad;
- € 400 per vergadering van de andere Comités.

Bovendien ontvangen ze een jaarlijkse vergoeding van € 1.200 voor werkingskosten.

De aanwezigheid op de vergaderingen is een noodzakelijke vereiste voor het ontvangen van de zitpenning.

De bestuurders ontvangen geen bezoldiging die gebaseerd is op de resultaten, zoals premies of winstdelingsplannen op lange termijn; ze ontvangen evenmin voordelen in natura noch voordelen verbonden aan pensioenplannen.

Er worden geen wijzigingen overwogen van de bezoldigingen van de niet-uitvoerende leden van de Raad van Bestuur.

<i>Bruto bezoldiging van de bestuurders in 2016 (excl. vergoeding voor werkingskosten)</i>	
J-C. FONTINOY	€ 52.500
E. BRUYNINCKX	€ 20.600
JJ. CLOQUET	€ 22.400
V. DELWART	€ 24.500
K. LAUWERS	€ 25.300
R. LORAND	€ 24.800
V. LEBURTON	€ 18.100
S. SCHATTEMAN	€ 19.600
D. STERCKX	€ 25.300

2. Bezoldiging van de leden van het Directiecomité

De procedure die gevolgd werd voor het vaststellen van de bezoldiging van de leden van het Directiecomité is conform met artikel 161 ter, §4, 2e lid van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven:

“De Raad van Bestuur bepaalt, op voorstel van het Benoemings- en Bezoldigingscomité, de bezoldiging en de voordelen die worden toegekend aan de leden van het Directiecomité en aan de hogere kaderleden. De Raad volgt deze kwesties op de voet.”

Op voorstel van het Benoemings- en Bezoldigingscomité heeft de Raad van Bestuur op 28 januari en 4 februari 2005 de administratieve en geldelijke toestand van de algemeen directeurs en de gedelegeerd bestuurder van NMBS goedgekeurd.

De bezoldiging van de nieuwe gedelegeerd bestuurder, de heer Jo CORNU, houdt rekening met de door de Regering genomen beslissing over de toplonen in de overheidsbedrijven. De bezoldiging van de nieuwe algemeen directeurs zal eveneens rekening houden met die beslissing.

Bezoldiging van de gedelegeerd bestuurder

De bezoldiging, bestaande uit een vast gedeelte en een variabel gedeelte, alsook de aan de functie verbonden voorwaarden zijn vastgelegd in een met de Raad van Bestuur onderhandelde bijzondere overeenkomst.

De overeenkomst die met de heer CORNU gesloten werd als gedelegeerd bestuurder van de NMBS-Holding, en vanaf 1 januari 2014 als gedelegeerd bestuurder van de nieuwe NMBS, is ingegaan op 13 november 2013 en zal verstrijken op 12 november 2019. De bezoldiging die daarin is voorzien, zowel het vast als het variabel bedrag, de vergoedingen en de vertrekregeling zijn conform met de beslissing die de Ministerraad genomen heeft voor de bezoldiging van de gedelegeerd bestuurders van overheidsbedrijven.

Het bedrag van de vaste bezoldiging bedraagt 230.000 € per jaar en wordt uitbetaald in twaalf maandelijkse schijven van 19.166,67 €. Dit is een geïndexeerd bedrag (gezondheidsindex november 2013).

De variabele bezoldiging bedraagt maximum € 60.000 bruto per jaar (gezondheidsindex november 2013). Het precieze bedrag wordt door de Raad van Bestuur bepaald op basis van de doelstellingen die de Raad specificceert. De Raad van Bestuur evalueert de doelstellingen éénmaal per jaar.

In het boekjaar 2016 bedraagt de aan de heer CORNU, gedelegeerd bestuurder, toegekende globale bruto bezoldiging:

- Vast gedeelte 2016: € 235.292,43
- Variabel gedeelte 2015: € 61.196,65

Er zijn geen voordelen in natura en geen groepsverzekering noch hospitalisatieverzekering.

Opmerking: Rekening houdend met de door de gedelegeerd bestuurder overgemaakte vooropzegging, met het einde van zijn overeenkomst op 31 augustus 2016 ten gevolge van deze vooropzegging en met de onzekerheid i.v.m. de effectieve datum van zijn vervanging, heeft de Raad van Bestuur van 26 augustus 2016 een nieuwe overeenkomst tussen de NMBS en de heer CORNU goedgekeurd, die voorziet in de betaling in september 2016 van het met de eerste 8 maanden van het jaar overeenstemmend variabel gedeelte van zijn bezoldiging (d.i. € 40.797,77) en, vanaf september, in de betaling van het variabel gedeelte per twaalfde voor elke aangevatte maand van prestatie (d.i. een bedrag van € 20.483,14 in 2016).

Bezoldiging van de algemeen directeurs

Het bezoldigingssysteem omvat:

1. een vast gedeelte, bepaald in een met de Raad van Bestuur onderhandelde bijzondere overeenkomst;
2. een variabel gedeelte : bepaald volgens een beoordelingscoëfficiënt van 0 tot 3. Een keer per jaar maakt de gedelegeerd bestuurder een evaluatie, welke wordt voorgelegd aan het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Overeenkomstig de beslissing van de Raad van Bestuur van 25 april 2014, op voorstel van het Benoemings- en Bezoldigingscomité, is de evaluatie voor 50 % gebaseerd op de volgende gemeenschappelijke criteria: recurrente EBITDA cash (15 %), stiptheid zonder neutralisatie (20 %) en klantentevredenheid (15 %), en voor de andere 50 % op de verwezenlijking van de vooraf door de gedelegeerd bestuurder vastgestelde en aan het Benoemings- en Bezoldigingscomité meegedeelde individuele doelstellingen.

Het bezoldigingssysteem bevat geen bepalingen over een terugvorderingsrecht van de variabele bezoldiging ten gunste van de onderneming, indien deze werd toegekend op basis van onjuiste financiële gegevens.

Het variabel gedeelte vertegenwoordigt gemiddeld ongeveer 25 % van de bezoldiging.

Het vakantiegeld, de jaarpremie en de eventuele andere toelagen en vergoedingen worden bepaald volgens de geldende reglementaire bepalingen. De contractuelen genieten een groepsverzekering en een hospitalisatieverzekering.

De algemeen directeurs ontvangen geen bezoldiging in de vorm van aandelen, aandelenopties of andere rechten om aandelen te verwerven.

In het boekjaar 2016 bedraagt de aan de algemeen directeurs toegekende globale bruto bezoldiging:

- Vast gedeelte 2016: € 1.058 651,87
- Variabel gedeelte 2015: € 212.602,74
- Andere bestanddelen van de bezoldiging:
 - Voordeel in natura (auto, telefoon): € 15.095,19
 - Groepsverzekering, arbeidsongevallenverzekering en hospitalisatieverzekering: € 88.557

3. Vertrekregelingen van de leden van het Directiecomité

In geval van vroegtijdige beëindiging van zijn overeenkomst om een andere reden dan grove tekortkoming heeft de heer CORNU recht op een vergoeding van 12 maanden van het vast gedeelte van zijn bezoldiging.

In geval van vroegtijdige beëindiging van hun overeenkomst hebben de heren DE GROOTE en HENIN recht op een vergoeding van 12 maanden van de totale bezoldiging. Deze vergoeding is niet verschuldigd in geval van ontslag wegens dringende redenen.

Voor de heer BOURLARD is voorzien dat in geval van beëindiging van het mandaat van algemeen directeur, voor een ander motief dan zwaarwichtige redenen, hij in de graad van directeur verder tewerkgesteld wordt tot de oorspronkelijk voorziene vervaldatum van zijn mandaat, met behoud van loon.

Voor de heren KERCKAERT en GAYETOT is voorzien dat in geval van ontslag in de loop van hun mandaat of indien dit mandaat niet hernieuwd wordt, ze teruggeplaatst worden in de graad van directeur en bezoldigd worden volgens de aan die graad verbonden geldelijke voorwaarden.

4. Mandaten in de dochtervennootschappen en vennootschappen met deelneming

De Raad van 25 februari 2005 heeft beslist dat de personeelsleden van de NMBS-Groep die een mandaat van bestuurder uitoefenen in een dochteronderneming, hiervoor geen bezoldiging ontvangen. Dit werd recentelijk bevestigd in het Governance Charter van de dochterondernemingen dat in mei 2015 door de Raad van Bestuur werd goedgekeurd.

2. Financiële staten

2.1 Toelichtingen

ALGEMENE INFORMATIE

Activiteiten

De voornaamste activiteiten van de NMBS zijn de activiteiten van openbare dienst zoals beschreven door het Koninklijk Besluit van 11 december 2013:

- het binnenlands vervoer van reizigers met treinen van de gewone dienst, alsook het aandoen van binnenlandse bestemmingen door hogesnelheidstreinen;
- het grensoverschrijdend vervoer van reizigers;
- de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwegmaterieel bestemd voor de uitvoering van de taken bedoeld in de punten hierboven;
- de prestaties die de spoorwegonderneming moet leveren voor de behoeften van de Natie;
- het verwerven, het ontwerp, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de stations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden;
- de instandhouding van het historisch patrimonium betreffende de spoorwegexploitatie;
- de veiligheids- en bewakingsactiviteiten op het gebied van de spoorwegen;
- de andere opdrachten van openbare dienst waarmee zij belast is door of krachtens de wet.

Juridisch statuut

De NMBS NV is een naamloze vennootschap van publiek recht waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in de Frankrijkstraat 56, 1060 Brussel. Ze is ingeschreven onder het ondernemingsnummer 0203.430.576. De statuten van de NMBS werden op 20 december 2013 gewijzigd en goedgekeurd door het Koninklijk Besluit van 4 april 2014. De laatste wijziging van de gecoördineerde statuten werd op 4 juni 2015 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Jaarrekening

De individuele jaarrekening per 31 december 2016, opgemaakt volgens het IFRS-referentiekader, werd op 31 maart 2017 door de Raad van Bestuur vastgelegd. De cijfers in het onderhavige document zijn uitgedrukt in euro (EUR), behoudens expliciete andersluidende vermelding.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van de NMBS is als volgt samengesteld:

Fontinoy Jean-Claude	Voorzitter van de Raad van Bestuur
Cornu Jo	Gedelegeerd Bestuurder tot 6 maart 2017
Dutordoir Sophie	Gedelegeerd Bestuurder vanaf 7 maart 2017
Boelaert Filip	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Bruyninckx Eddy	Bestuurder tot 31 december 2016
Cloquet Jean-Jacques	Bestuurder
Delwart Valentine	Bestuurder
Descheemaecker Marc	Bestuurders sinds 1 januari 2017
Durez Martine	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Goldstein Yves	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Lauwers Kris	Bestuurder
Leburton Valérie	Bestuurder
Lorand Renaud	Bestuurder
Schatteman Saskia	Bestuurder
Sterckx Dirk	Bestuurder
Van Camp Bart	Bestuurder sinds 1 januari 2017

Commissarissen

Leden van het College van Commissarissen:

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA, vertegenwoordigd door Ria Verheyen
Mazars Réviseurs d'entreprises SCRL, vertegenwoordigd door Philippe Gossart
Het Rekenhof, vertegenwoordigd door Michel de Fays en Rudi Moens

I. BALANS

ACTIVA

		Per 31 december	
		2016	2015
		<u>Toelichting</u>	
Vaste Activa			
Immateriële activa	4	256.568.223,86	262.086.989,78
Materiële vaste activa	5	7.057.977.084,23	7.083.398.732,55
<i>A. Terreinen</i>		782.187.898,59	888.955.029,17
<i>B. Gebouwen</i>		925.933.024,03	770.742.064,05
<i>C. Rollend spoorwagematerieel</i>		3.937.978.918,72	4.080.592.711,30
<i>D. Installaties en diverse uitrustingen</i>		200.293.119,40	190.834.697,20
<i>E. Materiële vaste activa in aanbouw</i>		1.211.584.123,49	1.152.274.230,83
Vastgoedbeleggingen	6	403.331.250,62	441.561.731,48
Investerings in dochterondernemingen	7	163.540.411,42	175.370.957,95
Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen	8	325.118.012,01	328.485.971,51
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	799.095.232,73	796.806.129,54
Afgeleide financiële instrumenten	11	299.344.642,18	276.915.944,49
Overige financiële activa	2	666.083.268,68	654.907.029,96
Uitgeselde belastingvorderingen	20	0,00	0,00
Subtotaal van de vaste activa		9.971.058.125,73	10.019.533.487,26
Vlottende Activa			
Voorraden	13	211.382.042,98	192.676.314,69
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	1.416.564.097,93	1.315.248.129,26
Afgeleide financiële instrumenten	11	196.419,58	39.405.719,19
Overige financiële activa	2	32.020.241,15	52.542.287,85
Belastingvorderingen op het resultaat van het boekjaar		0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	14	307.081.133,70	413.508.702,86
Subtotaal van de vlottende activa		1.967.243.935,34	2.013.381.153,85
Vaste activa aangehouden voor verkoop			
Vaste activa aangehouden voor verkoop	15	36.787.015,74	11.834.472,37
TOTAAL ACTIVA		11.975.089.076,81	12.044.749.113,48

EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN

		Per 31 december	
		2016	2015
<u>Toelichting</u>			
Eigen vermogen			
Kapitaal	16	249.022.345,57	249.022.345,57
Reserves		-574.884.224,33	-301.096.692,96
Totaal eigen vermogen		-325.861.878,76	-52.074.347,39
Langlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	17	330.134.802,44	303.795.577,26
Voorzieningen	18	183.609.992,19	127.974.169,66
Financiële schulden	19	2.883.498.465,33	2.579.910.095,35
Afgeleide financiële instrumenten	11	453.524.953,00	456.579.639,07
Handels schulden	21	9.326.052,12	14.648.295,01
Subsidies	23	6.071.226.882,70	5.768.246.304,89
Overige schulden	24	204.508.442,80	222.408.033,87
Subtotaal langlopende verplichtingen		10.135.829.590,58	9.473.562.115,11
Kortlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	17	121.202.901,19	150.720.125,03
Voorzieningen	18	84.946.419,32	78.875.289,18
Financiële schulden	19	824.388.031,21	1.140.392.021,47
Afgeleide financiële instrumenten	11	12.573.763,49	34.039.570,89
Belastingsschulden op het resultaat van het boekjaar		184.651,75	0,00
Handels schulden	21	392.103.101,40	411.305.912,53
Sociale schulden	22	85.205.000,16	90.663.312,91
Subsidies	23	366.382.853,76	336.554.072,79
Overige schulden	24	278.134.642,71	380.711.040,96
Subtotaal kortlopende verplichtingen		2.165.121.364,99	2.623.261.345,76
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop			
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop	15	0,00	0,00
Totaal van de verplichtingen		12.300.950.955,57	12.096.823.460,87
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN		11.975.089.076,81	12.044.749.113,48

II. OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

		2016	2015
	<u>Toelichting</u>		
VOORTGEZETTE BEDRIJFSACTIVITEITEN			
Bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies			
Omzet	25	1.058.954.629,43	1.146.351.097,54
Exploitatiesubsidies	23	1.130.259.144,31	1.133.053.141,82
Zelf geproduceerde activa		144.755.546,86	138.080.536,67
Overige bedrijfsinkomsten	25	77.839.031,63	204.164.217,06
Totaal bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies		2.411.808.352,23	2.621.648.993,09
Bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waardevermindering			
Aankopen van grondstoffen en handelsgoederen		-79.800.476,72	-83.004.629,98
Diensten en diverse goederen	25	-1.205.213.352,15	-1.150.301.422,98
Personeelskosten	26	-1.078.302.477,57	-1.185.396.695,32
Overige bedrijfskosten	25	-44.336.319,71	-9.072.155,74
Totaal bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen		-2.407.652.626,15	-2.427.774.904,02
Bedrijfsresultaat vóór kapitaalsubsidies, afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen		4.155.726,08	193.874.089,07
Kapitaalsubsidies	23	351.161.691,81	350.357.483,77
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen op immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	4, 5, 6 & 15	-565.992.776,23	-399.885.581,22
Bijzondere waardeverminderingverliezen op investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	7 & 8	1.052.590,47	376.579,16
Bedrijfsresultaat		-209.622.767,87	144.722.570,78
Financiële opbrengsten	27	95.947.974,24	135.615.395,79
Financiële kosten	27	-139.012.752,72	-146.347.282,05
Financieel resultaat - netto		-43.064.778,48	-10.731.886,26
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten vóór belastingen		-252.687.546,35	133.990.684,52
(Kosten)/inkomsten van belastingen op het netto-resultaat	28	-5.158,13	-11.819,64
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten		-252.692.704,48	133.978.864,88
STOPGEZETTE ACTIVITEITEN			
Netto-resultaat van het boekjaar van de stopgezette activiteiten	15	0,00	-2.229.903,47
NETTO-RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR		-252.692.704,48	131.748.961,41
Niet-gerealiseerde resultaten			
Die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat			
Actuariële verschillen op verplichtingen na uitdiens-treding	17	-25.174.662,86	45.998.995,50
Belastingen in hoofde van niet-gerealiseerde resultaten	28		
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat		-25.174.662,86	45.998.995,50
Die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat			
Voor verkoop beschikbare financiële activa			
Belastingen in hoofde van niet-gerealiseerde resultaten	28		
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat		0,00	0,00
Totaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar		-25.174.662,86	45.998.995,50
TOTAAL GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN		-277.867.367,34	177.747.956,91

III. MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

	Kapitaal	Reserves	Totaal eigen vermogen
Per 1 januari 2015	249.022.345,57	-478.844.649,87	-229.822.304,30
Netto-resultaat 2015		131.748.961,41	131.748.961,41
Niet-gerealiseerde resultaten 2015	0,00	45.998.995,50	45.998.995,50
<i>Actuariële verschillen op verplichtingen na uitdiens-treding</i>		45.998.995,50	45.998.995,50
<i>Voor verkoop beschikbare financiële activa</i>		0,00	0,00
<i>Belastingen in hoofde van niet-gerealiseerde resultaten</i>		0,00	0,00
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0,00	177.747.956,91	177.747.956,91
Betaald dividend aan aandeelhouders		0,00	0,00
Overboekingen		0,00	0,00
Per 31 december 2015	249.022.345,57	-301.096.692,96	-52.074.347,39
Per 1 januari 2016	249.022.345,57	-301.096.692,96	-52.074.347,39
Netto-resultaat 2016		-252.692.704,48	-252.692.704,48
Niet-gerealiseerde resultaten 2016	0,00	-25.174.662,86	-25.174.662,86
<i>Actuariële verschillen op verplichtingen na uitdiens-treding</i>		-25.174.662,86	-25.174.662,86
<i>Voor verkoop beschikbare financiële activa</i>			0,00
<i>Belastingen in hoofde van niet-gerealiseerde resultaten</i>			0,00
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0,00	-277.867.367,34	-277.867.367,34
Betaald dividend aan aandeelhouders			0,00
Overboekingen			0,00
Reserves na fusie met Foncière Rue de France		4.079.835,97	4.079.835,97
Per 31 december 2016	249.022.345,57	-574.884.224,33	-325.861.878,76

IV. KASSTROOMOVERZICHTEN

	2016	2015
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Netto-resultaat van het boekjaar	-252.687.546,35	131.748.961,41
Aanpassingen voor :		
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen, activa aangehouden voor verkoop en overschotten	565.089.047,74	399.216.227,13
Bijzondere waardeverminderingverliezen op investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-1.052.590,47	-376.579,16
Bijzondere waardeverminderingverliezen op activa aangehouden voor verkoop	0,00	2.229.903,47
Waardeverminderingen op voorraden, handelsvorderingen en overige debiteuren	28.879.307,50	2.868.311,29
Waardeverminderingverliezen op overige financiële activa	1.131,09	
Wijziging reële waarde afgeleide financiële instrumenten	-7.064.781,01	-38.153.282,83
Wijziging reële waarde en bijzondere waardeverminderingverliezen op andere financiële activa en financiële schulden	4.925.578,36	-1.464.162,60
(Meerwaarden) / minderwaarden op de realisatie van materiële en immateriële vaste activa, vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop	-17.316.673,34	-5.222.473,95
Minderwaarden op de Fusie Foncière Rue de France en South Station en aankoop bedrijfstak	8.676.206,84	0,00
(Meerwaarde) op overdracht van bedrijf	-3.420.000,00	-156.624.210,22
(Meerwaarden) / minderwaarden op de realisatie van financiële activa	0,00	0,00
(Meerwaarden) / minderwaarden op de realisatie van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen	0,00	0,00
Netto inresultaatname van de commissies op transacties van alternatieve financiering	-6.890.412,62	-10.058.601,68
Voorzieningen	60.947.959,14	-38.820.125,77
Personeelsbeloningen	-28.357.819,65	23.323.613,27
Inresultaatname van kapitaalsubsidies	-351.161.691,81	-350.357.483,77
Rentebaten en -lasten, netto	35.995.660,50	32.400.671,24
Belastingen op het resultaat	5.158,13	11.819,64
Omrekeningsverschillen	45.348,02	491.132,90
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	36.613.882,07	-8.786.279,63
Netto wijziging in de behoefte aan bedrijfskapitaal :		
Voorraden	-31.523.615,34	-11.066.651,26
Handelsvorderingen en overige debiteuren	-63.170.080,47	44.806.573,91
Handelsschulden, sociale schulden en overige schulden	-149.427.168,97	-194.121.375,22
Fusie Foncière Rue de France en South Station	1.963.830,69	0,00
Kasstroom uit operationele activiteiten vóór belastingen	-242.157.034,09	-160.381.452,57
Ontvangen belastingen	0,00	0,00
Betaalde belastingen	-5.158,13	-11.819,64
NETTO KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	-205.548.310,15	-169.179.551,84

	2016	2015
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Verwerving van materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop	-506.501.048,86	-693.873.772,95
Verwerving van financiële activa	-36.667.458,16	-64.917.037,21
Verwerving van investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-282.900,00	-322,23
Aankoop bedrijfstak	-847.000,00	0,00
Ontvangsten uit realisatie van onderneming	0,00	32.500.000,00
Ontvangen kapitaalsubsidies	617.912.358,06	632.890.445,93
Ontvangsten uit realisatie van materiële en immateriële vaste activa, vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop	32.468.559,18	26.443.296,19
Ontvangsten uit realisatie van overige financiële activa	53.862.598,46	396.657.494,00
Ontvangsten uit realisatie van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen	0,00	322,23
Ontvangsten uit vorderingen uit financiële leases	6.051.901,49	2.345.413,73
Ontvangen interesten	64.352.980,58	65.497.760,44
Ontvangen dividenden	5.482.795,64	12.026.631,74
NETTO KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	235.832.786,39	409.570.231,87
NETTO KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Toename van financiële schulden	383.407.859,06	430.412.478,58
Aflossing van financiële schulden (inclusief financiële leases)	-393.041.996,14	-600.454.851,90
Netto aflossingen/betalingen op afgeleide financiële instrumenten	-19.708.785,43	17.514.729,63
Betaalde interesten	-107.369.122,89	-108.368.697,51
NETTO KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	-136.712.045,40	-260.896.341,20
(AFNAME) / TOENAME VAN GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN BANKVOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT		
(AFNAME) / TOENAME VAN GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN BANKVOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT BEGIN BOEKJAAR (toelichting 14)	-106.427.569,16	-20.505.661,17
GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN BANKVOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT EINDE BOEKJAAR (toelichting 14)	413.508.702,86	434.014.364,03
(Afname) / toename van geldmiddelen, kasequivalenten en voorschotten in rekening-courant	-106.427.569,16	-20.505.661,17
GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN BANKVOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT EINDE BOEKJAAR (toelichting 14)	307.081.133,70	413.508.702,86

V. Toelichtingen

Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels	42
Toelichting 2 - Beheer van de middelen en financiële risico's	63
Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen	85
Toelichting 4 - Immateriële activa	87
Toelichting 5 - Materiële vaste activa	88
Toelichting 6 - Vastgoedbeleggingen	91
Toelichting 7 - Investerings in dochterondernemingen	94
Toelichting 8 - Investerings in joint ventures en geassocieerde ondernemingen	95
Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren	97
Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden	99
Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten	100
Toelichting 12 - Overige financiële activa	103
Toelichting 13 - Voorraden	103
Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten	104
Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	105
Toelichting 16 - Kapitaal	106
Toelichting 17 - Personeelsbeloningen	107
Toelichting 18 - Voorzieningen	114
Toelichting 19 - Financiële schulden	115
Toelichting 20 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden	120
Toelichting 21 - Handelsschulden	121
Toelichting 22 - Sociale schulden	121
Toelichting 23 - Subsidies	122
Toelichting 24 - Overige schulden	124
Toelichting 25 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten	125
Toelichting 26 - Personeelskosten	127
Toelichting 27 - Financiële opbrengsten en financiële kosten	128
Toelichting 28 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	129
Toelichting 29 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen	130
Toelichting 30 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten	131
Toelichting 31 - Transacties van alternatieve financiering	132

Toelichting 32 - Rechten en verplichtingen	134
Toelichting 33 - Informatie betreffende verbonden partijen	135
Toelichting 34 - Honoraria van de commissaris	141
Toelichting 35 - Gebeurtenissen na balansdatum	141

1 Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels

1.1 *Presentatiebasis*

De individuele financiële staten van de NMBS per 31 december 2016 werden opgesteld in overeenstemming met "IFRS" (International Financial Reporting Standard) zoals deze goedgekeurd werden door de Europese Unie en de op deze datum gepubliceerde standaarden van de International Accounting Standards Board (IASB) en interpretaties van het IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee).

Deze financiële staten werden opgesteld volgens de volgende waarderingsregels waarbij:

- bepaalde financiële activa en passiva opgenomen worden tegen hun reële waarde: financiële derivaten, voor verkoop beschikbare financiële activa, financiële activa tegen reële waarde via het netto-resultaat en financiële verplichtingen tegen reële waarde via het netto-resultaat;
- bepaalde elementen van het patrimonium opgenomen worden op basis van hun contante waarde: langlopende schulden en vorderingen waarbij er geen of een niet-marktconforme interest aangerekend wordt evenals langlopende voorzieningen. De gebruikte verdisconteringsvoet is gebaseerd op de IRS-curve in functie van de onderliggende looptijd, met uitzondering van de schulden als gevolg van de toepassing van IAS 19 voor dewelke de toegepaste verdisconteringsvoet gebaseerd is op het marktrendement op de afsluitingsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, overeenkomstig hun looptijd;
- andere balanselementen opgenomen tegen hun historische kostprijs met uitzondering van bepaalde voordien opgenomen herwaarderingen in de Belgische jaarrekening dewelke behouden zijn gebleven in de IFRS jaarrekening, evenals bepaalde materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en deelnemingen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen waarbij de NMBS gekozen heeft voor de toepassing van de waardering tegen reële waarde op het moment van de overgang naar IFRS (1 januari 2014) en het gebruik van deze reële waarde als veronderstelde kost op deze overgangsdatum.

De volgende nieuwe standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties zijn voor het eerst verplicht van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016:

- standaarden en wijzigingen die van toepassing zijn binnen de NMBS:

- Wijzigingen aan de standard IAS 1 'Presentatie van de jaarrekening' bedoeld om de toepassing van het begrip materialiteit te verduidelijken en het toepassen van een professioneel oordeel bij de bepaling van de te presenteren informatie aan te bevelen.
- standaarden die momenteel niet van toepassing zijn binnen de NMBS:
 - Wijzigingen aan de standaard IFRS 11 'Gezamenlijke overeenkomsten' verduidelijken de boekhoudkundige verwerking van de verwerving van een belang in een gezamenlijke activiteit die een bedrijf vormt ("business");
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 16 'Materiële vaste activa' en IAS 38 'Immateriële activa' betreffende de verduidelijking van de aanvaardbare afschrijvingsmethodes. Ze verduidelijken dat het niet gepast is om voor een activa, gebruikt voor een gegeven activiteit, een afschrijvingsmethode te gebruiken in functie van de omzet uit deze activiteit (dit wil zeggen een afschrijvingskost gebaseerd op het voorziene gebruik of productie van het actief). In de standaard IAS 38 wordt verduidelijkt dat er een weerlegbaar vermoeden bestaat volgens welke de opbrengsten in het algemeen geen geschikte basis vormen voor de waardering van de consumptie van de economische voordelen verbonden aan een immaterieel actief;
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 16 'Materiële vaste activa' en IAS 41 'Landbouw: vruchtdragende biologische activa'. Deze activa moeten op dezelfde manier geboekt worden als de materiële vaste activa;
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 27 'Enkelvoudige jaarrekening' die de entiteiten toelaat om de 'equity'-methode te gebruiken voor het verwerken van investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen in hun enkelvoudige jaarrekening;
 - Wijzigingen aan de standaard IFRS 10 'De geconsolideerde jaarrekening', IFRS 12 'Toelichtingen van belangen in andere entiteiten' en IAS 28 'Investeringen in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures' die de voorwaarden voor vrijstelling van consolidatie voor investeringsentiteiten en hun dochterondernemingen verduidelijken;
 - Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden (cyclus 2010-2012) die kleine wijzigingen aanbrenge aan bepaalde normen waaronder IFRS

- 2 'Op aandelen gebaseerde betalingen', IFRS 3 'Bedrijfscombinaties', IFRS 8 'Operationele segmenten', IFRS 13 'Waardering aan reële waarde' en daaruit voortvloeiende wijzigingen aan bepaalde normen;
- o Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden (cyclus 2012-2014) die kleine wijzigingen aanbrengen aan 4 normen: IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten' (betreffende de methoden van afstoten van activa), IAS 19 'Personeelsbeloningen' (betreffende de disconteringsvoet), IFRS 7 'Financiële instrumenten: toelichtingen' (betreffende de dienstovereenkomsten) en IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving';
 - o Wijzigingen aan de standaard IAS 19 'Toegezegde pensioenregelingen'. Deze wijzigingen zijn niet van toepassing op de NMBS omdat ze de bijdragen van het personeel voor de toegezegde pensioenregelingen viseren en het personeel van de NMBS betaalt geen bijdragen voor deze prestaties.
 - o Wijzigingen aan de standaard IFRS 14 'Wettelijke uitgestelde rekeningen' laat toe dat entiteiten die voor het eerst IFRS toepassen hun waarderingsregels onder hun vorige algemeen aanvaarde boekhoudkundige principes kunnen blijven toepassen wat betreft de boeking van prijsreguleringen. Deze wijzigingen werden nog niet goedgekeurd door de Europese Unie.

De volgende nieuwe standaarden en wijzigingen aan standaarden, gepubliceerd door de IASB en goedgekeurd door de Europese Unie zijn nog niet verplicht van toepassing zijn voor het boekjaar startend op 1 januari 2016. De analyse van de potentiële impact op de rekeningen van de NMBS is momenteel aan de gang:

- IFRS 9 'Financiële instrumenten'. De standaard behandelt de classificatie, waardering en het niet langer in de balans opnemen van financiële activa en verplichtingen, evenals algemene afdekkingstransacties. De datum van inwerkingtreding is voorzien voor 1 januari 2018;
- IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten aangaan met klanten' die de verbetering van de financiële verslaggeving van opbrengsten mogelijk maakt en die verplicht van toepassing zal zijn vanaf 1 januari 2018.

De analyse van de potentiële impact op de rekeningen van de NMBS is momenteel aan de gang voor de volgende standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties, die werden gepubliceerd door de IASB, maar nog niet werden

goedgekeurd door de Europese Unie op 31 december 2016. Ze zijn nog niet verplicht voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016:

- IFRS 16 'Leaseovereenkomsten'. Deze standaard vervangt de standaard IAS 17 en introduceert de belangrijke veranderingen van leaseovereenkomsten voor de leasingnemer. Deze standaard behandelt de opname, waardering en informatieverstopping van leaseovereenkomsten. Ze omvat een uniek boekingsmodel voor de leasingnemer. Voor de leasinggevers blijft de boekhoudkundige verwerking in het algemeen ongewijzigd;
- Wijzigingen aan de standaard IAS 12 'Winstbelastingen' betreffende de erkenning van uitgestelde belastingen voor niet-gerealiseerde verliezen en de vereenvoudiging van de boekhoudkundige verwerking van uitgestelde belastingvorderingen voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde;
- Wijzigingen aan de standaard IAS 7 'Kasstroomoverzicht' die een bijkomende toelichting introduceren met betrekking tot de veranderingen in verplichtingen afkomstig van financieringsactiviteiten;
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten aangaande met klanten' die zorgen voor bepaalde verduidelijkingen en een groter aantal illustratieve voorbeelden geven;
- Wijzigingen aan de standaard IAS 40 'Vastgoedbeleggingen' met betrekking tot de overboekingen van vastgoedbeleggingen. Ze verduidelijken dat de overboeking van een onroerend goed van (of naar) de categorie "vastgoedbeleggingen" enkel kan gebeuren indien er een indicatie van gewijzigd gebruik bestaat. Deze wijziging moet ondersteund worden door bewijzen;
- Interpretatie IFRIC 22 'Transacties uitgedrukt in vreemde munten en vooruitbetalingen' die de boekhoudkundige verwerking verduidelijkt in het geval van één of meerdere vooruitbetalingen of -ontvangsten.
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden 2014-2016 die kleine wijzigingen met zich meebrengen voor 3 standaarden: IFRS 1 'Eerste toepassing van de IFRS standaarden', IFRS 12 'Toelichting van belangen in andere entiteiten' en IAS 28 'Investerings in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures'.
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 2 'Op aandelen gebaseerde betalingen' die de waarderingmethode verduidelijkt voor een op aandelen gebaseerde betaling.

-

1.2 *Transacties in vreemde valuta*

De transacties in vreemde valuta worden aanvankelijk opgenomen in de functionele valuta, gebruikmakend van de wisselkoers op het moment van de transacties. Zowel de gerealiseerde als niet-gerealiseerde winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen op monetaire activa en passiva worden op de balansdatum in het netto-resultaat opgenomen.

1.3 *Immateriële activa*

Een immaterieel actief wordt opgenomen in de balans indien de volgende voorwaarden zijn vervuld:

1. het actief is identificeerbaar, dit betekent dat het ofwel afscheidbaar is (indien het individueel verkocht, verplaatst of verhuurd kan worden), ofwel voortvloeit uit contractuele of juridische rechten;
2. het is waarschijnlijk dat het actief economische voordelen zal genereren voor de Vennootschap;
3. de Vennootschap heeft zeggenschap over het actief;
4. de kostprijs van het actief kan betrouwbaar bepaald worden.

De immateriële activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen.

De initiële kostprijs van de immateriële activa:

- die **afzonderlijk verworven** zijn omvat kosten die direct toerekenbaar zijn aan de transactie (aankoopprijs na aftrek van handelskortingen en andere kortingen), met uitsluiting van de indirecte kosten;
- die **intern gegeneerd** worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 38, namelijk vanaf het moment dat de Vennootschap kan aantonen (1) dat het project technisch uitvoerbaar is, (2) dat er een intentie is om het actief te gebruiken of te verkopen, (3) hoe het actief toekomstige economische voordelen genereert, (4) dat er adequate middelen bestaan om het project te voltooien en (5) dat de uitgaven betrouwbaar gewaardeerd kunnen worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening

van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van de opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is).

Wat de intern gegenereerde software betreft, worden enkel de ontwikkelingskosten geactiveerd. De onderzoekskosten worden onmiddellijk opgenomen in het netto-resultaat. De ontwikkelingskosten omvatten enkel: (a) het ontwerp (functionele en technische blueprint), (b) het programmeren en configureren, (c) het ontwikkelen van interfaces, (d) technische documentatie voor intern gebruik, (e) de integratie van de hardware en (f) het testen.

Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het netto-resultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de immateriële activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de Vennootschap, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

Immateriële activa worden lineair afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur. Het af te schrijven bedrag omvat de kost, waarbij de restwaarde aan nul wordt gelijkgesteld. De weerhouden gebruiksduren zijn:

Categorieën	Waarschijnlijke gebruiksduur
Ontwikkelingskosten ERP	10 jaar
Ontwikkelingskosten overige software	5 jaar
Websites	3 jaar
Software verworven van derden	5 jaar

De afschrijving vangt aan vanaf het ogenblik dat het actief beschikbaar is voor gebruik.

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van immateriële activa met een beperkte gebruiksduur worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegenereerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De immateriële activa die nog niet klaar zijn voor gebruik worden jaarlijks ten laatste op de balansdatum onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen.

1.4 *Materiële vaste activa*

De materiële vaste activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. De initiële kostprijs omvat:

- de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de aankooptransactie na aftrek van handelskortingen en andere kortingen;
- de rechtstreeks toerekenbare kosten om het actief op de locatie en in de staat te krijgen die noodzakelijk is om te functioneren op de door de Vennootschap beoogde wijze;
- de initiële schatting van de kosten van ontmanteling en verwijdering van het actief of het herstel van het terrein waar het actief zich bevindt (verplichting die de Vennootschap oploopt hetzij bij de aankoop hetzij bij de vervaardiging).

De kostprijs omvat dus niet de studiekosten en de kosten van haalbaarheidsstudies opgelopen in het kader van de vervaardiging van materiële vaste activa (stations, sites, enz.), de kosten van de directie en algemene administratie evenals de salariskosten en andere werkingskosten die niet kunnen toegerekend worden aan een investeringsactiviteit.

De initiële kostprijs van de materiële vaste activa die intern gegenereerd worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 16, namelijk indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Vennootschap zullen vloeien en indien de kost van het actief betrouwbaar kan bepaald worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van de opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is). Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het netto-resultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien.

De kosten van onderhoud en herstellingen die de waarde van de materiële vaste activa enkel handhaven, en deze niet verhogen, worden opgenomen in het netto-resultaat. De kosten van groot onderhoud en grote herstellingen die de toekomstige economische voordelen die het actief genereert verhogen, worden echter geïdentificeerd als een afzonderlijk onderdeel van de kostprijs. De kostprijs van de

materiële vaste activa wordt gesplitst over substantiële componenten. Deze substantiële componenten, die vervangen worden met regelmatige tussenpozen en die bijgevolg een gebruiksduur hebben verschillend van die van het hoofdactief, worden afgeschreven over hun specifieke gebruiksduur. In het geval van een vervanging wordt het actief niet langer opgenomen in de balans en wordt het nieuwe actief afgeschreven over zijn eigen gebruiksduur.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de materiële vaste activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de Vennootschap, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

De materiële vaste activa worden volledig afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur, volgens de lineaire afschrijvingsmethode. Het af te schrijven bedrag is meestal gelijk aan de kostprijs. De weerhouden gebruiksduren zijn de volgende:

Materiële vaste activa	Waarschijnlijke gebruiksduur
Terreinen	Niet van toepassing
Administratieve gebouwen	60 jaar
Componenten van administratieve gebouwen	10 tot 30 jaar
Industriële gebouwen	50 jaar
Componenten van industriële gebouwen	15 tot 20 jaar
Woningen	50 jaar
Componenten van woningen	15 tot 20 jaar
Stations	100 jaar
Componenten van stations	10 tot 40 jaar
Parkings	100 jaar
Componenten van parkings	10 tot 20 jaar
Sporen en hun bijhorende componenten	25 tot 100 jaar
Kunstwerken en hun bijhorende componenten	20 tot 120 jaar
Overwegen en hun bijhorende componenten	10 tot 25 jaar
Spoorweginfrastructuur – signalisatie	7 tot 35 jaar
Diverse spoorweginfrastructuur	7 tot 50 jaar
Rollend spoorwegmaterieel, exclusief wagens	25 tot 60 jaar
Component "Mid-life" van het rollend spoorwegmateriaal	15 tot 30 jaar
Wagens	30 jaar
Revisie van wagens	9 jaar
Installaties en diverse uitrustingen	4 tot 30 jaar
Meubilair	10 jaar
ICT	4 tot 10 jaar
Wegvoertuigen	2 tot 10 jaar
Verbeteringswerken	Kortste duurtijd tussen: duur van het contract en gebruiksduur van de component

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van materiële vaste activa worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of

in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegeneerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De concessies in de stations worden opgenomen onder de materiële vaste activa.

1.5 Leaseovereenkomsten

1.5.1 Transacties van alternatieve financiering

Verscheidene financieringsstructuren ("sale and leaseback"-transacties, "sale and rentback"-transacties, "lease and leaseback"-transacties, "rent and rentback"-transacties of "concession and concessionback"-transacties) worden door de Vennootschap hoofdzakelijk voor de aankoop van rollend materieel opgezet. Deze transacties worden opgenomen op basis van hun economische substantie volgens de bepalingen van SIC 27. De materiële vaste activa blijven opgenomen in de jaarrekening van de Vennootschap. De uitgevoerde investeringen en de betalingsverplichtingen ten opzichte van de geldschieters worden opgenomen in de balans, met uitzondering van de investeringsrekeningen aangegaan met een overheid met een superieure kredietwaardigheid, met een organisme met een superieure kredietwaardigheid, of met de tegenpartij van de transacties. De verkregen commissies in het kader van deze transacties worden gespreid over de duur van deze transacties.

1.5.2 Leaseovereenkomsten waarvoor de Vennootschap leasingnemer is

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een financiële lease als de Vennootschap nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkrijgt. De Vennootschap neemt deze financiële leases op de actiefzijde en de passiefzijde op tegen bedragen die bij de aanvang van de lease gelijk zijn aan de reële waarde van het geleasede actief of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Elke leasebetaling wordt deels opgenomen als financieringskost en deels als aflossing van de schuld. De leaseschulden worden opgenomen onder de 'financiële schulden'.

De financieringskost wordt gespreid over de verschillende periodes van de leaseovereenkomst zodanig dat dit resulteert in een constante periodieke rente over het resterende saldo van de schuld met betrekking tot elke periode. De materiële vaste activa die het voorwerp uitmaken van een financiële lease worden afgeschreven over de leaseperiode of over de gebruiksduur indien deze laatste korter is.

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een operationele lease indien niet nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkregen worden door de leasingnemer. De leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden lineair opgenomen als kosten in het netto-resultaat gedurende de leaseperiode.

1.5.3 Leaseovereenkomsten waarvoor de Vennootschap leasinggever is

Financiële leases worden in hoofde van de leasinggever geboekt als een overdracht gepaard met een financiering. Het actief wordt uitgeboekt uit de balans (met meer- of minderwaarde geboekt in het netto-resultaat) en er wordt een vordering, die de te ontvangen kasstromen die de terugbetaling van het kapitaal en de intresten vertegenwoordigen, opgenomen. De leasevorderingen worden opgenomen onder de 'handelsvorderingen en overige debiteuren'.

Activa die het voorwerp zijn van een operationele lease worden in de balans opgenomen als materiële vaste activa. Ze worden afgeschreven op basis van hun waarschijnlijke gebruiksduur. De huurgelden worden lineair opgenomen over de looptijd van het contract.

1.6 *Vastgoedbeleggingen*

Een vastgoedbelegging is een onroerend goed (terrein of gebouw) dat wordt aangehouden (door de eigenaar of leasingnemer op grond van een financiële lease) om huuropbrengsten of een waardestijging te realiseren, en niet voor:

- gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden; of
- verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering.

IAS 40 is enkel van toepassing op de vastgoedbeleggingen voor gemengd gebruik in het geval dat:

- het deel aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of waardestijgingen en het deel aangehouden voor eigen gebruik afzonderlijk verkoopbaar zijn;
- het deel aangehouden voor eigen gebruik minder dan 5% van het geheel bedraagt.

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Alle waarderingsregels met betrekking tot de materiële vaste activa zijn dus eveneens van toepassing op de vastgoedbeleggingen.

1.7 *Investerings in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen*

De dochterondernemingen waarover de Vennootschap zeggenschap uitoefent, de entiteiten waarover de Vennootschap samen met één of meerdere andere partijen gezamenlijke zeggenschap uitoefent krachtens een onderlinge contractuele afspraak, evenals de geassocieerde deelnemingen waarover de Vennootschap een invloed van betekenis uitoefent zonder zeggenschap uit te oefenen, worden opgenomen volgens de kostprijsmethode, min eventuele bijzondere waardeverminderingsverliezen.

Een bijzonder waardevermindingsverlies op de investeringen in vennootschappen waarover de Vennootschap zeggenschap uitoefent, joint ventures en geassocieerde deelnemingen wordt geboekt van zodra de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. Deze investeringen worden onderworpen aan een test op bijzondere waardevermindingsverliezen indien er een objectieve indicatie bestaat dat het belang mogelijk een bijzonder waardevermindingsverlies heeft ondergaan.

Voor de niet significante deelnemingen is de weerhouden realiseerbare waarde uitsluitend gebaseerd op het aandeel aangehouden door de onderneming in het eigen vermogen van het vorige boekjaar.

Er is geen test op bijzondere waardevermindingsverliezen indien de voornaamste activiteit van de dochteronderneming bestaat uit vastgoedtransacties die ze bijna uitsluitend voor vennootschappen van de NMBS-Groep uitvoert.

1.8 Bijzondere waardevermindingsverliezen

Een bijzonder waardevermindingsverlies op immateriële activa en op materiële vaste activa wordt opgenomen zodra de boekwaarde van een actief hoger is dan zijn realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is de hoogste waarde van:

1. de reële waarde minus verkoopkosten (zijnde het bedrag dat de Vennootschap zou ontvangen bij verkoop van het actief); en
2. de bedrijfswaarde (zijnde het bedrag dat de Vennootschap zou genereren door het actief verder te gebruiken).

Wanneer mogelijk wordt deze test uitgevoerd op het niveau van elk individueel actief. Indien dit actief echter geen onafhankelijke instroom van kasmiddelen genereert, dient de test uitgevoerd te worden op het niveau van de kasstroomgenererende eenheid ("cash generating unit" of "CGU") waartoe het actief behoort (CGU = de kleinste identificeerbare groep activa die een instroom van kasmiddelen genereert die onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa of kasstroomgenererende eenheden).

Als er een bijzonder waardevermindingsverlies wordt vastgesteld, wordt dit toegerekend aan de vaste activa van de CGU naar rato van hun boekwaarde, maar dit enkel voor zover de verkoopwaarde van die activa lager is dan hun boekwaarde. Een bijzonder waardevermindingsverlies op vaste activa wordt teruggenomen indien de omstandigheden dit rechtvaardigen.

Het is mogelijk op een individueel actief een bijzonder waardevermindingsverlies op te nemen indien er met betrekking tot dit individueel actief een indicatie van bijzonder waardevermindingsverlies is (bijvoorbeeld ten gevolge van een beschadiging), ongeacht of het actief al dan niet (volledig of gedeeltelijk) gesubsidieerd is.

Er kunnen geen bijzondere waardevermindingsverliezen opgenomen worden met betrekking tot activa die deel uitmaken van een volledig gesubsidieerde CGU. Indien er bijzondere waardevermindingsverliezen worden vastgesteld met betrekking tot

CGU's die gedeeltelijk gesubsidieerd zijn, dienen deze proportioneel aan alle activa (en de daaraan verbonden kapitaalsubsidies) te worden toegewezen.

1.9 Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of tegen de opbrengstwaarde indien deze lager is.

De kostprijs van vervangbare voorraden wordt bepaald door de methode van de gewogen gemiddelde prijs toe te passen. De voorraden die van minder belang zijn en waarvan de waarde en samenstelling stabiel blijven gedurende de periode, worden opgenomen in de balans tegen een vaste waarde.

De kostprijs van de voorraden omvat de aanschaffingsprijs alsook alle kosten die nodig zijn om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De kostprijs van geproduceerde voorraden omvat de directe en indirecte productiekosten, met uitzondering van de financieringskosten en de overheadkosten die niet bijdragen tot het brengen van de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat.

Een waardevermindering wordt opgenomen indien de opbrengstwaarde van een element van de voorraad op de balansdatum lager is dan de boekwaarde.

1.10 Handelsvorderingen en overige debiteuren

De vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen nominale waarde en na de initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk de contante waarde van de te ontvangen kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De vorderingen worden individueel gewaardeerd. Waardeverminderingen worden opgenomen indien de kasinning, volledig of deels, dubieus of onzeker is.

De voorafbetalingen, sommen betaald als waarborg en verworven opbrengsten, met uitzondering van deze verbonden aan afgeleide financiële instrumenten of overige financiële activa, worden tevens onder deze rubriek opgenomen.

1.11 Afgeleide financiële instrumenten

De Vennootschap maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (renteswaps, deviezenswaps, termijncontracten, opties,...) om mogelijke ongewenste evoluties van de rentevoeten, wisselkoersen, inflatie of energieprijzen af te dekken. De Vennootschap maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële kostprijs en opgenomen in de balans als een actief of een verplichting. Toerekenbare transactiekosten worden als last in het netto-resultaat opgenomen wanneer zij worden opgemaakt. Na de eerste opname worden afgeleide financiële

instrumenten tegen reële waarde gewaardeerd op iedere balansdatum. De wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in het netto-resultaat. De afgeleide financiële instrumenten worden ingedeeld als langlopend of kortlopend op basis van hun finale vervaldag.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten wordt bepaald op basis van waarderingstechnieken zoals de waarderingsmodellen weerhouden voor opties of door gebruik te maken van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De reële waarden die enkel rekening houden met de veronderstellingen gebaseerd op marktgegevens, zoals gedefinieerd in de paragrafen 81 en 82 van IFRS 13, vastgesteld op de balansdatum behoren tot niveau 2 van de waarderingshiërarchie. De reële waarden die deels gebaseerd zijn op niet-waarneembare gegevens behoren tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie.

De Vennootschap heeft beslist geen gebruik te maken van de boekhoudkundige verwerking van afdekkingstransacties (hedge accounting).

1.12 Overige financiële activa

Overige financiële activa omvatten investeringen in aandelen van ondernemingen waarover de Vennootschap noch zeggenschap, noch een invloed van betekenis uitoefent, vast rentende effecten, deposito's en bepaalde vorderingen op de Staat.

De overige financiële activa worden initieel aan de reële waarde gewaardeerd van datgene dat werd uitgegeven om ze te verwerven en dit, met een uitzondering voor de financiële activa die tegen reële waarde worden verwerkt in de resultatenrekening, met inbegrip van de transactiekosten.

De overige financiële activa worden vervolgens ondergebracht in verschillende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:

1. Financiële activa die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten (a) financiële activa die worden aangehouden voor handelsdoeleinden en (b) de activa waarvoor de Vennootschap heeft beslist ze op vrijwillige basis te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
2. Financiële activa genoteerd op een actieve markt die worden aangehouden tot einde looptijd met vaste te innen bedragen op vastgelegde datums en waarvan de Vennootschap de intentie heeft deze aan te houden tot einde looptijd. Deze activa worden gewaardeerd aan hun geamortiseerde kostprijs.
3. Leningen en vorderingen zijn financiële activa met vaste of bepaalde ontvangsten die niet zijn genoteerd op een actieve markt. Leningen en vorderingen worden in de balans geboekt aan verdisconteerde kost volgens de effectieve-rentemethode.

4. De voor verkoop beschikbare financiële activa zijn een residuele categorie die alle financiële activa omvat die niet in één van de vorige categorieën werden ondergebracht. Het betreft hier activa waarvan de Vennootschap de intentie noch de mogelijkheid heeft deze tot einde looptijd aan te houden. Deze activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De eventuele waardeveranderingen worden hierbij in het eigen vermogen geboekt, totdat deze activa een bijzonder waardevermindingsverlies hebben ondergaan of verkocht worden. Bij de verkoop worden de eerdere winsten of verliezen, die in het eigen vermogen werden geboekt, overgeboekt naar het nettoresultaat.

De overige financiële activa worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die vervallen binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van de aandelen wordt bepaald in functie van financiële criteria die het meest aansluiten bij de eigen situatie van elke onderneming. Algemeen aanvaarde criteria zijn de marktwaarde of het aandeel in het eigen vermogen en de uitzichten op rentabiliteit bij gebrek aan beschikbare marktwaarde. De reële waarde van de aandelen behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13. De reële waarde van beleggingen wordt geëvalueerd aan de hand van marktgegevens, rentecurves en creditspreads van elke uitgever van aandelen zoals gedefinieerd in de paragrafen 76 (niveau 1 parameters) en 81 en 82 (niveau 2 parameters) van IFRS 13. De reële waarden van de beleggingen behoren tot niveau 1 en 2 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

Een financieel actief dat niet opgenomen wordt tegen reële waarde via het nettoresultaat wordt op elke balansdatum getest om te bepalen of er een objectieve indicatie bestaat die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. Een bijzonder waardevermindingsverlies wordt opgenomen indien er een objectieve indicatie bestaat die erop wijst dat een ongunstige gebeurtenis heeft plaatsgevonden na de initiële opname van het actief, en dat deze gebeurtenis een negatieve impact heeft op de geschatte toekomstige kasstromen van het actief.

De genormaliseerde aan- en verkoop van financiële activa wordt verwerkt op de datum van betaling.

1.13 Geldmiddelen en kasequivalenten

Deze rubriek omvat de kas, banktegoeden, te incasseren vervallen waarden, kortlopende beleggingen (met een initiële looptijd van ten hoogste 3 maanden), uiterst liquide kortetermijnbeleggingen die eenvoudig converteerbaar zijn in een gekend geldbedrag en die nauwelijks onderhevig zijn aan waardeveranderingen, evenals de bankvoorschotten in rekening-courant. Deze laatste worden opgenomen onder de financiële schulden op de passiefzijde van de balans.

De geldmiddelen en kasequivalenten worden in de balans opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

1.14 *Vaste activa aangehouden voor verkoop*

Een vast actief (of een groep activa) wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik. Dit betekent dat het actief onmiddellijk beschikbaar is voor verkoop in zijn huidige staat en dat de verkoop zeer waarschijnlijk is (officiële beslissing tot verkoop, actieve zoektocht naar een koper, verkoop hoogstwaarschijnlijk binnen de 12 maanden).

De vaste activa aangehouden voor verkoop worden niet langer afgeschreven, maar zijn desgevallend het voorwerp van een bijzonder waardeverminderverslies om de boekwaarde ervan terug te brengen tot de lagere realisatiewaarde.

1.15 *Beëindigde bedrijfsactiviteiten*

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een activiteit die ofwel voldoet aan de criteria om geclassificeerd te worden als aangehouden voor verkoop, ofwel afgestoten is, en die daarnaast voldoet aan de volgende criteria:

- de kasstromen van deze activiteit kunnen onderscheiden worden op operationeel vlak enerzijds, en voor de financiële verslaggeving anderzijds;
- deze activiteit is belangrijk op operationeel of geografisch gebied;
- ze maakt deel uit van één enkel gecoördineerd plan tot verkoop of werd aangekocht met de bedoeling te worden verkocht.

1.16 *Kapitaal*

De gewone aandelen worden geclassificeerd onder de rubriek « Kapitaal ». Het kapitaal bestaat uit twee categorieën:

- geplaatst kapitaal, bestaande uit de bedragen waartoe de aandeelhouders zich verbonden hebben om deze te volstorten;
- niet-opgevraagd kapitaal, bestaande uit het gedeelte van het geplaatst kapitaal dat door het beheersorgaan van de Vennootschap nog niet opgevraagd werd.

1.17 *Verplichtingen voor personeelsbeloningen*

1.17.1 Kortetermijnsperoneelsbeloningen

De kortetermijnsperoneelsbeloningen zijn peroneelsbeloningen die naar verwachting volledig vereffend zullen zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde diensten presteerden. De kortetermijnsperoneelsbeloningen worden in kosten opgenomen naar rato van de door de peroneelsleden gepresteerde diensten.

1.17.2 Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding zijn peroneelsbeloningen (andere dan ontslagvergoedingen en kortetermijnsperoneelsbeloningen) die verschuldigd zijn na de voltooiing van het dienstverband.

De vergoedingen na uitdiensttreding kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën:

- toegezegde-bijdragenregelingen: het zijn regelingen waarbij de Vennootschap bijdragen afdraagt aan een aparte entiteit, en de Vennootschap geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om bijkomende bijdragen te betalen. Deze bijdragen worden opgenomen in kosten over de periodes waarin de diensten verricht worden door de peroneelsleden. Indien er bijdragen op voorhand betaald werden (nog niet gestort werden), worden deze opgenomen op de actiefzijde (respectievelijk passiefzijde) van de balans;
- toegezegd-pensioenregelingen: dit zijn alle regelingen die geen toegezegde-bijdragenregelingen zijn.

De vergoedingen na uitdiensttreding die behoren tot de categorie toegezegd-pensioenregelingen worden gewaardeerd volgens een actuariële waarderingsmethode. Ze worden opgenomen (verminderd met de eventuele activa in de regeling, namelijk de tegoeden die eventueel reeds gevormd werden om deze vergoedingen te betalen) voor zover de Vennootschap een verplichting heeft de kosten te dragen die voortvloeien uit de prestaties verricht door de peroneelsleden. Deze verplichting kan voortvloeien uit een wet, uit een contract of uit de verworven rechten door een gedragslijn in het verleden (feitelijke verplichting). De weerhouden actuariële waarderingsmethode is de methode van de geprojecteerde kredieteenheden.

De verdisconteringsvoet die gebruikt wordt is gebaseerd op het marktrendement op de berekeningsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen. De overige actuariële hypothesen (sterftcijfer, toekomstige niveaus van lonen, inflatie, enz.) geven de beste schattingen van de Vennootschap weer.

Aangezien er gebruik gemaakt wordt van actuariële hypothesen om deze verbintenissen te waarderen, ontstaan er onvermijdelijk actuariële winsten en verliezen, die resulteren uit wijzigingen in de actuariële hypothesen van het ene boekjaar naar het volgende, alsook uit verschillen tussen de gebruikte actuariële

hypothesen en de werkelijkheid. De Vennootschap heeft geopteerd voor de volledige opname van de actuariële winsten en verliezen met betrekking tot de vergoedingen na uitdiensttreding in de niet-gerealiseerde resultaten.

1.17.3 Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De andere langetermijnpersoneelsbeloningen zijn personeelsbeloningen die niet volledig betaalbaar zijn binnen twaalf maanden na het einde van de periode waarin de werknemers de gerelateerde diensten verrichten.

Het bedrag dat opgenomen wordt in de balans is gelijk aan de contante waarde van de verplichting, desgevallend verminderd met de marktwaarde van de fondsbeleggingen op de balansdatum. De berekeningen worden gedaan volgens de methode van de geprojecteerde kredieteenheden. De actuariële winsten en verliezen worden opgenomen in het netto-resultaat.

1.17.4 Ontslagvergoedingen

De ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die betaalbaar zijn omwille van een beslissing van de Vennootschap om het arbeidscontract van één of meerdere personeelsleden op te zeggen voor de normale pensioendatum, of omwille van een beslissing van een personeelslid om vrijwillig de Vennootschap te verlaten in ruil voor vergoedingen.

Een schuld, gewaardeerd op actuariële basis, wordt opgenomen voor deze vergoedingen voor zover de Vennootschap een manifeste verbintenis heeft. De schuld wordt verdisconteerd indien de vergoedingen betaalbaar zijn na twaalf maanden.

Voor al deze personeelsbeloningen (met uitzondering van de kortetermijnpersoneelsbeloningen) vertegenwoordigt de rentekost het tijdsverloop. Deze wordt opgenomen onder de financiële kosten.

1.18 Voorzieningen

Een voorziening wordt enkel opgenomen indien:

1. de Vennootschap een bestaande verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk) heeft om uitgaven te maken ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden;
2. het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen vereist zal zijn; **en**
3. het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien de impact significant kan zijn (voornamelijk voor voorzieningen op lange termijn), dient de voorziening verdisconteerd te worden. Het effect van de tijdswaarde van geld op de voorziening wordt opgenomen in de financiële kosten. De verdisconteringsvoet is de IRS-voet volgens de looptijd van de toekomstige kasstromen.

Een voorziening voor verplichtingen met betrekking tot het milieu (bodemsanering, enz.) wordt enkel opgenomen indien de Vennootschap een feitelijke of juridische verplichting heeft.

Indien de Vennootschap een verlieslatend contract heeft, wordt er een voorziening aangelegd. Voordat een voorziening voor verlieslatende contracten opgenomen wordt, neemt de Vennootschap de eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen op ten aanzien van de activa die gebruikt worden bij de uitvoering van het betreffende contract.

Voorzieningen voor toekomstige exploitatieverliezen zijn verboden.

Een voorziening voor reorganisatiekosten wordt enkel opgenomen indien aangetoond kan worden dat de Vennootschap een feitelijke verplichting heeft om te reorganiseren en dit ten laatste op de balansdatum. Deze verplichting dient aangetoond te worden door:

- het bestaan van een gedetailleerd formeel plan waarin de belangrijkste kenmerken van de reorganisatie geïdentificeerd worden; **en**
- het begin van de uitvoering van het plan of de mededeling van de belangrijkste kenmerken van het plan aan de betrokken personen.

1.19 Financiële schulden

De financiële schulden omvatten bankleningen, uitgegeven obligatieleningen, schulden uit financiële leases, financiële schulden aangegaan bij andere dan financiële instellingen en bankvoorschotten in rekening-courant.

De schulden worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde verminderd met, voor de andere financiële schulden dan die welke tegen de reële waarde worden gewaardeerd via het netto-resultaat, de uitgiftekosten verbonden aan de schulden. De financiële schulden worden vervolgens ondergebracht in één van de volgende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:

1. De financiële schulden die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten de financiële schulden waarvoor de Vennootschap op vrijwillige basis heeft beslist ze te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
2. De andere financiële schulden zijn een residuele categorie. Na initiële opname worden deze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode, met afschrijving van uitgiftepremies of disagio via het netto-resultaat

De financiële schulden worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die opeisbaar zijn binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van financiële schulden gewaardeerd tegen de reële waarde wordt bepaald door gebruik te maken van waarderingstechnieken zoals de waarderingmodellen die van toepassing zijn voor opties of door het gebruik van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De modellen nemen hypothesen in aanmerking die gebaseerd zijn op marktgegevens vastgesteld op balansdatum en op gegevens die niet waarneembaar zijn op de markten. Het gebruik van gegevens die niet waarneembaar zijn op de markten maakt dat de reële waarde van de financiële schulden behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

1.20 *Winstbelastingen – Uitgestelde belastingvorderingen/verplichtingen*

De winstbelastingen omvatten zowel de actuele als de uitgestelde belastingen. De actuele belasting bestaat uit de te betalen (te recupereren) belastingen op het belastbaar resultaat van het afgelopen boekjaar, evenals elke aanpassing aan de betaalde (te recupereren) belastingen met betrekking tot voorafgaande boekjaren. Het bedrag wordt in de praktijk meestal berekend aan de hand van de belastingsvoet op de balansdatum.

De uitgestelde belasting op de tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van een actief of passief en de boekwaarde in de IFRS-jaarrekening, wordt berekend volgens de balansmethode "*balance sheet liability method*". De uitgestelde belasting wordt gewaardeerd op basis van de verwachte belastingsvoet bij realisatie van het actief of afwikkeling van het passief. In de praktijk wordt meestal de belastingvoet toegepast die van kracht is op de balansdatum.

Niettemin zijn er geen uitgestelde belastingen op:

1. de initiële opname van activa en passiva (uitgezonderd de verwerving van dochterondernemingen) die geen invloed hebben op de boekhoudkundige winst noch de fiscale winst; en
2. de tijdelijke verschillen verband houdend met deelnemingen in dochterondernemingen en joint ventures voor zover dat het niet waarschijnlijk is dat er dividenden zullen uitgekeerd worden in de nabije toekomst.

Uitgestelde belastingvorderingen worden enkel opgenomen in zoverre het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de bestaande verrekenbare tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend in toekomstige rapporteringsperioden, bijvoorbeeld diegene die resulteren uit recupereerbare fiscale verliezen. Dit criterium wordt op elke balansdatum getoetst.

1.21 *Handelsschulden*

De handelsschulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.22 Sociale schulden

De sociale schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.23 Subsidies

De exploitatiesubsidies worden opgenomen in de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten onder de rubriek van de bedrijfsinkomsten vóór de kapitaalsubsidies.

De kapitaalsubsidies, verworven in het kader van investeringen in immateriële en materiële vaste activa, worden opgenomen op de passiefzijde van de balans en worden erkend in de bedrijfsinkomsten (rubriek kapitaalsubsidies) naar rato van de afschrijvingen op de activa waarvoor ze verkregen werden. In geval van verkoop van een gesubsidieerd actief, zullen de hieraan verbonden subsidies geannuleerd worden via het bedrijfsresultaat en vervolgens opnieuw geboekt worden als niet toegewezen subsidies eveneens via het bedrijfsresultaat. Daarenboven zal een interest berekend worden ten behoeve van de investeringen van de niet toegewezen subsidies en de niet toegewezen voorschotten aan dochterondernemingen.

De financiële subsidies verworven in het kader van leningen worden opgenomen onder de over te dragen opbrengsten en worden in mindering van de financiële kosten gebracht.

1.24 Overige schulden

De overige schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en na initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de te betalen toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De dividenden die de Vennootschap moet uitkeren aan haar aandeelhouders worden opgenomen onder de 'overige schulden' in de loop van de periode waarin ze goedgekeurd werden. De over te dragen opbrengsten, ofwel het gedeelte van de opbrengsten vooraf geïnd tijdens het boekjaar of tijdens vorige boekjaren, maar met betrekking tot een volgend boekjaar, met uitzondering van deze verbonden aan afgeleide financiële instrumenten of financiële schulden, worden eveneens opgenomen onder de 'overige schulden'.

1.25 Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

De opbrengsten voortvloeiend uit het verrichten van diensten worden opgenomen in het netto-resultaat naar rato van de reeds verrichte diensten.

De opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden in het netto-resultaat opgenomen wanneer de aan de eigendom van het goed verbonden risico's en voordelen overgedragen worden van de verkoper naar de koper.

De van de Staat ontvangen exploitatietoelagen ter compensatie van de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst worden opgenomen in de omzet in de periode waarin de prestaties werden uitgevoerd. De opbrengsten uit de verhuur van vastgoedbeleggingen en concessies in de stations, worden eveneens opgenomen in de omzet.

De opbrengsten en kosten uit hoofde van onderhanden projecten voor derden dienen respectievelijk als opbrengsten en kosten te worden opgenomen naar rato van de stand van vordering van de werken en de geraamde uiteindelijke marge. In het geval van een verwachte negatieve marge, dient een last opgenomen te worden ten belope van de totale verwachte verliezen. De stand van vordering van de werken wordt bepaald op basis van de tot dat moment in het kader van de uitgevoerde werken gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte totale kosten van het contract.

De kosten verbonden aan het verrichten van diensten of de verkoop van goederen worden in de bedrijfskosten opgenomen.

1.26 Financiële opbrengsten en financiële kosten

De financiële opbrengsten omvatten de interestopbrengsten op geïnvesteerde gelden (inclusief de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa) en afgeleide financiële instrumenten, winsten of financiële activa en verplichtingen gewaardeerd aan de reële waarde, terugnames van bijzondere waardeverminderversliezen, de winsten uit wisselkoersverschillen, de ontvangen dividenden en overige financiële opbrengsten.

De financiële kosten omvatten de interestkosten op financiële verplichtingen (inclusief afgeleide financiële instrumenten en de schulden verbonden aan personeelsbeloningen), verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde, bijzondere waardeverminderversliezen, de verliezen uit wisselkoersverschillen en overige financiële kosten.

De opbrengsten voortvloeiend uit interesten worden opgenomen in het netto-resultaat indien ze verworven zijn, gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De dividenden worden opgenomen in het netto-resultaat vanaf het moment dat de Vennootschap het recht verwerft de betalingen te innen. De financieringskosten die niet onmiddellijk toewijsbaar zijn aan de aanschaffing, vervaardiging of productie van een in aanmerking komend actief worden opgenomen in het netto-resultaat gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen worden opgenomen op netto-basis.

1.27 Kasstroomoverzichten

De kasstromen verbonden aan de operationele activiteiten worden volgens de indirecte methode getoond, waarbij het netto-resultaat wordt aangepast voor het effect van transacties zonder kasstroombeweging, de bewegingen met betrekking tot het bedrijfskapitaal en de elementen van opbrengsten of kosten verbonden aan de kasstromen met betrekking tot investerings- en financieringsactiviteiten.

2 Toelichting 2 - Beheer van de middelen en financiële risico's

2.1 *Beheer van de middelen*

De politiek van de Vennootschap op het vlak van het beheer van de middelen bestaat erin om een financiële structuur te verzekeren die voldoende is voor het behoud van een goede rating bij de internationale ratingagentschappen en die haar toelaat om een kwaliteitsvolle service aan haar cliënteel te blijven leveren. Daartoe heeft de Vennootschap zich tot doel gesteld om haar schulddpositie te verminderen met oog op het realiseren van een optimale kapitaalstructuur die een strategische financiële flexibiliteit waarborgt voor haar toekomstige groei. Met het oog hierop volgt de Vennootschap van nabij het niveau van haar netto-schuldpositie en haar economische schuld.

Onder netto-schuldpositie verstaat de Vennootschap:

- 1) saldo van de nominale waarde van de schulden en vorderingen (inclusief de afgeleide financiële instrumenten) bij een financiële instelling of verhandeld op de kapitaalmarkten en de beschikbare kasmiddelen;
- 2) minus het saldo van de "Back-to-Back" transacties zoals beschreven in het Koninklijk Besluit van 30 december 2004 – Bijlage 4 bij het Belgisch Staatsblad van 31 december 2004.

De netto-schuldpositie per 31 december 2016 en 2015:

Netto-schuldpositie		31/12/2016	31/12/2015
Balansrubriek	<u>Toelichting</u>		
Afgeleide financiële instrumenten	11	-524.022,71	1.533.122,29
Overige financiële activa	2.1	571.132.952,42	569.466.707,05
Subtotaal van de vaste activa		570.608.929,71	570.999.829,34
Afgeleide financiële instrumenten	11	0,00	35.870.419,79
Overige financiële activa	2.1	30.004.599,79	51.074.544,77
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.1	82.954.603,02	119.880.143,82
Subtotaal van de vlottende activa		112.959.202,81	206.825.108,38
Totaal activa		683.568.132,52	777.824.937,72
Financiële schulden	19	2.819.549.185,92	2.514.732.556,11
Afgeleide financiële instrumenten	11	38.171.755,31	58.858.233,38
Subtotaal langlopende verplichtingen		2.857.720.941,23	2.573.590.789,49
Financiële schulden	19	810.431.534,68	1.121.042.562,94
Afgeleide financiële instrumenten	11	0,00	20.127.601,40
Subtotaal kortlopende verplichtingen		810.431.534,68	1.141.170.164,34
Totaal verplichtingen		3.668.152.475,91	3.714.760.953,83
Netto-s chuldpositie		2.984.584.343,39	2.936.936.016,11
Wijzigingen in de netto-s chuldpositie		47.648.327,28	

Economische schuld

De netto-schuldpositie geeft echter niet altijd een correct economisch beeld van de schuld van de Vennootschap. Om tot een correct economisch beeld van de financiële schuld te komen worden een aantal elementen toegevoegd aan de netto-schuldpositie. Het betreft hier:

- de niet aangewende voorschotten (cofinancieringen) en investeringssubsidies (FOD) waarvoor de Vennootschap zich geëngageerd heeft om deze in de nabije toekomst aan te wenden minus de vorderingen (cofinancieringen) in het geval de Vennootschap reeds meer heeft uitgegeven dan zij als voorschotten heeft ontvangen;
- de courante handelsschulden die de Vennootschap verplicht is te betalen minus de courante handelsvorderingen die de Vennootschap denkt te ontvangen;
- de waarborgen betaald of ontvangen door de Vennootschap in het kader van CSA-overeenkomsten; en
- de netto vorderingen betreffende de exploitatiesubsidies (FOD) waarvoor de Belgische Staat zich geëngageerd heeft maar die de Vennootschap nog niet ontvangen heeft.

De onderstaande tabel geeft de reconciliatie van de netto-schuldpositie met de economische schuld per 31 december 2016 en 2015 weer:

<i>Economische schuld</i>	2016	2015
Netto-schuldpositie	2.984.584.343,39	2.936.936.016,11
Regionale cofinancieringen	-37.947.215,94	-20.543.708,67
Niet aangewende ontvangen investeringsstoelagen FOD	131.477.170,88	5.723.265,13
Netto saldo handels schulden en -vorderingen	229.808.286,73	253.830.708,39
Netto saldo verworven exploitatiesubsidies FOD	-394.142.412,81	-416.401.325,36
Netto saldo waarborgen (CSA)	-284.539.106,00	-256.104.484,00
Totaal van de economische correcties	-355.343.277,14	-433.495.544,51
Economische schuld	2.629.241.066,25	2.503.440.471,60

*Sinds 2016 houdt de economische schuld eveneens rekening met het netto saldo van de exploitatiesubsidies en waarborgen CSA. De referentiecijfers 2015 zijn bijgevolg aangepast.

Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid

Om de impact van de eigen prestaties van de Vennootschap op de schuld correct te kunnen beoordelen is het nodig om abstractie te maken van de evolutie van de schulden die het gevolg zijn van de beslissingen van de Staat (federale overheid). In uitvoering van deze beslissingen heeft de Vennootschap een aantal investeringen geprefinancierd waarbij een gespreide terugbetaling in de tijd verzekerd wordt door de Staat. De onderstaande tabel geeft de reconciliatie van de economische schuld met de economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid per 31 december 2016 en 2015 weer:

<i>Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid</i>	2016	2015
Economische schuld	2.629.241.066,25	2.503.440.471,60
GEN Materieel	399.422.659,47	413.521.405,15
Saldo Tekort TGV	54.684.473,69	56.528.401,76
Gewestelijke prefinancieringen	26.398.036,58	19.460.821,14
Beslissing Ministerraad oktober 2008	114.479.673,60	118.634.506,38
Beslissing Ministerraad december 2011	92.733.942,82	96.794.981,46
Overige	2.139.594,08	11.615.064,28
Totaal van de te neutraliseren elementen	689.858.380,24	716.555.180,17
Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid	1.939.382.686,01	1.786.885.291,43

Reconciliatie van de netto-schuldpositie met de balansposten

De bedragen opgenomen in de berekening van de netto-schuldpositie zijn de nominale bedragen ('hoofdsom') van de financiële instrumenten en dus exclusief reële waarde aanpassingen en gelopen interesten. De onderstaande tabellen laten toe de reconciliatie te maken tussen de verschillende balansrubrieken en de bedragen weerhouden voor de berekening van de netto-schuldpositie.

- Overige financiële activa:

Overige financiële activa		31/12/2016					TOTAAL
		IFRS 7			Andere		
		Netto-schuldpositie		Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening van derden	Andere	
		Nominaal	Reële waarde aanpassing				
Vaste activa	Toelichting						
Vorderingen		340.009.875,12	4.882.092,01	7.877.016,18	0,00	30.214.879,01	382.983.862,32
Back-to-back		231.123.077,30	0,00	704.426,88	0,00	0,00	231.827.504,18
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.271.902,18	51.271.902,18
Subtotaal van de vaste activa		571.132.952,42	4.882.092,01	8.581.443,06	0,00	81.486.781,19	666.083.268,68
Vlottende activa							
Vorderingen		30.004.599,79	0,00	1.512.650,28	0,00	508.629,76	32.025.879,83
Back-to-back		0,00	0,00	-5.638,68	0,00	0,00	-5.638,68
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal van de vlottende activa		30.004.599,79	0,00	1.507.011,60	0,00	508.629,76	32.020.241,15
Totaal overige financiële activa		601.137.552,21	4.882.092,01	10.088.454,66	0,00	81.995.410,95	698.103.509,83

Overige financiële activa		31/12/2015					TOTAAL
		IFRS 7			Andere		
		Netto-schuldpositie		Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening van derden	Andere	
		Nominaal	Reële waarde aanpassing				
Vaste activa	Toelichting						
Vorderingen		348.513.999,55	6.659.963,42	7.384.136,65	0,00	19.460.821,14	382.018.920,76
Back-to-back		220.952.707,50	0,00	669.373,01	0,00	0,00	221.622.080,51
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.266.028,69	51.266.028,69
Subtotaal van de vaste activa		569.466.707,05	6.659.963,42	8.053.509,66	0,00	70.726.849,83	654.907.029,96
Vlottende activa							
Vorderingen		51.074.544,77	0,00	1.133.311,17	0,00	335.766,31	52.543.622,25
Back-to-back		0,00	0,00	-1.334,40	0,00	0,00	-1.334,40
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal van de vlottende activa		51.074.544,77	0,00	1.131.976,77	0,00	335.766,31	52.542.287,85
Totaal overige financiële activa		620.541.251,82	6.659.963,42	9.185.486,43	0,00	71.062.616,14	707.449.317,81

De vorderingen, opgenomen in de netto-schuldpositie, omvatten de financiële beleggingen verricht door de Vennootschap in het kader van de transacties van alternatieve financiering. Deze werden aangegaan, hetzij op vraag van de investeerder, hetzij in het kader van het beheer van de financiële kasstromen. Deze activa compenseren, in economische betekenis, de financiële schulden aangegaan in het kader van deze operaties.

De lijn "back-to-back" omvat het uitstaande saldo van de vorderingen op de Staat ontstaan uit de overname van de schuld op 1 januari 2005.

De kolom 'Fondsen beheert voor rekening van derden' omvat de beleggingen geïnvesteerd in het kader van het GEN Fonds voor rekening van de Belgische Staat. Het GEN Fonds werd opgericht door de Belgische Staat in 2001 met als objectief de financiering van de werken voor de aanleg van het 'Gewestelijk Expresnet' (GEN). Het beheer van de financiële middelen, beschikbaar in het GEN Fonds, werd door de Belgische Staat toevertrouwd aan de Vennootschap (cfr. beheerscontract van de voormalige NMBS Holding voor de jaren 2005-2008). Het geheel van de middelen wordt door de Vennootschap beschouwd als een schuld ten opzichte van publieke overheden (opgenomen onder de rubriek 'Overige schulden').

- Geldmiddelen en kasequivalenten:

Geldmiddelen en kasequivalenten						31/12/2016	TOTAAL
IFRS 7						TOTAAL	
Netto-schuldpositie			Andere		TOTAAL		
Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fonds en beheerd voor rekening van derden	Andere			
Thesauriebewijzen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Termijnrekeningen	737.902,50	0,00	2.487,94	224.061.602,00	0,00	224.801.992,44	
Zichtrekeningen	77.293.210,64	0,00	0,00	117,64	0,00	77.293.328,28	
Contanten en cheques	4.923.489,88	0,00	0,00	0,00	62.323,10	4.985.812,98	
Totaal geldmiddelen en kasequivalenten	82.954.603,02	0,00	2.487,94	224.061.719,64	62.323,10	307.081.133,70	

Geldmiddelen en kasequivalenten						31/12/2015	TOTAAL
IFRS 7						TOTAAL	
Netto-schuldpositie			Andere		TOTAAL		
Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fonds en beheerd voor rekening van derden	Andere			
Thesauriebewijzen	0,00	0,00	0,00	74.988.525,00	0,00	74.988.525,00	
Termijnrekeningen	841.680,67	0,00	3.322,04	218.616.000,00	0,00	219.461.002,71	
Zichtrekeningen	116.486.199,35	0,00	0,00	4.702,50	0,00	116.490.901,85	
Contanten en cheques	2.552.263,80	0,00	0,00	0,00	16.009,50	2.568.273,30	
Totaal geldmiddelen en kasequivalenten	119.880.143,82	0,00	3.322,04	293.609.227,50	16.009,50	413.508.702,86	

Zoals voor de overige financiële instrumenten omvatten de geldmiddelen en kasequivalenten de fondsen beheerd voor rekening van derden, het gaat om activa aangegaan in het kader van het GEN Fonds. In uitvoering van de wet houdende diverse fiscale en financiële bepalingen van 21 december 2013 (artikels 113 tot en met 121) worden de beschikbare gelden van het GEN Fonds aangehouden op een rekening bij een door de Staat aangewezen instelling, rechtstreeks belegd bij de Schatkist of belegd in financiële instrumenten uitgegeven door de Federale Staat. De wet staat toe dat de beleggingen in financiële instrumenten uitgegeven door de Gewesten en de Gemeenschappen aangehouden worden tot einde looptijd.

Het detail van de afgeleide financiële instrumenten en de financiële schulden wordt gegeven in toelichtingen 11 en 19.

2.2 *Beheer van de financiële risico's*

Financiële instrumenten zijn overeenkomsten die leiden tot een financieel actief bij één partij en een financiële verplichting bij een andere partij. Hieronder vallen zowel de traditionele financiële instrumenten (vorderingen, schulden en effecten) als afgeleide financiële instrumenten opgenomen in de financiële staten maar ook vorderingen en verplichtingen, voornamelijk met betrekking tot alternatieve financieringen, die buiten de balans zijn opgenomen.

Financiële instrumenten brengen in beginsel risico's mee. Bij de Vennootschap gaat het voornamelijk om het marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Het risicobeleid van de Vennootschap heeft als doel risico's waarmee de Vennootschap zich geconfronteerd ziet in kaart te brengen en te analyseren, passende risicolimieten en risicocontroles te bepalen en de naleving van de limieten te bewaken. De Raad van Bestuur van de Vennootschap wordt op regelmatige tijdstippen geïnformeerd over de verschillende risico's en ontvangt een overzicht van alle financiële instrumenten. Beleid en systemen voor financieel risicobeheer worden regelmatig geëvalueerd en, waar nodig, aangepast aan de veranderingen in de marktstandigheden en de activiteiten van de Vennootschap.

De Raad van Bestuur van de Vennootschap heeft de principes voor het beheer van de financiële risico's ('financiële politiek') gedefinieerd. Deze principes vallen uiteen in drie delen: het beheer van de schuldpositie, het beheer van de kasmiddelen en het beheer van de afgeleide financiële instrumenten. De toepassing en de rapportering over deze principes wordt verzekerd door de dienst Thesaurie van de Vennootschap, terwijl de controle op de toepassing verzekerd wordt door de Interne Audit van de Vennootschap. Dezelfde principes zijn eveneens van toepassing op de middelen die beheerd worden voor rekening van derden (GEN Fonds) en op de instrumenten die buiten de balans opgenomen zijn. Het doorvoeren van verrichtingen met het vooruitzicht ze op korte termijn om te keren met winst is niet toegestaan.

Beheer van de schuldpositie

De schuldpositie omvat het geheel van de financiële schulden en activa, andere dan de afgeleide instrumenten en de kasmiddelen, opgenomen in de netto-schuldpositie van de Vennootschap. De Vennootschap doet hierbij beroep op de uitgifte van bankleningen, obligatieleningen en alternatieve financieringen, en de verwerving van termijndeposito's en vastrentende effecten op verschillende termijnen en in verschillende munten.

Het beheer van de schuldpositie, rekening houdende met de impact van de afgeleide financiële instrumenten, vereist dat:

- In de mate van het mogelijke, de netto-schuldaflossingen afgestemd worden op de verwachte evolutie van de toekomstige kasstromen met als doel het zo goed als mogelijk beperken van de kassaldi.
- De langlopende netto-schuldpositie van de Vennootschap voor 65% tot 75% wordt aangegaan met instrumenten aan een vaste rentevoet en voor 25% tot 35% met instrumenten aan een variabele rentevoet. Elke overschrijding van deze maximale drempelwaarden moet goedgekeurd worden door de beheersorganen.
- De gewogen gemiddelde resterende looptijd van de langlopende netto-schuldpositie van de Vennootschap minimum 5 jaar bedraagt.
- De vervaltermijnen van de netto-schuldpositie worden gespreid in de tijd in functie van het liquiditeits- en intereestrisico.
- Elke aangegane schuld of belegging waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, onmiddellijk en volledig omgezet wordt naar EUR, om zowel het wisselkoersrisico op de hoofdsom als op de interesten te elimineren.
- De kasstromen van elke aangegane schuld of belegging uitsluitend samengesteld zijn uit betalingen van de hoofdsom en rente op de uitstaande hoofdsom. Beleggingen in risicodragend kapitaal zijn niet toegestaan.
- Plaatsingslimieten worden gerespecteerd voor de aangegane beleggingen.

Beheer van de kasmiddelen

Het beheer van de kasmiddelen omvat het gecentraliseerd thesauriebeheer (de kasstromen op minder dan één jaar) van de Vennootschap en haar dochterondernemingen. De vergoeding van leningen en ontleningen op korte termijn ten gunste van of ten laste van entiteiten die tot de perimeter van de centralisatie behoren, gebeurt aan marktconforme voorwaarden ('at arm's length').

Voornaamste punten van het beheer van de kasmiddelen:

- Alle structureel overtollige kasmiddelen dienen in de mate van het mogelijk aangewend te worden om de netto-schuldpositie te verminderen.
- Het structureel tekort aan kasmiddelen dient geconsolideerd te worden door langlopende leningen.
- De kasoverschotten dienen aan marktconforme voorwaarden ('at arm's length') bij voorkeur belegd te worden bij dochterondernemingen met kastekorten.
- Plaatsingslimieten dienen gerespecteerd te worden indien er tijdelijk overtollige kasmiddelen zijn nadat middelen zijn toegewezen aan de dochterondernemingen of nadat middelen aangewend werden voor leasingtransacties.
- Elke significante kaspositie waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR om het wisselkoersrisico te elimineren zowel op de hoofdsom als op de interesten.
- Om de resterende kastekorten te financieren, doet de Vennootschap een beroep op kredietlijnen (geconfirmeerde, niet-geconfirmeerde en zogenaamde "evergreen" kredietlijnen) en geeft ze thesauriebewijzen in EUR of soortgelijke instrumenten op korte termijn uit.

Beheer van afgeleide financiële instrumenten

De Vennootschap gebruikt de volgende afgeleide financiële instrumenten voor het beheer van haar risico's: swaps, opties en wisseltermijncontracten met als onderliggend element interestvoeten, wisselkoersen, inflatie, energieproducten of een krediet.

Voornaamste punten van het beheer van de afgeleide producten:

- Iedere verrichting op afgeleide financiële instrumenten moet op gelijk welk ogenblik kunnen gesteld worden tegenover een bestaande financiële schuld, belegging, commercieel contract of vordering op de Belgische Staat en/of de Gewesten in het kader van een prefinanciering.

- Het kredietrisico op de tegenpartijen moet systematisch afgedekt worden door het afsluiten van CSA's ('Credit Support Annex').

2.2.1 Marktrisico: wisselkoersrisico's

De wisselkoersrisico's waaraan de Vennootschap onderhevig is vinden hun oorsprong hoofdzakelijk in de financieringsactiviteiten in deviezen, en meer bepaald in de transacties van alternatieve financiering.

Elke significante schuldtransactie, zelfs op korte termijn, waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR (hoofdsom en interesten) door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten. De omzetting in EUR is niet verplicht indien de terugbetaling van de kasstromen uit de schuld verzekerd worden door een instroom van kasmiddelen in vreemde deviezen. De afgedekte positie kan gepaard gaan met een vaste of variabele interestvoet. De passiva en activa verbonden aan alternatieve financieringen zijn in een aantal gevallen in USD en JPY, maar de Vennootschap is niet blootgesteld aan de hieraan verbonden wisselkoersrisico's.

a. Financiële instrumenten per munteenheid

	EUR	USD	31/12/2016 JPY	Andere	Totaal
Financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.989.945.362,52	0,00	0,00	0,00	1.989.945.362,52
Afgeleide financiële instrumenten	168.058.880,10	131.379.885,51	0,00	102.296,15	299.541.061,76
Overige financiële activa	445.833.193,12	252.270.316,71	0,00	0,00	698.103.509,83
Geldmiddelen en kas equivalenten	306.198.251,77	27.090,50	26,75	855.764,68	307.081.133,70
Totaal financiële activa	2.910.035.687,51	383.677.292,72	26,75	958.060,83	3.294.671.067,81
Financiële verplichtingen					
Financiële schulden	3.379.499.015,19	328.387.481,35	0,00	0,00	3.707.886.496,54
Afgeleide financiële instrumenten	432.045.739,31	33.950.681,03	0,00	102.296,15	466.098.716,49
Handelsschulden	383.690.036,38	60.624,10	0,00	26.191,43	383.776.851,91
Overige schulden	336.321.658,13	0,00	0,00	0,00	336.321.658,13
Totaal financiële verplichtingen	4.531.556.449,01	362.398.786,48	0,00	128.487,58	4.894.083.723,07
Afdekkingsverschil	-1.621.520.761,50	21.278.506,24	26,75	829.573,25	-1.599.412.655,26

	EUR	USD	31/12/2015 JPY	Andere	Totaal
Financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.829.309.633,48	0,00	0,00	0,00	1.829.309.633,48
Afgeleide financiële instrumenten	156.355.738,76	160.065.333,96	-99.409,04	0,00	316.321.663,68
Overige financiële activa	447.079.902,50	239.579.310,54	20.790.104,77	0,00	707.449.317,81
Geldmiddelen en kas equivalenten	412.627.562,38	34.363,74	46,65	846.730,09	413.508.702,86
Totaal financiële activa	2.845.372.837,12	399.679.008,24	20.690.742,38	846.730,09	3.266.589.317,83
Financiële verplichtingen					
Financiële schulden	3.350.546.288,74	369.755.828,08	0,00	0,00	3.720.302.116,82
Afgeleide financiële instrumenten	461.981.067,94	7.868.266,77	20.769.875,25	0,00	490.619.209,96
Handelsschulden	401.422.076,67	25.626,76	0,00	1.733,44	401.449.436,87
Overige schulden	451.202.741,11	0,00	0,00	0,00	451.202.741,11
Totaal financiële verplichtingen	4.665.152.174,46	377.649.721,61	20.769.875,25	1.733,44	5.063.573.504,76
Afdekkingsverschil	-1.819.779.337,34	22.029.286,63	-79.132,87	844.996,65	-1.796.984.186,93

Het hierboven getoonde detail toont de blootstelling in deviezen van de financiële activa en passiva van de Vennootschap. Behalve de euro vormen de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen de belangrijkste deviezen voor de Vennootschap. De blootstelling in USD en JPY vloeit voort uit de alternatieve financieringstransacties. Het hieraan verbonden wisselkoersrisico in USD en JPY werd afgedekt met swap-overeenkomsten zoals getoond in punt b hierna.

De analyses in deze toelichting beperken zich tot de instrumenten die beantwoorden aan de definitie van financieel instrument: "Activa (zoals vooruitbetaalde lasten) waarvan een toekomstig economisch voordeel bestaat uit de ontvangst van goederen of afname van diensten, en niet zozeer het recht om geldmiddelen of een ander financieel actief te ontvangen zijn geen financiële activa" (IAS 32 – TL 11) "Verplichtingen of activa die niet uit een contract voortvloeien, zoals winstbelastingen die ontstaan als gevolg van door overheden opgelegde wettelijke vereisten, zijn geen financiële verplichtingen of financiële activa" (IAS 32 – TL 12). De totalen hernomen in de rubriek in de tabellen komen dus niet noodzakelijk overeen met de totalen van de balansrubrieken. Bepaalde elementen van de handelsvorderingen en overige debiteuren (2016: 225.713.968,14 EUR; 2015: 282.744.625,32 EUR), van de handelsschulden (2016: 17.652.301,61 EUR; 2015: 24.504.770,67 EUR) en de overige schulden (2016: 146.321.427,38 EUR; 2015: 151.916.333,72 EUR) beantwoorden niet aan de definitie van een financieel instrument.

Wisselkoersderivaten

	31/12/2016		31/12/2015	
	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde
Aangekochte deviezen				
USD	135.482.106,70	80.841.847,95	188.994.854,27	135.062.369,14
JPY	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige	102.296,15	1.744.948,83	0,00	0,00
Aangekochte deviezen - Totaal	135.584.402,85	82.586.796,78	188.994.854,27	135.062.369,14
Verkochte deviezen				
USD	38.052.902,19	33.244.781,78	36.797.787,08	32.070.291,05
JPY	0,00	0,00	20.869.284,29	20.127.601,40
Overige	102.296,15	1.744.948,83	0,00	0,00
Verkochte deviezen - Totaal	38.155.198,34	34.989.730,61	57.667.071,37	52.197.892,45
Opties				
USD	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige	0,00	0,00	0,00	0,00
Opties - Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00

De wisselkoersderivaten afgesloten door de Vennootschap zijn swap-overeenkomsten die hoofdzakelijk werden afgesloten in het raam van de schulden en vorderingen met betrekking tot alternatieve financieringstransacties. Deze overeenkomsten werden afgesloten met het oog op het beheer van de kasstromen in deviezen. De Vennootschap heeft evenwel de keuze gemaakt om geen "hedge accounting" toe te passen in de zin van IAS 39 en de afgeleide financiële instrumenten worden bijgevolg niet als afdekkingsinstrument erkend. De afgeleide financiële instrumenten worden erkend tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat. De aangekochte en verkochte deviezen in de lijn 'Overige' verwijzen naar een transactie in SGD afgesloten ten bate van een dochteronderneming.

b. Gevoeligheidsanalyse

IFRS 7 vereist een gevoeligheidsanalyse om de impact te illustreren van theoretische variaties in de wisselkoersen op het netto-resultaat en het eigen vermogen. De gevoeligheidsanalyse werd uitgevoerd door de Vennootschap op het einde van de verslagperiode. Voor wat betreft het wisselkoersrisico gaat de gevoeligheidsanalyse de impact op de IFRS jaarrekening na van een wijziging met +/- 10% van de slotkoers voor de wisselkoersen van de USD en de GBP (of andere significante munten) tegenover de EUR.

Variatie wisselkoersen	Impact op het netto-resultaat	Impact op de niet-gerealiseerde resultaten
2016		
USD + 10%	2.364.278,47	0,00
USD - 10%	-1.934.409,66	0,00
GBP + 10%	75.253,13	0,00
GBP - 10%	-61.570,74	0,00
2015		
USD + 10%	2.447.698,51	0,00
USD - 10%	-2.002.662,42	0,00
GBP + 10%	65.739,09	0,00
GBP - 10%	-53.786,53	0,00

2.2.2 Marktrisico: Interestvoetrisico

a. Interestvoetrisico

De Vennootschap wordt geconfronteerd met 3 types interestrisico. Een eerste houdt verband met het effect van wijzigingen in de variabele rentevoet op de *kasstromen*. Dit risico wordt constant gemonitord voor de netto-schuldpositie waarbij, al dan niet via het gebruik van interestswaps, wordt getracht dit te laten evolueren binnen de goedgekeurde risicolimieten. Het Directiecomité van de Vennootschap kan voorzien in afwijkingen van deze limieten indien deze verantwoord worden door specifieke (markt)omstandigheden. Een tweede type houdt verband met het effect van wijzigingen in de actualisatierentevoeten op de *reële waarde*. Aangezien de Vennootschap steeds de intentie heeft om haar vorderingen en schulden af te wikkelen op de voorziene vervaldagen, wordt hier geen specifieke afdekking voor voorzien. De wijzigingen in de actualisatierentevoeten kunnen een significante impact hebben op de allocatie van het resultaat voor een bepaalde periode maar hebben geen invloed op het resultaat over de volledige duurtijd van de transactie. Een derde type risico is het *herfinancieringsrisico*. Via een spreiding van de vervaldagen van de vastrentende financieringen in de tijd tracht de Vennootschap haar blootstelling aan plotse wijzigingen in de marktvoorwaarden te beperken.

Per 31 december 2016 was gemiddeld 53,81% (2015: 62,99%) van de rentedragende netto financiële verplichtingen (voor impact van de afgeleide financiële instrumenten) aangegaan tegen variabele rentevoet en 46,19% (2015: 37,01%) door middel van vaste rentevoeten. Indien rekening wordt gehouden met de afgesloten afgeleide financiële instrumenten wordt de ratio variabel-vast per 31 december 2016 17,18%/82,82% (2015: 23,74%/76,26%).

	Boekwaarde 31/12/2016	Boekwaarde 31/12/2015
Vaste interestvoet		
Financiële activa	1.178.348.891,28	1.191.717.805,81
Handelsvorderingen en overige debiteuren	800.083.375,17	792.949.340,20
Overige financiële activa	378.265.516,11	398.768.465,61
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00
Financiële verplichtingen	-2.053.307.276,78	-1.949.259.700,59
Financiële schulden	-2.034.608.411,34	-1.949.259.700,59
Handels schulden	0,00	0,00
Overige schulden	-18.698.865,44	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	-753.223.557,62	-867.179.121,60
Renteswap	-805.123.007,29	-953.812.096,09
Deviezenswap	51.899.449,67	86.632.974,49
Totaal vaste interestvoet	-1.628.181.943,12	-1.624.721.016,38
Vlottende interestvoet		
Financiële activa	743.799.481,99	770.236.763,02
Handelsvorderingen en overige debiteuren	337.341.475,36	295.755.176,34
Overige financiële activa	181.656.014,19	180.032.058,97
Geldmiddelen en kasequivalenten	224.801.992,44	294.449.527,71
Financiële verplichtingen	-1.763.275.222,06	-2.059.643.818,67
Financiële schulden	-1.494.836.431,44	-1.724.585.325,25
Handels schulden	0,00	0,00
Overige schulden	-268.438.790,62	-335.058.493,42
Afgeleide financiële instrumenten	681.665.513,19	783.558.384,40
Renteswap	735.464.107,88	872.924.775,62
Deviezenswap	-53.798.594,69	-89.366.391,22
Totaal variabele interestvoet	-337.810.226,88	-505.848.671,25
Totaal	-1.965.992.170,00	-2.130.569.687,63

In gevolge de overname van de schuld door Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De gekapitaliseerde interesten en de verworven opbrengsten onder deze swapovereenkomsten worden samen met de "Back-to-Back" vorderingen geboekt in de rubriek 'Overige financiële activa'. Omwille van de consistentie wordt de impact van deze swapovereenkomsten eveneens opgenomen onder de afgeleide financiële instrumenten in bovenstaande tabel.

De voornaamste blootstellingen aan interestvoetrisico voor de Vennootschap zijn het gevolg van financieringen in EUR en USD. De gevoeligheid aan renterisico's wordt bepaald aan de hand van een theoretische parallelle verschuiving van de rentecurve met 100 basis punten.

b. Gevoeligheidsanalyse voor de kasstromen

Een stijging met 100 basis punten van de variabele interestvoeten (afgeleide financiële instrumenten inbegrepen) zou aanleiding gegeven hebben tot een stijging met 311.566,80 EUR (2015: 301.411,54 EUR) van de netto interesten betaald door de Vennootschap in 2016.

c. Gevoeligheidsanalyse van de reële waarde

De evolutie van de interestvoeten op de markt beïnvloedt zowel de reële waarde van de niet-afgeleide financiële instrumenten, die de Vennootschap heeft

aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat, als de afgeleide instrumenten. De gevoeligheidsanalyse van het netto-resultaat houdt rekening met deze evolutie.

De gevoeligheidsanalyse van de reële waarde werd door de Vennootschap uitgevoerd op het einde van de verslagperiode. Een stijging met 100 basis punten leidt tot een toename met 52.469.873,64 EUR (55.577.096,23 EUR) van het resultaat op 31 december 2016 (2015), waarvan 0,00 EUR (0,00 EUR) via de niet-gerealiseerde resultaten.

2.2.3 Marktrisico: prijsrisico's grondstoffen

Op het vlak van grondstoffen is de Vennootschap voornamelijk blootgesteld aan prijsrisico's op de energieprijzen (elektriciteit, aardgas en gasolie). De Vennootschap maakte historisch gebruik van standaardovereenkomsten aan vaste prijs (aardgas), aan de dagprijs (gasolie) of aan een gemiddelde prijs al dan niet in combinatie met de dagprijs (elektriciteit) voor de volledige duur van de overeenkomsten. Met het doel om prijsrisico's beter te kunnen spreiden in de tijd en om in te kunnen spelen op markkopportunities werd de inkoopstrategie van de verschillende energieproducten in 2014 gestroomlijnd. In de contracten wordt, één voor één en waar mogelijk, een clicksysteem ingevoerd waarbij de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd. De Raad van Bestuur keurt voor elk contract de limietwaarden van de betreffende strategie goed. Binnen de Vennootschap werd een energiecomité opgericht dat toeziet op de correcte uitvoering van deze goedgekeurde strategieën. De Raad van Bestuur wordt op regelmatige basis geïnformeerd over de resultaten hiervan.

Voor wat betreft elektriciteit treedt de infrastructuurbeheerder (Infrabel) op als "lead-buyer". De Vennootschap heeft mandaat gegeven aan Infrabel voor het afsluiten van raamovereenkomsten tot en met 2020 voor het contract 'tractie' (alle elektriciteit afgenomen via tractieonderstations, voornamelijk voor tractie rollend materieel) en tot en met 2018 voor het contract 'distributie' (voor alle elektriciteit niet afgenomen via tractieonderstations). In het contract 'tractie' zal door de Vennootschap worden gewerkt met een clicksysteem (dagdagelijkse clicks en vrije prijsclicks), in combinatie met gemiddelde prijzen en de dagprijs. In het contract 'distributie' wordt om technische redenen enkel gewerkt met een combinatie van gemiddelde prijzen en de dagprijs.

Voor wat betreft aardgas (verwarming) en gasolie (tractie en verwarming) treedt de Vennootschap op als "lead-buyer" voor een aantal deelnemende vennootschappen binnen het Belgische spoorweglandschap maar buiten de consolidatieperimeter. De prijzen worden hierbij onderhandeld door de Vennootschap in naam van de deelnemende vennootschappen, maar de facturatie van de ingekochte energie geschiedt rechtstreeks aan de individuele vennootschappen. De Vennootschap hanteert hierbij volgende strategieën:

- Aardgas: Toepassing van het clicksysteem waarbij, binnen limietwaarden, goedgekeurd door de Raad van Bestuur de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd. De finale prijs is het gemiddelde van de verschillende aankoopmomenten, en geldt voor het volledige afgenomen volume. Op deze

manier wordt het risico gespreid, kan zelf bepaald worden wanneer een deel van de prijs wordt vastgelegd, en kan ingespeeld worden op marktopportunities. Om de bevoorrading te verzekeren besliste de Raad van Bestuur van de Vennootschap om raamovereenkomsten af te sluiten tot en met 2020. De Vennootschap heeft de mogelijkheid om de raamovereenkomsten éénmalig te hernieuwen, tot en met 2021.

- Gasolie: Het clicksysteem kan hier niet worden toegepast. Daarom combineert de Vennootschap hier de inkoop van gasolie aan dagprijs met het afsluiten van afgeleide financiële instrumenten (dieselswaps). Het gebruik van de afgeleide financiële instrumenten biedt de mogelijkheid om in te spelen op marktopportunities en de onzekerheid betreffende de toekomstige kasstromen te verminderen. De Raad van Bestuur van de Vennootschap besliste om tot en met 2019 een maximaal volume af te dekken gebaseerd op 55% van het gemiddeld geschatte verbruik voor de betreffende jaren.

2.2.4 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financieel verlies voor de Vennootschap indien een handelspartner of tegenpartij van een financieel instrument de aangegane contractuele verplichtingen niet nakomt. De kredietrisico's van de Vennootschap vloeien voort uit vorderingen op klanten, beleggingen, 'voor verkoop beschikbare' financiële activa en afgeleide financiële instrumenten.

Ouderdomsanalyse van de financiële activa

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de financiële activa tussen deze die niet-ervallen en deze die ervallen zijn op het einde van de rapporteringsperiode met een detail van de ouderdom van deze die ervallen zijn.

	Netto boekwaarde	NIET afgeschreven activa							Afgeschreven activa
		Niet vervallen	sinds 0-1 maand	sinds 1-3 maanden	Vervallen op datum van afsluiting		sinds 1-2 jaar	sinds meer dan 2 jaar	
				sinds 3-6 maanden	sinds 6-12 maanden				
31 december 2016									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.989.945.362,52	1.970.131.454,51	7.155.551,67	9.644.668,75	1.726.507,48	1.355.623,33	-483.365,00	414.919,78	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	299.541.061,76	299.541.061,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	698.103.509,83	698.103.509,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	307.081.133,70	307.081.133,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.294.671.067,81	3.274.857.159,80	7.155.551,67	9.644.668,75	1.726.507,48	1.355.623,33	-483.365,00	414.919,78	0,00
31 december 2015									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.829.309.633,48	1.798.524.363,86	14.684.257,23	5.814.412,55	3.165.200,29	6.269.210,58	-109.465,77	961.654,74	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	316.321.663,68	316.321.663,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	707.449.317,81	707.449.317,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	413.508.702,86	413.508.702,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.266.589.317,83	3.235.804.048,21	14.684.257,23	5.814.412,55	3.165.200,29	6.269.210,58	-109.465,77	961.654,74	0,00

Geografische spreiding

De financiële activa aangehouden door de Vennootschap zijn als volgt verdeeld over de verschillende geografische zones:

Zone	31/12/2016	31/12/2015
België	2.337.455.876,65	2.379.656.024,88
Eurozone	406.412.846,92	389.265.869,46
Europa - overige	426.877.257,67	367.382.010,18
Verenigde Staten	84.319.387,96	81.380.783,63
Rest van de wereld	39.605.698,61	48.904.629,68
Totaal	3.294.671.067,81	3.266.589.317,83

Kredietrating van de beleggingen

De Vennootschap beperkt haar kredietrisico op beleggingen (deposito's en vastrentende effecten) door uitsluitend te beleggen bij tegenpartijen die voldoen aan de criteria van de financiële politiek. De beleggingen moeten een leningskarakter hebben en mogen niet in risicodragend kapitaal gebeuren. Beleggingen zijn onderworpen aan strikte voorwaarden aangaande de minimale kredietwaardigheid van de tegenpartijen, in functie van de duurtijd van de belegging. De Vennootschap heeft plaatsingslimieten opgesteld per tegenpartij. Deze limieten gelden niet met betrekking tot beleggingen in instrumenten AAA/Aaa rating of uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gezien de kredietwaardigheid van de tegenpartijen verwacht de Vennootschap dat de tegenpartijen aan de verplichtingen zullen voldoen. De beleggingen worden continu opgevolgd en jaarlijks wordt aan de Raad van Bestuur een beslissing gevraagd over het al dan niet vervangen van de beleggingen die niet langer voldoen aan de gestelde criteria.

De 'voor verkoop beschikbare' financiële activa waarin de Vennootschap geïnvesteerd heeft betreffen hoofdzakelijk operationele deelnemingen in ondernemingen die niet voldoen aan de criteria van dochteronderneming, joint venture of geassocieerde onderneming. Voor een meer gedetailleerde analyse van deze activa wordt verwezen naar toelichting 11.

De geldmiddelen en kasequivalenten waarin de Vennootschap belegd heeft betreffen hoofdzakelijk tegoeden aangehouden op zichtrekeningen en termijndeposito's op minder dan drie maand bij financiële instellingen in België of de Belgische schatkist en financiële instrumenten uitgegeven door Belgische federale of regionale overheden.

De aandelen, vastrentende effecten en deposito's waarin de Vennootschap heeft geïnvesteerd genieten van de volgende kredietwaardigheid (Standard & Poor's):

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	694.293.508,97	30.004.599,79	-36.791.683,35	8.581.443,06	2.015.641,36	698.103.509,83
AA+	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	263.939.070,66	0,00	0,00	2.585.522,43	-5.638,68	266.518.954,41
Financieel	32.815.993,36	0,00	0,00	1.881.095,55	0,00	34.697.088,91
Overheid	231.123.077,30	0,00	0,00	704.426,88	-5.638,68	231.821.865,50
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
Financieel	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
Financieel	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
Financieel	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
BBB-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	140.952.052,11	0,00	-41.673.775,36	0,00	791.117,20	100.069.393,95
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	48.006.374,57	0,00	0,00	0,00	791.117,20	48.797.491,77
Aandelen en deelnemingen	92.945.677,54	0,00	-41.673.775,36	0,00	0,00	51.271.902,18
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	307.078.645,76	0,00	0,00	2.487,94	307.081.133,70
A-1+	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	83.017.043,76	0,00	0,00	2.487,94	83.019.531,70
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	737.902,50	0,00	0,00	2.487,94	740.390,44
Zichtrekeningen	0,00	77.293.328,28	0,00	0,00	0,00	77.293.328,28
Contanten en cheques	0,00	4.985.812,98	0,00	0,00	0,00	4.985.812,98

De bedragen hierboven opgenomen als "Corporate" zonder rating (NR) zijn uitsluitend verbonden aan dochterondernemingen. De zichtrekeningen worden hoofzakelijk aangehouden bij financiële instellingen in België met A-1 of A-2 als korte termijn rating.

Rating	31/12/2015					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	682.477.332,24	51.074.544,77	-35.623.811,94	8.053.509,66	1.467.743,08	707.449.317,81
AA+	68.851.681,70	0,00	5.899.678,01	729.383,92	0,00	75.480.743,63
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	68.851.681,70	0,00	5.899.678,01	729.383,92	0,00	75.480.743,63
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	250.888.579,36	0,00	0,00	2.385.372,33	-1.334,40	253.272.617,29
Financieel	29.935.871,86	0,00	0,00	1.715.999,32	0,00	31.651.871,18
Overheid	220.952.707,50	0,00	0,00	669.373,01	-1.334,40	221.620.746,11
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	108.016.694,94	25.249.824,87	0,00	115.105,50	50.787,22	133.432.412,53
Financieel	108.016.694,94	25.249.824,87	0,00	115.105,50	50.787,22	133.432.412,53
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	32.070.291,05	16.709.706,82	668.070,62	0,00	240.166,25	49.688.234,74
Financieel	32.070.291,05	0,00	197.191,08	0,00	157.267,54	32.424.749,67
Overheid	0,00	16.709.706,82	470.879,54	0,00	82.898,71	17.263.485,07
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	89.459.460,00	5.027.118,50	0,00	4.823.647,91	711.719,65	100.021.946,06
Financieel	89.459.460,00	5.027.118,50	0,00	4.823.647,91	711.719,65	100.021.946,06
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
BBB-	0,00	3.417.894,58	92.214,79	0,00	16.510,33	3.526.619,70
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	3.417.894,58	92.214,79	0,00	16.510,33	3.526.619,70
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	133.190.625,19	670.000,00	-42.283.775,36	0,00	449.894,03	92.026.743,86
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	40.250.821,14	670.000,00	-610.000,00	0,00	449.894,03	40.760.715,17
Aandelen en deelnemingen	92.939.804,05	0,00	-41.673.775,36	0,00	0,00	51.266.028,69
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2015					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	413.505.380,82	0,00	0,00	3.322,04	413.508.702,86
A-1+	0,00	218.616.000,00	0,00	0,00	0,00	218.616.000,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	218.616.000,00	0,00	0,00	0,00	218.616.000,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	194.889.380,82	0,00	0,00	3.322,04	194.892.702,86
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	74.988.525,00	0,00	0,00	0,00	74.988.525,00
Corporate	0,00	841.680,67	0,00	0,00	3.322,04	845.002,71
Zichtrekeningen	0,00	114.580.600,41	0,00	0,00	0,00	114.580.600,41
Contanten en cheques	0,00	4.478.574,74	0,00	0,00	0,00	4.478.574,74

Afdekking van het kredietrisico op afgeleide financiële instrumenten

Het kredietrisico op tegenpartijen waarmee afgeleide financiële instrumenten werden afgesloten dient systematisch afgedekt te worden door het afsluiten van CSA's ("Credit Support Annex"). Bij overeenkomsten van dit type wordt er op regelmatige basis een berekening gemaakt van het netto bedrag dat, hetzij door de Vennootschap, hetzij door de tegenpartij verschuldigd is, in het geval het geheel van de afgeleide instrumenten tussen beide partijen vereffend zou worden. In uitvoering van de afgesloten CSA's heeft de Vennootschap waarborgen gestort aan en ontvangen van de tegenpartijen waarvan de reële waarde van de portefeuille van afgeleide financiële instrumenten de vooraf bepaalde drempelwaarden hebben overschreden. Deze drempelwaarden worden, in functie van de kredietwaardigheid ("rating") van elke tegenpartij afzonderlijk, gedefinieerd in de afgesloten CSA's.

Met tegenpartijen die een negatieve "credit watch" status hebben mogen geen nieuwe overeenkomsten worden afgesloten gedurende de periode van negatieve "credit watch". De betaalde en ontvangen waarborgen in het kader van de CSA's worden opgenomen in respectievelijk de rubrieken 'Handelsvorderingen en overige debiteuren' en 'Overige schulden'.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de blootstellingen aan kredietrisico's op afgeleide financiële instrumenten voor en na toepassing van de gestorte waarborgen. Zoals blijkt uit onderstaande tabellen heeft de Vennootschap slechts op een beperkt aantal tegenpartijen een blootstelling.

<i>Afdekking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten</i>					<i>31/12/2016</i>
Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte waarborgen	Ontvangen waarborgen	Netto-positie	
150	0,00	0,00	0,00	0,00	
152	38.349.169,42	0,00	-42.300.000,00	-3.950.830,58	
154	-369.963.596,06	317.939.106,00	0,00	-52.024.490,06	
155	0,00	0,00	0,00	0,00	
156	-5.038.094,44	0,00	0,00	-5.038.094,44	
158	10.123.660,52	0,00	0,00	10.123.660,52	
159	-5.056.364,84	5.100.000,00	0,00	43.635,16	
160	-27.170.376,15	0,00	0,00	-27.170.376,15	
161	-25.641.750,50	1.100.000,00	0,00	-24.541.750,50	
162	-9.746.204,75	0,00	0,00	-9.746.204,75	
163	-12.640.898,65	2.700.000,00	0,00	-9.940.898,65	
Met CSA	-406.784.455,45	326.839.106,00	-42.300.000,00	-122.245.349,45	
164	0,00	0,00	0,00	0,00	
165	0,00	0,00	0,00	0,00	
520	102.296,15	0,00	0,00	102.296,15	
Belgische Staat	214.651.228,20	0,00	0,00	214.651.228,20	
Eurofima	25.473.276,37	0,00	0,00	25.473.276,37	
Zonder CSA	240.226.800,72	0,00	0,00	240.226.800,72	
Totaal	-166.557.654,73	326.839.106,00	-42.300.000,00	117.981.451,27	

<i>Afdekking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten</i>					31/12/2015
Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte waarborgen	Ontvangen waarborgen	Netto-positie	
150	-23.051.570,62	0,00	0,00	-23.051.570,62	
152	30.802.009,74	0,00	-39.400.000,00	-8.597.990,26	
154	-319.667.698,70	278.304.484,00	0,00	-41.363.214,70	
155	-14.136.822,30	3.300.000,00	0,00	-10.836.822,30	
156	-12.078.824,85	3.100.000,00	0,00	-8.978.824,85	
158	9.994.422,08	0,00	0,00	9.994.422,08	
159	-5.567.820,78	5.900.000,00	0,00	332.179,22	
160	-14.255.545,45	0,00	0,00	-14.255.545,45	
161	-14.870.701,05	0,00	0,00	-14.870.701,05	
162	-12.335.047,38	0,00	0,00	-12.335.047,38	
163	-14.591.561,14	4.900.000,00	0,00	-9.691.561,14	
Met CSA	-389.759.160,45	295.504.484,00	-39.400.000,00	-133.654.676,45	
164	20.923.076,44	0,00	0,00	20.923.076,44	
165	-3.532.446,51	0,00	0,00	-3.532.446,51	
Belgische Staat	190.280.101,30	0,00	0,00	190.280.101,30	
Eurofima	7.790.882,94	0,00	0,00	7.790.882,94	
Zonder CSA	215.461.614,17	0,00	0,00	215.461.614,17	
Totaal	-174.297.546,28	295.504.484,00	-39.400.000,00	81.806.937,72	

2.2.5 Liquiditeitsrisico's

Het risico van de Vennootschap niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, is beperkt omdat de Vennootschap :

- Over voldoende liquide middelen beschikt. De Vennootschap beschikt eind 2016 over 82.954.603,02 EUR (2015: 119.880.143,82 EUR) die niet beheerd worden voor derden.
- Voldoende geconfirmeerde (2016: 375 miljoen EUR; 2015: 375 miljoen EUR) en niet geconfirmeerde kredietlijnen (2016: 35 miljoen EUR; 2015: 35 miljoen EUR) ter beschikking heeft aangevuld met (niet-geconfirmeerde) Commercial Paper programma's (2016: 4 miljard EUR; 2015: 4 miljard EUR).
- Een kredietlijn (200 miljoen EUR) eind 2016 heeft afgesloten met de Europese Investeringsbank die haar toelaat langlopende financieringen af te sluiten. De Vennootschap beschikt over de mogelijkheid om in een latere fase het bedrag van de kredietlijn te verhogen tot 600 miljoen EUR.
- De mogelijkheid heeft om de Staatswaarborg te vragen voor een bedrag van 1.138.007.506,22 EUR.

- Een spreiding in de tijd van de aflossing van haar netto-schulden voorziet overeenkomstig haar financiële politiek. Overeenkomstig deze laatste mag maximaal 20% van de lange termijnschuld geconcentreerd zijn in hetzelfde jaar met een maximum van 10% per trimester.

Op het einde van 2016 heeft de Vennootschap 445.071.113,62 EUR (2015: 580.046.181,73 EUR) opgenomen onder haar Commercial Paper programma's en heeft zij geen beroep gedaan op de beschikbare kredietlijnen (2015: 0,00 EUR).

De Vennootschap verwacht haar investeringsverplichtingen en de netto-verplichtingen op langere termijn te financieren uit de verwachte kasstromen van operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten. De in het beheerscontract van de Vennootschap voorziene exploitatie- en kapitaalsubsidies spelen hierbij een belangrijke rol voor de financiering van de operationele- en investeringsactiviteiten. De Vennootschap beheert haar kasmiddelen op basis van een periodiek opgebouwde liquiditeitsprognose. Deze liquiditeitsprognose stelt de dienst Thesaurie van de Vennootschap in staat de kasstromen optimaal te beheren (beperken van overtollige kasmiddelen of kastekorten).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de niet geactualiseerde contractueel overeengekomen betaling van de financiële verplichtingen, inclusief de geschatte rentebetalingen en rekening houdende met de kasstromen afkomstig van beleggingen, de "back-to-back"-vordering, terugbetalingen door de Staat voor specifiek overeengekomen operaties, afgeleide financiële instrumenten en de beschikbare geldmiddelen en kasequivalenten.

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
*Interessen inbegrepen							
31 december 2016							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	562.213.635,53	784.083.068,00	19.481.068,00	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	566.863.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	299.541.061,76	-202.625,14	3.322.742,88	3.117.724,20	5.892.053,16	-15.362.379,69	2.827.234,31
Overige financiële activa	598.034.115,88	1.043.097.401,73	31.353.293,07	280.545,29	7.617.131,36	133.096.101,47	870.750.330,54
Geldmiddelen en kasequivalenten	224.061.719,64	224.061.719,64	224.061.719,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.683.850.532,81	2.051.039.564,23	278.218.823,59	33.433.269,49	55.435.184,52	243.511.721,78	1.440.440.564,85
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.707.886.496,54	4.347.482.140,26	823.992.061,15	22.166.875,30	163.929.774,97	924.594.242,58	2.412.799.186,26
Afgeleide financiële instrumenten	466.098.716,49	417.366.149,90	5.868.398,14	35.356.065,79	38.179.756,82	-44.887.118,84	382.849.047,99
Handels schulden	383.776.851,91	383.288.090,97	383.110.607,21	78,47	0,00	177.405,29	0,00
Overige schulden	336.321.658,13	386.855.000,69	121.199.399,85	42.908.797,10	77.996.597,17	75.960.427,48	68.789.779,09
Totaal financiële verplichtingen	4.894.083.723,07	5.534.991.381,82	1.334.170.466,35	100.431.816,66	280.106.128,96	955.844.956,51	2.864.438.013,34
Totaal	-3.210.233.190,26	-3.483.951.817,59	-1.055.951.642,76	-66.998.547,17	-224.670.944,44	-712.333.234,73	-1.423.997.448,49

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
*interessen inbegrepen							
31 december 2015							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	574.783.974,41	818.419.000,00	11.891.000,00	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	608.789.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	316.321.663,68	36.050.078,51	26.252.889,69	16.696.704,00	5.591.350,54	1.286.805,07	-13.777.670,79
Overige financiële activa	615.422.573,95	1.084.087.736,84	31.368.408,77	21.121.124,14	30.623.220,51	68.106.665,59	932.868.317,83
Geldmiddelen en kas equivalenten	293.609.227,50	293.620.702,50	293.620.702,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.800.137.439,54	2.232.177.517,85	363.133.000,96	67.852.828,14	78.140.571,05	195.171.470,66	1.527.879.647,04
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.720.302.116,82	4.420.241.809,86	1.056.894.782,96	104.338.248,99	156.355.518,81	844.128.096,93	2.258.525.162,17
Afgeleide financiële instrumenten	490.619.209,96	447.995.857,83	-17.112.653,76	54.795.089,76	39.656.212,30	61.381.988,29	309.275.221,24
Handels schulden	401.449.436,87	401.449.436,87	400.411.317,50	324.106,11	702.951,26	0,00	11.062,00
Overige schulden	451.202.741,11	451.021.565,89	208.325.350,21	57.277.097,53	102.490.675,72	79.690.892,59	3.237.549,84
Totaal financiële verplichtingen	5.063.573.504,76	5.720.708.670,45	1.648.518.796,91	216.734.542,39	299.205.358,09	985.200.977,81	2.571.048.995,25
Totaal	-3.263.436.065,22	-3.488.531.152,60	-1.285.385.795,95	-148.881.714,25	-221.064.787,04	-790.029.507,15	-1.043.169.348,21

2.2.6 "Fair value" risico

De tabel hieronder verdeelt de financiële instrumenten opgenomen tegen hun reële waarde volgens de drie niveaus van de waarderingshiërarchie. Deze zijn als volgt gedefinieerd:

Niveau 1: noteringen/marktprijzen voor identieke activa of verplichtingen in een actieve markt.

Niveau 2: andere gegevens dan noteringen/marktprijzen opgenomen onder niveau 1, welke rechtstreeks (bijvoorbeeld prijzen) of onrechtstreeks (bijvoorbeeld, informatie afgeleid van een prijs) voor de activa of verplichtingen waarneembaar zijn.

Niveau 3: gegevens over activa en verplichtingen die niet onderbouwd zijn door waarneembare marktgegevens (niet observeerbare data).

	31/12/2016		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	79.218.214,56	33.601.711,73	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	276.144.729,92	23.396.331,84
Overige vorderingen	0,00	87.113.868,18	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.271.902,18
Totaal	79.218.214,56	396.860.309,83	74.668.234,02
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	148.968.925,58
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	468.175.661,02	-2.076.944,53
Overige financiële verplichtingen	0,00	2.076.676,41	0,00
Totaal	0,00	470.252.337,43	146.891.981,05

	31/12/2015		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	96.270.848,40	32.424.749,67	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	277.342.885,85	38.978.777,83
Overige vorderingen	0,00	77.633.456,88	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.266.028,69
Totaal	96.270.848,40	387.401.092,40	90.244.806,52
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	200.660.766,94
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	476.821.944,99	13.797.264,97
Overige financiële verplichtingen	0,00	2.048.893,42	0,00
Totaal	0,00	478.870.838,41	214.458.031,91

De vastrentende effecten (en schulden) gewaardeerd aan reële waarde omvatten de beleggingen (en financieringen) waarvoor de Vennootschap op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking beslist heeft deze op vrijwillige basis te classificeren als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

Als gevolg van de reorganisatie op 1 januari 2014 beschikt de Vennootschap niet langer over een representatief aantal genoteerde vastrentende effecten (obligaties). De Vennootschap beschikt sindsdien niet langer over rechtstreeks waarneembare data op de markten, zoals gedefinieerd in paragraaf 81 en 82 van IFRS 13, om de schulden die op vrijwillige basis geclassificeerd werden als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat' en de afgeleide financiële instrumenten die niet het voorwerp uitmaken van een CSA, te waarderen aan hun reële waarde. De reële waarde van deze instrumenten wordt bijgevolg vanaf 01.01.2014 ingedeeld als niveau 3 van de waarderingshiërarchie onder IFRS 13.

Wijzigingen in de financiële instrumenten van Niveau 3	
	EUR
Activa	
Per 1 januari	90.244.806,52
Betalingen	-18.847.959,64
Inlastname op de resultatenrekening	3.271.387,14
Transferten tussen actief en passief	0,00
Per 31 december	74.668.234,02
Verplichtingen	
Per 1 januari	214.458.031,91
Betalingen	-79.014.014,81
Inlastname op de resultatenrekening	11.447.963,95
Transferten tussen actief en passief	0,00
Per 31 december	146.891.981,05

De significante afname van de verplichtingen is het gevolg van de contractuele beëindiging van een aantal transacties van alternatieve financiering die werden gewaardeerd aan hun reële waarde.

3 Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen

Het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met IFRS houdt in dat de Vennootschap beoordelingen, inschattingen en veronderstellingen moet toepassen die een invloed hebben op de toepassing van de waarderingsregels evenals op de bedragen opgenomen als activa, passiva, baten en lasten en dewelke van nature een bepaalde mate van onzekerheid inhouden. Deze inschattingen zijn gebaseerd op ervaringen en veronderstellingen waarbij door de Vennootschap wordt aangenomen dat ze redelijk zijn in de desbetreffende omstandigheden. De reële resultaten kunnen en zullen per definitie vaak afwijken van de gemaakte inschattingen. Herzieningen van de boekhoudkundige inschattingen worden opgenomen in de verslagperiode waarop de herzieningen betrekking hebben en in alle toekomstige betrokken verslagperiodes. De beoordelingen en inschattingen hebben voornamelijk betrekking op de volgende domeinen:

3.1 Reële waarde van afgeleide producten en andere financiële instrumenten

De reële waarde van financiële producten die niet verhandeld worden op een actieve markt (zoals de "over the counter" verhandelde afgeleide producten) is bepaald met behulp van waarderingstechnieken. De Vennootschap kiest methodes en weerhoudt veronderstellingen dewelke haar het meest aangepast lijken, zich hoofdzakelijk steunend op de bestaande marktomstandigheden op het einde van de verslagperiode. De Vennootschap maakt voor verschillende financiële activa aangehouden voor verkoop en niet verhandeld op een actieve markt, gebruik van een verdisconteerde kasstroommethode.

We verwijzen naar toelichting 2.2.2.b. voor een sensibiliteitsanalyse.

3.2 Personeelsbeloningen

De schuld voor personeelsbeloningen is op actuariële basis vastgesteld waarbij er gebruik gemaakt wordt van een aantal financiële en demografische veronderstellingen. Elke wijziging van de toegepaste veronderstellingen heeft een impact op deze schuld. Een belangrijke veronderstelling, met een grote impact op de schuld, is de verdisconteringsvoet. Bij elke balansdatum wordt deze verdisconteringsvoet door de Vennootschap vastgelegd op basis van het marktrendement op de balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties, dewelke een gelijkaardige looptijd hebben als de verplichtingen. De voornaamste andere veronderstellingen zijn gebaseerd op marktgegevens of geven de best

mogelijke inschatting van de Vennootschap weer (bijkomende informatie is in toelichting 17 opgenomen).

Een sensitiviteitsanalyse voor de belangrijkste hypothesen is opgenomen in toelichting 17.5.

3.3 Gebruiksduur van materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit rollend materieel en gebouwen en stations. Afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode vanaf de datum van ingebruikname en dit over de verwachte economische gebruiksduur. De verwachte economische gebruiksduur van een actief wordt door de Directie bepaald naargelang de periode gedurende dewelke een actief naar verwachting voor de Vennootschap beschikbaar is voor gebruik. De verwachte gebruiksduur houdt rekening met het verwachte gebruik van het actief door de Vennootschap, de verwachte fysieke slijtage die afhangt van operationele factoren zoals het onderhoudsprogramma, de technische of economische veroudering, en de juridische of soortgelijke beperkingen (zoals bijvoorbeeld de looptijd van een leaseovereenkomst). Voor meer informatie aangaande de verwachte gebruiksduur van de vaste activa verwijzen we naar toelichting 1.4. De werkelijke gebruiksduur kan omwille van verschillende factoren afwijken wat kan leiden tot een kortere of langere gebruiksduur. Indien de geschatte gebruiksduur niet correct lijkt, of indien de omstandigheden op een dusdanige wijze veranderen dat de geschatte gebruiksduur dient herzien te worden, zou dit kunnen leiden tot het opnemen van een bijzonder waardevermindingsverlies of een verhoogde of verlaagde afschrijvingskost in de toekomstige periodes. De gebruiksduren worden jaarlijks op de balansdatum onderzocht en indien nodig op prospectieve wijze aangepast.

3.4 Bijzondere waardeverminderingen op investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen

De investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen zijn onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen, indien er een objectieve indicatie bestaat die erop wijst dat de belangen mogelijk een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Een bijzondere waardevermindering op investeringen wordt opgenomen indien de boekwaarde de realiseerbare waarde overschrijdt.

Voor de niet significante deelnemingen is de weerhouden schatting enkel gebaseerd op het aandeel in het eigen vermogen van het boekjaar t-1.

3.5 Bijzondere waardeverminderingsverliezen op materiële vaste activa

Bepaalde materiële vaste activa evenals bepaalde vastgoedbeleggingen werden gewaardeerd aan reële waarde tijdens de overgang naar IFRS op 1 januari 2014. De materiële vaste activa zijn onderworpen aan een test op bijzondere

waardevermindingsverliezen indien er een indicatie is dat ze een waardevermindingsverlies hebben ondergaan. Een waardevermindingsverlies wordt geboekt indien de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van terreinen komt overeen met de reële waarde min de verkoopkosten. De toegepaste methoden om de reële waarde te bepalen worden beschreven in de toelichting 5.2 Waardevermindingsverliezen op materiële vaste activa.

3.6 *Uitgestelde belastingen: recupereerbaarheid van uitgestelde belastingvorderingen*

De uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen voor verrekening van de tijdelijke verschillen en de overdraagbare verliezen als het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten (op basis van een horizon van 3 toekomstige jaren) beschikbaar zullen zijn die kunnen worden aangewend om die verschillen en verliezen te compenseren en als de fiscale verliezen beschikbaar zullen blijven rekening houdend met hun oorsprong, de periode waarin ze voorkomen, en hun conformiteit met de wetgeving met betrekking tot hun recupereerbaarheid.

4 Toelichting 4 - Immateriële activa

	Software - intern gegenereerd	Overige	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	268.182.064,53	39.195,00	268.221.259,53
Aanschaffingen	33.643.732,12		33.643.732,12
Zelf geproduceerde activa	3.345.853,59		3.345.853,59
Overdrachten	-61.745,63	-64.678,00	-126.423,63
Overige overboekingen		27.786,24	27.786,24
Bijzondere waardevermindingsverliezen	-7.516,17		-7.516,17
Terugname bijzondere waardevermindingsverliezen			0,00
Afschrijvingen tijdens het boekjaar	-43.017.701,90		-43.017.701,90
Netto boekwaarde per 31 december 2015	262.084.686,54	2.303,24	262.086.989,78
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	262.084.686,54	2.303,24	262.086.989,78
Aanschaffingen	39.511.956,79		39.511.956,79
Zelf geproduceerde activa	3.876.492,60		3.876.492,60
Overdrachten		-9.555,00	-9.555,00
Overige overboekingen	-29.881,93	18.214,50	-11.667,43
Bijzondere waardevermindingsverliezen	-864.850,02		-864.850,02
Afschrijvingen tijdens het boekjaar	-48.021.142,86		-48.021.142,86
Netto boekwaarde per 31 december 2016	256.557.261,12	10.962,74	256.568.223,86

De immateriële activa "Overige" betreffen de groene certificaten verkregen ten gevolge van de installatie van zonnepanelen. In 2016 werden 177 groene certificaten verkocht voor 9.555,00 EUR.

De waarde van de immateriële activa die nog niet klaar zijn voor hun beoogde gebruik, bedraagt 89.093.502,73 EUR (waarvan 85.919.623,74 EUR gesubsidieerd) per 31 december 2016 en 99.431.354,27 EUR per 31 december 2015 (waarvan 92.249.033,41 EUR gesubsidieerd).

Boekwaarde van immateriële activa	31/12/2016	31/12/2015
Verworven dankzij subsidies : Software - intern gegenereerd	246.347.005,80	250.590.516,63

Op 31 december 2016 zijn 96,0% van de immateriële activa gesubsidieerd.

5 Toelichting 5 - Materiële vaste activa

5.1 Materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweginfrastructuur	Rollend spoorwagematerieel	Installaties en diverse uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	579.196.278,80	846.231.524,26	43.962.149,98	4.036.556.018,33	186.868.299,99	862.206.333,67	6.555.020.605,03
Aanschaffingen		188.607,34			5.030,59	521.995.866,29	522.189.204,22
Geproduceerde vaste activa						134.733.128,96	134.733.128,96
Financieringskosten						153.937,87	153.937,87
Overdrachten		-944,84			-63.291,44		-64.236,28
Overboekingen naar:							
activa aangehouden voor verkoop	-2.132.632,25	-1.365,46		-16.666.144,83	-385.718,93	-1.180.455,11	-20.366.316,58
andere categorie binnen deze rubriek	54.004,69	30.764.242,53	4.243.812,24	289.412.338,64	27.774.298,64	-352.248.696,74	0,00
Overige overboekingen	311.837.377,93	-61.010.112,36			2.166.834,53	-13.385.584,11	239.608.515,99
Bijzondere w waardevermindering verliezen		-895.577,31		-32.112.586,39	-340.109,33		-33.348.273,03
Terugnname bijzondere waardevermindering verliezen							0,00
Afschrijvingen		-44.534.310,11	-2.393.820,83	-242.409.055,84	-25.190.646,85		-314.527.833,63
Netto boekwaarde per 31 december 2015	888.955.029,17	770.742.064,05	45.812.141,39	4.034.780.569,91	190.834.697,20	1.152.274.230,83	7.083.398.732,55
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	888.955.029,17	770.742.064,05	45.812.141,39	4.034.780.569,91	190.834.697,20	1.152.274.230,83	7.083.398.732,55
Aanschaffingen	0,00	132.559,50	690.923,22		34.087,77	320.128.307,30	320.983.877,79
Fusie	4.309.992,17	8.856.393,53	207,36				13.166.593,06
Zelf geproduceerde activa						140.873.655,66	140.873.655,66
Financieringskosten						66.004,62	66.004,62
Overdrachten							0,00
Overboekingen naar:							
activa aangehouden voor verkoop	-4.689.136,21	-17.995.921,81	-454.226,74	-4.073.521,68	-611.912,73	-936.465,88	-28.761.185,05
vastgoedbeleggingen	-19.971.256,68	-1.503.496,45			-3.654,64	-6.042.537,23	-27.520.945,00
andere categorie binnen deze rubriek	227.443,07	211.546.367,53	11.454.343,65	131.719.620,66	39.861.178,83	-394.779.071,81	29.881,93
Bijzondere w waardevermindering verliezen	-86.644.172,93	-1.062.303,98	-49.495,56	-32.947.963,19	-3.153.173,60		-123.857.109,26
Afschrijvingen		-44.782.638,34	-2.843.506,67	-246.110.173,63	-26.668.103,43		-320.404.422,07
Netto boekwaarde per 31 december 2016	782.187.898,59	923.933.024,03	54.610.386,65	3.883.368.532,07	200.293.119,40	1.211.584.123,49	7.057.977.084,23

De investeringen in 2016 omvatten de revisie/modernisering van rollend materieel voor 104.491.337,46 EUR, de aanschaf van materiaal M7 voor 77.799.590,75 EUR en de aanschaf van locomotieven T18 voor 18.311.021,13 EUR. Ze omvatten eveneens de gerealiseerde investeringen voor de nieuwe werkplaatsen van Melle, Kinkempois en Aarlen.

Het bedrag van 13.166.593,06 EUR in 2016 omvat de volgende fusieoperaties gerealiseerd op 1 januari 2016:

- verkoop door Eurostation, na haar fusie met Euro Immo Star, van de activiteit "Concessies Brussel-Zuid" aan de NMBS;
- fusie door overneming van South Station door de NMBS. Deze vennootschap was voor 100% in het bezit van de Groep Eurostation;
- fusie door overneming van de Foncière Rue de France.

De impact van deze operaties op de materiële vaste activa bedraagt 7.746.829,61 EUR als gevolg van de aankoop van de bedrijfstak "Concessies Brussel-Zuid", 5.419.556,09 EUR als gevolg van de fusie met de Foncière Rue de France en 207,36 EUR als gevolg van de fusie met South Station.

De overboekingen van terreinen tijdens het boekjaar 2016 van materiële vaste activa naar vastgoedbeleggingen omvatten hoofdzakelijk de terreinen van de Main-Hub in Antwerpen Noord voor 13.645.546,61 EUR waarvoor een huurcontract getekend werd met IFB op 1 oktober 2016.

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweginfrastructuur	Rollend spoorwegmaterieel	Installaties en diversen uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Per 31 december 2015							
Aanschaffingswaarde	888.956.128,63	1.456.935.553,19	150.057.450,10	6.529.978.607,81	562.016.170,36	1.152.274.230,83	10.740.218.140,92
Geaccumuleerde afschrijvingen		-678.251.614,40	-87.031.654,42	-2.487.698.756,13	-363.043.736,78		-3.616.025.761,73
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen	-1.099,46	-7.941.874,74	-17.213.654,29	-7.499.281,77	-8.137.736,38		-40.793.646,64
Netto boekwaarde per 31 december 2015	888.955.029,17	770.742.064,05	45.812.141,39	4.034.780.569,91	190.834.697,20	1.152.274.230,83	7.083.398.732,55
Per 31 december 2016							
Aanschaffingswaarde	866.322.379,39	1.666.078.794,76	159.970.505,63	6.547.071.905,74	584.564.995,18	1.211.584.123,49	11.035.592.704,19
Geaccumuleerde afschrijvingen		-732.708.673,73	-88.116.155,77	-2.654.916.938,30	-376.240.998,82		-3.851.982.766,62
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen	-84.134.480,80	-7.437.097,00	-17.243.963,21	-8.786.435,37	-8.030.876,96		-125.632.833,34
Netto boekwaarde per 31 december 2016	782.187.898,59	925.933.024,03	54.610.386,65	3.883.368.532,07	200.293.119,40	1.211.584.123,49	7.057.977.084,23

Het activeringspercentage dat is toegepast bij het bepalen van het bedrag van de financieringskosten dat voor activering als materiële vaste activa in aanmerking komt, bedraagt 2,30% in 2016 en 2,70% in 2015.

5.2 *Bijzondere waardeverminderv verliezen op materiële vaste activa*

Op 31 december 2016 werd een bedrag van 145.893.397,94 EUR geboekt aan bijzondere waardeverminderv verliezen op terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde tijdens de overgang naar IFRS op 1 januari 2014. Dit bedrag omvat voor 86.644.172,93 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de materiële vaste activa, voor 58.528.141,93 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de vastgoedbeleggingen en voor 721.083,08 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de vaste activa aangehouden voor verkoop. Een test op bijzondere waardeverminderv verliezen werd door de Venootschap gerealiseerd in 2016, in overeenstemming met de standaard IAS 36. Wanneer de reële waarde lager is dan boekwaarde, wordt er een bijzonder waardeverminderv verlies geboekt in de financiële staten IFRS. Deze bijzondere waardeverminderv verliezen hebben hoofdzakelijk betrekking op schattingswijzigingen volgens IAS 8 en IFRS 13 aangezien ze hoofdzakelijk het gevolg zijn van verbeteringen van de waarderingstechnieken.

De reële waarde van de terreinen werd bepaald volgens twee belangrijke methodes. De terreinen gelegen rond de stations, waarvoor er ontwikkelingsprojecten bestaan, werden gewaardeerd op basis van een vergelijkbare markt, of op basis van de geactualiseerde geschatte toekomstige kasstromen, rekening houdend met het meest voordelige gebruik van de terreinen, en rekening houdend met realistische en voorzichtige hypothesen wat betreft hun potentiële bestemming. De overige terreinen werden gewaardeerd op basis van een vergelijkbare markt, dit wilt zeggen op basis van recent uitgevoerde transacties met derden. Als de aard van de terreinen het verantwoordt, worden er aanpassingen uitgevoerd om het specifieke karakter van de terreinen gebruikt voor de spoorwegactiviteiten te vatten, met dit specifieke karakter werd niet noodzakelijk rekening gehouden in de marktprijs afgeleid uit de meer algemene transacties. De uitgevoerde waarderings zijn waarderings van niveau 2 (gebaseerd op waarneembare marktgegevens met betrekking tot het actief, anders dan de gegevens waarneembaar op actieve markten) of niveau 3 (gebaseerd op niet waarneembare gegevens met betrekking tot het actief).

5.3 *Materiële vaste activa – financiële leases*

De Vennootschap houdt de volgende activa, opgenomen binnen het totaal van de materiële vaste activa, aan in het kader van financiële leaseovereenkomsten:

Gebouwen	
Per 31 december 2015	
Aanschaffingswaarde	7.899.468,57
Geaccumuleerde afschrijvingen	-990.942,58
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-5.959.691,46
Netto boekwaarde per 31 december 2015	948.834,53
Per 31 december 2016	
Aanschaffingswaarde	15.502.546,24
Geaccumuleerde afschrijvingen	-1.841.801,71
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-5.959.691,46
Netto boekwaarde per 31 december 2016	7.701.053,07

De stijging in 2016 van de constructies opgenomen als financiële leaseovereenkomst heeft betrekking op een tréfonds als gevolg van de terugkoop door de Vennootschap van de bedrijfstak "Concessies Brussel-Zuid" van Eurostation.

5.4 Bijkomende informatie aangaande materiële vaste activa

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2016	31/12/2015
Waarvan de eigendom als zakelijk onderpand werd gegeven voor schulden	2.243.337.117,73	1.814.347.389,04
Totaal	2.243.337.117,73	1.814.347.389,04

De materiële vaste activa gegeven als zakelijk onderpand voor schulden omvatten hoofdzakelijk rollend materieel (2.191.260.886,75 EUR in 2016; 1.766.954.484,63 EUR in 2015) en in mindere mate de administratieve gebouwen (52.076.230,98 EUR in 2016; 47.392.904,41 EUR in 2015).

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2016	31/12/2015
Verworven via overheids subsidies		
Terreinen	40.520.901,42	40.413.453,68
Gebouwen	851.000.518,16	699.857.963,66
Spoorweginfrastructuur	43.200.049,40	33.911.580,05
Rollend spoorwagematerieel	3.530.593.815,20	3.636.488.794,34
Installaties en diverse uitrustingen	164.923.894,20	151.673.884,69
Vaste activa in aanbouw	1.198.866.775,64	1.140.702.555,75
Totaal	5.829.105.954,02	5.703.048.232,17

Op 31 december 2016 is 82,6% van de materiële vaste activa gesubsidieerd (80,5% in 2015).

6 Toelichting 6 - Vastgoedbeleggingen

6.1 Vastgoedbeleggingen

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	681.063.543,72	9.370.230,20	690.433.773,92
Aanschaffingen		477.270,28	477.270,28
Geproduceerde vaste activa			0,00
Overdrachten			0,00
Financieringskosten			0,00
Overboekingen:			
activa aangehouden voor verkoop	-1.473.243,22	-30.426,25	-1.503.669,47
materiële vaste activa			0,00
overige overboekingen	-311.766.055,36	72.133.855,31	-239.632.200,05
Bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Af schrijvingen tijdens het boekjaar		-8.213.443,20	-8.213.443,20
Netto boekwaarde per 31 december 2015	367.824.245,14	73.737.486,34	441.561.731,48
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	367.824.245,14	73.737.486,34	441.561.731,48
Aanschaffingen		2.039.233,29	2.039.233,29
Geproduceerde vaste activa		5.398,60	5.398,60
Overdrachten			0,00
Financieringskosten			0,00
Overboeking binnen de rubriek	492,85	-492,85	0,00
Overboekingen:			
activa aangehouden voor verkoop	-5.918.618,78	-13.585,60	-5.932.204,38
materiële vaste activa	19.971.256,68	7.549.688,32	27.520.945,00
overige overboekingen	719.977,19		719.977,19
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-58.528.141,93	-1.422,92	-58.529.564,85
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Af schrijvingen tijdens het boekjaar		-4.054.265,71	-4.054.265,71
Netto boekwaarde per 31 december 2016	324.069.211,15	79.262.039,47	403.331.250,62

De overige overboekingen in 2016 betreffen hoofdzakelijk de terreinen van de nieuwe tramstelplaats in Oostende in lease gegeven aan De Lijn voor een periode van 15 jaar ten bedrage van 718.734,00 EUR. In 2013 werd een samenwerking getekend tussen De Lijn en de NMBS voor de constructie en financiering van een nieuwe tramstelplaats in Oostende. De terreinen (en de gebouwen) werden ter beschikking gesteld van De Lijn op 31 mei 2016.

Op 31 december 2016 werden er bijzondere waardeverminderingverliezen geboekt op de terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde op het moment van de overgang naar IFRS op 1 januari 2014 (zie toelichting 5.2 Bijzondere waardeverminderingverliezen op materiële vaste activa).

		Gebouwen	Totaal
Per 31 december 2015			
Aanschaffingswaarde	367.824.245,14	188.481.448,61	556.305.693,75
Geaccumuleerde afschrijvingen	0,00	-111.842.865,43	-111.842.865,43
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	0,00	-2.901.096,84	-2.901.096,84
Netto boekwaarde per 31 december 2015	367.824.245,14	73.737.486,34	441.561.731,48
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	39.687.845,88	196.541.193,68	236.229.039,56
Geaccumuleerde herwaarderingen	338.296.897,16		338.296.897,16
Geaccumuleerde afschrijvingen		-113.910.147,75	-113.910.147,75
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-53.915.531,89	-3.369.006,46	-57.284.538,35
Netto boekwaarde per 31 december 2016	324.069.211,15	79.262.039,47	403.331.250,62

6.2 Bijkomende informatie aangaande vastgoedbeleggingen

Boekwaarde van de vastgoedbeleggingen	31/12/2016	31/12/2015
Waarvan de eigendom		
als zakelijk onderpand werd gegeven voor schulden	0,00	0,00
Totaal	0,00	0,00

Boekwaarde van de vastgoedbeleggingen	31/12/2016	31/12/2015
Verworven met overheids subsidies		
Terreinen	499.270,55	494.008,39
Gebouwen	67.123.036,15	67.790.887,27
Totaal	67.622.306,70	68.284.895,66

Opgenomen in het netto-resultaat van de verslagperiode eindigend op	31/12/2016	31/12/2015
Huurinkomsten	25.181.898,51	26.245.199,59
Direct toewijsbare operationele kosten	9.942.170,54	6.782.338,75

De vastgoedbeleggingen bevatten terreinen en gebouwen die volledig of gedeeltelijk verhuurd zijn in het raam van operationele leaseovereenkomsten:

	Terreinen	31/12/2016 Gebouwen en uitrustingen	Totaal	Terreinen	31/12/2015 Gebouwen en uitrustingen	Totaal
Aanschaffingskosten	219.197.736,25	81.986.200,94	301.183.937,19	140.707.678,61	164.540.199,00	305.247.877,61
Geaccumuleerde afschrijvingen per 1 januari	-24.749.609,99	-44.095.593,81	-68.845.203,80		-86.532.841,88	-86.532.841,88
Afschrijvingen tijdens het boekjaar		-3.101.136,34	-3.101.136,34		-5.661.068,67	-5.661.068,67
Netto boekwaarde per 31 december	194.448.126,26	34.789.470,79	229.237.597,05	140.707.678,61	72.346.288,45	213.053.967,06

Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

De reële waarde van de terreinen werd bepaald volgens twee belangrijke methoden. De terreinen rondom de stations en waarvoor er ontwikkelingsprojecten bestaan werden gewaardeerd ofwel op basis van een vergelijkbare marktwaarde ofwel op basis van de toekomstige geschatte verdisconteerde kasstromen, rekening houdend

met het meest voordelige gebruik van de terreinen en rekening houdend met realistische en voorzichtige hypothesen wat betreft hun mogelijke bestemming. De overige terreinen werden gewaardeerd op basis van een vergelijkbare marktwaarde, met andere woorden op basis van recente gerealiseerde transacties met derden. Indien de aard van de terreinen dit rechtvaardigde, werden aanpassingen uitgevoerd om het specifiek karakter van de terreinen, gebruikt voor spoorwegactiviteiten, te vatten. Met dit specifiek karakter werd niet noodzakelijk rekening gehouden in de marktprijzen afgeleid van meer algemene transacties. De uitgevoerde waarderingen zijn waarderingen van niveau 2 (gebaseerd op waarneembare marktgegevens met betrekking tot het actief) of niveau 3 (gebaseerd op niet waarneembare gegevens met betrekking tot het actief).

De reële waarde van het vastgoed wordt bepaald op basis van de jaarlijkse netto huurinkomsten [op dewelke een interestvoet van toepassing is] voor wat betreft de bezette (verhuurde) gebouwen, en op basis van het gemiddelde van de verkoopprijzen minus verkoopkosten van de afgelopen 5 jaren voor wat betreft de niet bezette (verhuurde) gebouwen.

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Reële waarde per 31 december 2015	367.824.245,14	453.965.679,02	821.789.924,16
Reële waarde per 31 december 2016	324.069.211,15	498.153.144,22	822.222.355,37

7 Toelichting 7 - Investerings in dochterondernemingen

7.1 Investerings in dochterondernemingen

	2016	2015
Netto boekwaarde per 1 januari	175.370.957,95	175.370.957,95
Aanschaffingen		322,23
Overdrachten		-322,23
Fusie met NMBS	-11.035.489,65	
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-795.056,88	
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen		
Overboeking naar een andere balanspost		
Netto boekwaarde per 31 december	163.540.411,42	175.370.957,95

Het bedrag van -11.035.489,65 EUR in 2016 heeft betrekking op de Foncière Rue de France en South Station als gevolg van hun fusie met de NMBS (zie toelichting 5 – Materiële vaste activa). In het geval van een fusie door overneming worden de activa en passiva van elke vennootschap opgeteld en wordt de boekwaarde van de aandelen in de boekhouding van de overnemende vennootschap vervangen door het aandeel dat deze aandelen vertegenwoordigt in het eigen vermogen van de overgenomen vennootschap.

Het bijzonder waardeverminderingverlies geboekt in 2016 heeft betrekking op Transurb en is berekend op basis van de laatst beschikbare eigen vermogen van Transurb.

De dochterondernemingen zijn de volgende:

	Aandeel in het kapitaal in % per 31 december		Maatschappelijke zetel gevestigd te	BTW-nummer
	2016	2015		
Eurostation NV	99,97	99,97	Brussel	BE 0446 601 757
Eurogare NV	75,00	75,00	Luik	BE 0451 150 562
Foncière rue de France NV	-	100,00	Brussel	BE 0433 939 101
South Station NV	-	25,10	Brussel	BE 0896 513 095
B-Parking NV	100,00	100,00	Brussel	BE 0899 348 834
YPTO	100,00	100,00	Brussel	BE 0821 220 410
Railtour	95,44	95,44	Brussel	BE 0402 698 765
SPV LLN NV	100,00	100,00	Brussel	BE 0826 478 107
Transurb	92,00	92,00	Brussel	BE 0413 393 907

8 Toelichting 8 - Investerings in joint ventures en geassocieerde ondernemingen

8.1 *Investerings in joint ventures en geassocieerde ondernemingen*

		31/12/2016	31/12/2015
	Toelichting		
Investerings in joint ventures	8.2	5.749.195,80	7.643.369,64
Investerings in geassocieerde ondernemingen	8.3	319.368.816,21	320.842.601,87
Netto boekwaarde		325.118.012,01	328.485.971,51

8.2 *Investerings in joint ventures*

	2016	2015
Netto boekwaarde per 1 januari	7.643.369,64	7.225.299,77
Overdracht naar geassocieerde ondernemingen		-40.000,00
Aanschaffingen	282.900,00	
Terugname bijzondere waardevermindingsverliezen	1.718.990,78	458.069,87
Overboeking naar vaste activa aangehouden voor verkoop (toelichting 15.1)	-3.896.064,62	
Netto boekwaarde per 31 december	5.749.195,80	7.643.369,64

De aanschaffingen hebben betrekking op de deelneming in Belgian Mobility Card, een joint venture gespecialiseerd in het concipiëren en ontwikkelen van een gemeenschappelijk ticketingsysteem voor de vervoerbewijzen. De NMBS was al 25% aandeelhouder van deze vennootschap, samen met de MIVB, TEC en De Lijn. Tijdens het eerste semester 2016 heeft elke aandeelhouder, om de financiering van de activiteiten van Belgian Mobility Card te verzekeren, in geld naar verhouding van zijn deelnemingspercentage een kapitaalverhoging van 1.131.600 € onderschreven (d.i. 282.900,00 € per aandeelhouder). Als gevolg van een inbreng in natura van een van de aandeelhouders is het deelnemingspercentage van de NMBS in deze joint venture naar 18,59% gezakt terwijl haar percentage in de stemrechten 25% gebleven is.

De terugname van bijzonder waardevermindingsverliezen geboekt in 2015 betreffen de deelnemingen in ATO en Publifer op basis van het laatste eigen vermogen beschikbaar voor deze ondernemingen.

Ingevolge de beslissing van de NMBS om de controle over haar deelnemingen in ATO en in Liège Container Terminal af te staan en overeenkomstig IFRS 5 werden deze activa in 2016 overgeboekt naar de vaste activa aangehouden voor verkoop voor hun netto boekwaarde (na boeking van een terugname van bijzondere waardevermindingsverliezen op ATO), namelijk voor ATO: 3.346.578,61 EUR en voor Liège Container Terminal: 549.486,01 EUR. We verwijzen naar toelichting 15 Vaste activa aangehouden voor verkoop.

De joint ventures zijn de volgende:

Naam	Aandeel in de stemrechten in % per 31 december		Maatschappelijke zetel gevestigde	BTW-nummer
	2016	2015		
Publifer	50,00	50,00	Brussel	BE 0402.695.933
BeNe RI	50,00	50,00	Brussel	BE 0479.863.354
Thalys Int	28,00	28,00	Brussel	BE 0455.370.557
Belgian Mob Card	25,00	25,00	Brussel	BE 0822.658.483
ATO *	50,00	50,00	Antwerpen	BE 0882.650.114
Liège Container Terminal *	-	50,00	Flémalle	BE 0878.226.320

* vennootschappen overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop

Het aandeel van de NMBS in de balans en het resultaat van de joint ventures:

	31/12/2016					Totaal
	Publifer	BeNe RI	Thalys Int.	ATO	Belgian Mob Card	
Aandeel in de balans van de joint ventures:						
Vlottende activa	3.321.775,70	5.947.200,88	2.137.910,20	2.499.442,83	428.177,84	14.334.507,45
Vaste activa	288.489,05	2.820.434,25	278.874,67	2.402.659,16	94.142,18	5.884.599,30
Kortlopende verplichtingen	-2.636.998,73	-4.567.653,63	-1.577.167,49	-1.530.914,37	-92.305,83	-10.405.040,05
Langlopende verplichtingen			-92.512,92		0,00	-92.512,92
Netto-activa	973.266,02	4.199.981,50	747.104,46	3.371.187,61	430.014,19	9.721.553,78
						0,00
Aandeel in het resultaat van de joint ventures:						
Inkomsten	4.776.963,27	12.605.170,43	4.337.926,72	7.712.595,70	312.584,21	29.745.240,33
Kosten	-4.428.482,47	-12.498.791,07	-4.248.162,00	-7.214.238,15	-301.696,61	-28.691.370,30
Netto-resultaat	348.480,80	106.379,36	89.764,72	498.357,55	10.887,60	1.053.870,03

	31/12/2015					Totaal
	Publifer	BeNe RI	Thalys Int.	ATO	Belgian Mob Card	
Aandeel in de balans van de joint ventures:						
Vlottende activa	2.969.225,02	6.052.677,90	2.801.426,95	1.566.131,25	178.793,15	1.394.854,24
Vaste activa	318.956,20	3.436.465,25	447.257,26	2.487.302,80	96,28	1.381.966,10
Kortlopende verplichtingen	-2.409.165,87	-5.395.541,01	-2.513.340,00	-1.153.244,77	-145.444,72	-1.395.762,99
Langlopende verplichtingen	-4.230,12		-78.004,47			-109.940,43
Netto-activa	874.785,23	4.093.602,14	657.339,74	2.900.189,28	33.444,71	1.271.116,92
Aandeel in het resultaat van de joint ventures:						
Inkomsten	4.696.016,46	12.884.758,43	10.854.294,67	6.146.854,19	327.555,76	4.918.037,89
Kosten	-4.402.603,38	-12.836.234,66	-10.753.883,78	-5.790.564,08	-320.929,94	-4.876.874,96
Netto-resultaat	293.413,08	48.523,77	100.410,89	356.290,11	6.625,82	41.162,93

8.3 Investerings in geassocieerde ondernemingen

	2016	2015
Netto boekwaarde per 1 januari	320.842.601,87	85.707.188,98
Overdracht van joint ventures		40.000,00
Aanschaffingen		225.840.000,00
Bijzondere waardeverminderingverliezen		-81.490,71
Terugnname bijzondere waardeverminderingverliezen	128.656,57	
Overboeking van/haar vaste activa aangehouden voor verkoop (toelichting 15.1)	-1.602.442,23	9.336.903,60
Netto boekwaarde per 31 december	319.368.816,21	320.842.601,87

De terugnname van bijzondere waardeverminderingverliezen van 128.656,57 EUR heeft betrekking op de deelneming in Terminal Athus op basis van het laatst beschikbare eigen vermogen van de onderneming.

Ingevolge de beslissing van de NMBS om de controle over haar deelneming in Terminal Athus af te staan en overeenkomstig IFRS 5 werden deze activa in 2016 overgeboekt naar de vaste activa aangehouden voor verkoop voor hun netto boekwaarde (na boeking van een terugnname van waardeverminderingverliezen op) voor 1.602.442,23 EUR. We verwijzen u naar toelichting 15 Vaste activa aangehouden voor verkoop.

De deelneming in THI Factory werd onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingverliezen op 31 december 2016. Haar reële waarde werd

bepaald gebruikmakend van de methode van de gemiddelde EBITDA en omzet veelvouden waargenomen tijdens verkooptransacties tussen ondernemingen met vergelijkbare activiteiten en tijdens de inbreng op 1 april 2015. Op basis van deze test werd geen enkel bijzonder waardevermindingsverlies geboekt op de deelneming in THI Factory op 31 december 2016.

De geassocieerde ondernemingen zijn de volgende:

Naam	Aandeel in de stemrechten in % per 31 december	Maatschappelijke zetel gevestigd te	BTW-nummer
Eurofima	9,80	9,80	Bazel N.C.
Optimobil	24,01	24,01	Brussel BE 0471 868 277
HR RAIL	49,00	49,00	Brussel BE 0541.691.352
Terminal A thus *	25,42	25,42	A thus BE 0419.149.074
Railteam	10,00	10,00	Amsterdam NL 818547182B01
THI Factory	40,00	40,00	Brussel BE 0541.696.005
B-Logistics	31,12	31,12	Brussel BE 0822.966.806

* vennootschappen overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop

Het aandeel van de NMBS in de stemrechten van HR-Rail bedraagt 49%, maar het deelnemingspercentage in deze onderneming is 20%. Infrabel bezit 20% en de Staat de overige 60%.

Het aandeel van de NMBS in de balans en het resultaat van de geassocieerde ondernemingen:

	31/12/2016							Total
	Eurofima	B-Logistics	Optimobil	HR Rail	Terminal A thus	Railteam	THI Factory	
Activa	1.907.496.171,74	132.285.989,05	149.890,27	252.133.625,97	2.924.486,17	22.112,90	273.552.718,01	2.568.564.994,11
Verplichtingen	-1.801.631.590,39	-77.527.053,53	-63.027,62	-240.903.848,39	-992.289,10	-10.546,60	-46.295.011,59	-2.167.423.367,21
Opbrengsten	63.830.096,00	152.013.697,40	348.969,64	979.799.578,99	4.845.828,87	40.336,70	178.821.672,18	1.379.700.179,78
Gerealis eerde en	1.178.473,98	-3.833.039,23	13.820,37	-2.195.231,97	430.167,74	5.271,30	1.268.746,08	-3.131.791,73

	31/12/2015							Total
	Eurofima	B-Logistics	Optimobil	HR Rail	Terminal A thus	Railteam	THI Factory	
Activa	2.066.344.707,71	137.752.459,03	148.517,23	246.068.381,60	2.751.899,56	16.269,90	267.042.816,04	2.720.125.051,07
Verplichtingen	-1.961.658.600,34	-79.160.484,23	-75.474,95	-232.643.372,04	-1.078.037,27	-3.611,10	-38.983.609,17	-2.313.603.189,10
Opbrengsten	73.253.996,86	35.926.872,46	346.736,79	1.019.102.470,20	4.949.276,55	43.025,30	145.322.391,94	1.278.944.770,10
Gerealis eerde en niet-gerealis eerde resultaten	686.775,87	-1.643.279,78	9.360,35	559.633,69	255.678,99	6.363,80	2.194.109,26	2.068.642,18

9 Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren

9.1 Handelsvorderingen en overige debiteuren

		31/12/2016		Net amount	31/12/2015		Net amount
		Gross amount	write downs		Gross amount	write downs	
		Bruto waarde	Bijzonder waardevermindering-verlies	Netto waarde	Bruto waarde	Bijzonder waardevermindering-verlies	Netto waarde
Toelichting							
Op lange termijn							
Handelsvorderingen				0,00	0,00	0,00	0,00
Vorderingen op de overheid							
Overige handelsvorderingen							
Overige debiteuren		800.386.298,70	-1.291.065,97	799.095.232,73	796.806.129,54	0,00	796.806.129,54
Vorderingen op de overheid		683.091.170,54		683.091.170,54	714.355.613,38		714.355.613,38
Leasenvorderingen	9.3	106.360.628,46	-1.291.065,97	105.069.562,49	75.251.031,84		75.251.031,84
Overige vorderingen binnen de Groep		0,00		0,00	6.510.701,52		6.510.701,52
Vorderingen van onderhanden projecten in opdracht van derden	10	10.298.578,53		10.298.578,53	0,00		0,00
Overige vorderingen		635.921,17		635.921,17	688.782,80		688.782,80
Totaal gedeelte op lange termijn		800.386.298,70	-1.291.065,97	799.095.232,73	796.806.129,54	0,00	796.806.129,54
Op korte termijn							
Handelsvorderingen		554.247.487,19	-5.759.413,55	548.488.073,64	605.117.701,75	-9.725.441,86	595.392.259,89
Handelsvorderingen		114.507.527,16	-5.707.780,84	108.799.746,32	121.636.405,00	-9.549.901,89	112.086.503,11
Vorderingen van onderhanden projecten in opdracht van derden	10	3.797.242,33		3.797.242,33	31.449.079,56		31.449.079,56
Vorderingen op de overheid		390.608.391,57		390.608.391,57	402.275.383,19		402.275.383,19
Overige handelsvorderingen binnen de Groep		45.334.326,13	-51.632,71	45.282.693,42	49.756.834,00	-175.539,97	49.581.294,03
Overige debiteuren		875.317.789,86	-7.241.765,57	868.076.024,29	725.205.889,76	-5.350.020,39	719.855.869,37
Vorderingen op de overheid		146.515.796,86		146.515.796,86	86.420.871,88	-500.000,00	85.920.871,88
Over te dragen kosten		116.317.844,51		116.317.844,51	115.708.137,36		115.708.137,36
Verkegen opbrengsten		28.056.750,96		28.056.750,96	72.767.090,34		72.767.090,34
Voorschotten op voorraden		2.425.363,79	-167.282,10	2.258.081,69	3.652.891,53	-129.073,26	3.523.818,27
Leasenvorderingen	9.3	4.809.385,80		4.809.385,80	2.650.282,94		2.650.282,94
Overige vorderingen binnen de Groep		3.746.382,91	-166.777,64	3.579.605,27	7.964.693,15	-138.120,43	7.826.572,72
Overige vorderingen		573.446.265,03	-6.907.705,83	566.538.559,20	436.041.922,56	-4.582.826,70	431.459.095,86
Totaal gedeelte op korte termijn		1.429.565.277,05	-13.001.179,12	1.416.564.097,93	1.330.323.591,51	-15.075.462,25	1.315.248.129,26

De handelsvorderingen en overige debiteuren omvatten op 31 december 2016 omvatten voor 1.220.215.358,97 EUR aan vorderingen op de publieke overheden in het kader van het beheerscontract (financiële tussenkomsten evenals compensatietoelagen en kapitaalsubsidies), bepaalde financieringscontracten voor investeringen (GEN Fonds, Station van Bergen en SPV LLN) en tussenkomsten van andere derden. Ze omvatten eveneens de andere kortetermijn vorderingen voor 326.839.106 EUR met betrekking tot borgtochten in contanten in het kader van de Credit Support Annex (CSA).

9.2 Handelsvorderingen en overige debiteuren: waardeverminderingen

De nominale waarde van de handelsvorderingen en overige debiteuren die het voorwerp zijn van waardeverminderingen, bedraagt 14.292.245,09 EUR (15.075.462,25 EUR) per 31 december 2016 (2015). De tabel hierna geeft de bewegingen van de waardeverminderingen op deze vorderingen weer.

	2016	2015
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren op korte termijn		
Per 1 januari	15.075.462,25	16.253.509,64
Toevoegingen aan waardeverminderingen	19.531.503,13	2.915.751,18
Besteding van niet recupereerbare afgeboekte waardeverminderingen op vorderingen	-16.938.647,51	-1.790.989,74
Terugname van waardeverminderingen	-3.376.072,78	-2.302.808,83
Per 31 december	14.292.245,09	15.075.462,25

De blootstelling van de Venootschap aan het kredietrisico en het wisselkoersrisico m.b.t. de handelsvorderingen en overige debiteuren, met uitzondering van de onderhanden projecten in opdracht van derden en de over te dragen kosten, is beschreven in toelichting 2.

9.3 Leasevorderingen

	Op minder dan één jaar	Tussen één jaar en vijf jaar	Op meer dan vijf jaar	Totaal
Netto investeringen per 31/12/2016				
Toekomstige minimum betalingen	8.557.694,28	34.230.777,10	122.084.244,97	164.872.716,35
Niet verkregen financiële opbrengsten	-3.748.308,48	-14.251.485,83	-36.993.973,75	-54.993.768,06
Totaal	4.809.385,80	19.979.291,27	85.090.271,22	109.878.948,29
Netto investeringen per 31/12/2015				
Toekomstige minimum betalingen	5.337.561,29	21.753.070,19	109.534.928,64	136.625.560,12
Niet verkregen financiële opbrengsten	-2.687.278,35	-10.908.892,68	-45.128.074,31	-58.724.245,34
Totaal	2.650.282,94	10.844.177,51	64.406.854,33	77.901.314,78

De leasevorderingen van 109.878.948,29 EUR op 31 december 2016 omvatten de contracten met B-Logistics, evenals de erfpachtovereenkomsten van 99 jaar met derden m.b.t. terreinen en gebouwen. Sinds 31 mei 2016 omvatten de vorderingen met betrekking tot de financiële lease de gebouwen van de nieuwe tramstelplaats in Oostende in leasing gegeven aan De Lijn voor een periode van 15 jaar.

De aan de Vennootschap toekomende niet gewaarborgde restwaarden in het raam van de financiële leaseovereenkomsten bedragen 4.957.998,53 EUR (5.026.781,59 EUR) per 31 december 2016 (2015).

10 Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Bedrag aan opbrengsten uit onderhanden projecten (voor de verslagperiode)	25.1.1	34.446.242,24	51.017.824,90
Geaccumuleerde kosten		87.422.720,32	98.334.366,88
Geaccumuleerde opgenomen winsten		932.455,44	774.693,53
Bedrag aan ontvangen vooruitbetalingen	21	9.326.052,12	14.648.295,01

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van klanten waarvan de totale opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, de facturatie naar rato van de voortgang van de werken overschrijden, is in de financiële staten aan de actiefzijde opgenomen onder de kortlopende en langlopende handelsvorderingen:

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: opgelopen kosten		82.981.819,90	78.884.239,09
opgenomen winsten		59.954,36	61.652,45
Cumul van: tussentijdse facturatie		-79.244.531,93	-47.496.811,98
transfer van handels schulden		10.298.578,53	
Vervallen bruto bedrag voor onderhanden projecten in opdracht van derden	9.1	14.095.820,86	31.449.079,56
waarvan langlopende verplichtingen	9.1	10.298.578,53	
kortlopende verplichtingen	9.1	3.797.242,33	

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van derden waarvan de facturatie naar rato van de voortgang van de werken de opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, overschrijdt, is in de financiële staten aan de passiefzijde opgenomen onder de kortlopende handelsschulden:

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: opgelopen kosten		4.440.900,42	19.450.127,79
opgenomen winsten		872.501,08	713.041,08
Cumul van: tussentijdse facturatie		-10.138.575,65	-26.502.742,22
Vervallen bruto bedrag voor onderhanden projecten in opdracht van derden	21	4.825.174,15	6.339.573,35

Het bedrag van de ontvangen vooruitbetalingen, opgenomen onder de kortetermijn handelsschulden op het passief, is als volgt verdeeld :

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Ontvangen vooruitbetalingen		82.300.000,00	78.750.000,00
Overboeking naar handelsvorderingen op korte termijn	9.1	10.298.578,53	0,00
Gekapitaliseerde interesten		2.018.123,06	2.017.773,92
Cumul van: opgelopen kosten		-85.290.649,47	-66.119.478,91
Ontvangen vooruitbetalingen voor onderhanden projecten in opdracht van derden	21	9.326.052,12	14.648.295,01

11 Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten

11.1 Afgeleide financiële instrumenten per categorie

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten wordt binnen de Vennootschap opgesplitst in drie delen:

- het nominaal: verschil tussen de nominale waarde van het ontvangende been en het betalende been, omgerekend tegen de slotkoers.
- de reële waarde aanpassing.
- de verkregen opbrengsten en de toe te rekenen kosten.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten, opgedeeld in langlopend en kortlopend en per type, wordt weergegeven in de tabel hierna:

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2016
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-524.022,71	299.868.664,89	0,00	299.344.642,18
Renteswaps	-7.862.989,83	273.152.825,75	0,00	265.289.835,92
Deviezenswaps	7.338.967,12	26.715.839,14	0,00	34.054.806,26
Petroleumswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflatieswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vaste activa	-524.022,71	299.868.664,89	0,00	299.344.642,18
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Renteswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Deviezenswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Petroleumswaps	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Inflatieswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Toe te rekenen kosten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Renteswaps	-4.926.973,53	-403.170.820,83	-679.048,89	-408.776.843,25
Deviezenswaps	-33.244.781,78	-4.657.036,79	941.881,19	-36.959.937,38
Petroleumswaps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflatieswaps	0,00	-7.788.172,37	0,00	-7.788.172,37
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49
Renteswaps	0,00	-1.200.229,70	-11.898.841,45	-13.099.071,15
Deviezenswaps	0,00	0,00	992.777,10	992.777,10
Petroleumswaps	0,00	-0,32	-4.446,80	-4.447,12
Inflatieswaps	0,00	0,00	-463.022,32	-463.022,32
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2015	
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	1.533.122,29	275.382.822,20	0,00		276.915.944,49
Rentes w aps	-1.647.216,90	253.061.446,56	0,00		251.414.229,66
Deviezens w aps	3.180.339,19	22.321.375,64	0,00		25.501.714,83
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00		0,00
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00		0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00		0,00
Andere	0,00	0,00	0,00		0,00
Totaal gedeelte vaste activa	1.533.122,29	275.382.822,20	0,00		276.915.944,49
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	35.870.419,79	1.266.665,77	2.268.633,63		39.405.719,19
Rentes w aps	0,00	0,00	0,00		0,00
Deviezens w aps	35.870.419,79	1.266.640,56	2.268.633,63		39.405.693,98
Petroleums w aps	0,00	25,21	0,00		25,21
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00		0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00		0,00
Andere	0,00	0,00	0,00		0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	35.870.419,79	1.266.665,77	2.268.633,63		39.405.719,19
Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Toe te rekenen kosten		Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-58.858.233,38	-398.791.700,30	1.070.294,61		-456.579.639,07
Rentes w aps	-12.998.054,37	-381.742.438,19	-645.281,20		-395.385.773,76
Deviezens w aps	-45.860.179,01	-4.662.296,82	1.715.575,81		-48.806.900,02
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00		0,00
Inflaties w aps	0,00	-12.386.965,29	0,00		-12.386.965,29
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00		0,00
Andere	0,00	0,00	0,00		0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-58.858.233,38	-398.791.700,30	1.070.294,61		-456.579.639,07
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-20.127.601,40	-1.686.953,22	-12.225.016,27		-34.039.570,89
Rentes w aps	0,00	-708.662,13	-13.612.236,56		-14.320.898,69
Deviezens w aps	-20.127.601,40	-642.273,85	1.933.449,61		-18.836.425,64
Petroleums w aps	0,00	-336.017,24	-105.212,34		-441.229,58
Inflaties w aps	0,00	0,00	-441.016,98		-441.016,98
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00		0,00
Andere	0,00	0,00	0,00		0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	-20.127.601,40	-1.686.953,22	-12.225.016,27		-34.039.570,89

In gevolge de overname van de schuld door de Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De verworven opbrengsten onder deze overeenkomsten werden samen met de "Back-to-Back" vorderingen geboekt in de rubriek 'Overige financiële activa'. Op 31 december 2016 betreft het een bedrag van 86.910.077,36 EUR (2015: 77.382.764,54 EUR).

Voor meer informatie over de blootstelling aan financiële risico's door de Vennootschap verwijzen we naar toelichting 2.

12 Toelichting 12 - Overige financiële activa

12.1 Algemeenheden

De overige financiële activa binnen de Vennootschap kunnen opgedeeld worden in vorderingen (vorderingen op de dochterondernemingen, vastrentende effecten uitgegeven door financiële instellingen en overheden en deposito's aangehouden bij banken), de "back-to-back" vordering op de Staat naar aanleiding van de overdracht van schulden op 1 januari 2005 en de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa. Het detail van de verschillende categorieën, opgedeeld in kortlopend en langlopend, evenals van een beschrijving van de verschillende risico's kan teruggevonden worden in toelichting 2.

12.1 Overige financiële activa: voor verkoop beschikbare financiële activa

De tabel hieronder geeft de bewegingen van de jaren 2015 en 2016 weer voor de financiële activa aangehouden voor verkoop:

	2016	2015
Per 1 januari	51.266.028,69	51.266.028,69
Verwervingen	5.873,49	0,00
Overdrachten	0,00	0,00
Interes topbrengsten	0,00	0,00
Verworven interesten	0,00	0,00
Overdracht naar een andere post	0,00	0,00
Per 31 december	51.271.902,18	51.266.028,69
Gedeelte op lange termijn	51.271.902,18	51.266.028,69
Gedeelte op korte termijn	0,00	0,00

In het raam van de herstructurering van de Groep Eurostation per 1 januari 2016 heeft de Vennootschap van Eurostation een aandeel in de vennootschappen De Leewe II en Sobru overgenomen.

13 Toelichting 13 - Voorraden

	31/12/2016	31/12/2015
Stukken i.v.m. rollend materiaal	199.406.236,81	181.639.968,00
Grondstoffen	9.770.615,35	8.304.702,24
Goederen in bewerking	2.112.955,30	2.613.310,56
Gereed product	92.235,52	118.333,89
Netto boekwaarde	211.382.042,98	192.676.314,69
Waarvan		
Netto boekwaarde realiseerbaar op minder dan 12 maanden	0,00	0,00
Netto boekwaarde realiseerbaar op méér dan 12 maanden	211.382.042,98	192.676.314,69

In 2016 (2015) werd een waardevermindering op voorraden van 12.817.887,05 EUR (2.316.161,11 EUR) geboekt in het netto-resultaat.

14 Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten

		31/12/2016	31/12/2015
<u>Toelichting</u>			
Geldmiddelen en cash equivalenten			
Termijnbeleggingen en schatkis certificaten		224.801.992,44	294.449.527,71
Bankrekeningen		79.871.444,81	116.490.901,85
Contanten		2.407.696,45	2.568.273,30
Totaal		307.081.133,70	413.508.702,86
Geldmiddelen en cash equivalenten uit kasstroomtabel			
Bankvoorschotten in rekening-courant aangewend voor kapitaalbehoeften	20.1	0,00	0,00
		307.081.133,70	413.508.702,86

Een bedrag van 3.705.751,06 EUR (2.229.361,35 EUR) op 31 december 2016 (2015) betreft vennootschappen van de NMBS-Groep (ICRRL en SPV LLN).

Het saldo van de geldmiddelen en kasequivalenten die niet beschikbaar zijn voor de Vennootschap bedraagt 224.061.719,64 EUR (293.609.227,50 EUR) op 31 december 2016 (2015).

De blootstelling van de Vennootschap aan financiële risico's wordt voorgesteld in toelichting 2.2.

15 Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

15.1 (Vaste) activa aangehouden voor verkoop

De vaste activa aangehouden voor verkoop op 31 december 2016:

	31/12/2016	31/12/2015
Vaste activa aangehouden voor verkoop		
Materiële vaste activa	65.779.886,09	29.807.113,91
Vastgoedbeleggingen	4.320.715,51	1.384.853,45
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen op immateriële activa, materiële vaste activa en gelbeleggingen	-38.262.606,70	-19.357.494,99
Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde ondernemingen	4.949.020,84	0,00
Totaal	36.787.015,74	11.834.472,37

De beweging van de deelnemingen in de joint ventures en de geassocieerde deelnemingen aangehouden voor verkoop is als volgt:

		31/12/2016	31/12/2015
	Toelichting		
Netto boekwaarde per 1 januari		0,00	10.000.000,00
Overboeking van handelsvorderingen en overige debiteuren		0,00	1.566.807,07
Overboeking van joint ventures	8.2	3.896.064,62	
Overboeking van/naar geassocieerde ondernemingen	8.3	1.602.442,23	-9.336.903,60
Overdracht Liège Container Terminal		-549.486,01	
Geboekte bijzondere waardevermindervingsverliezen			-2.229.903,47
Netto boekwaarde per 31 december		4.949.020,84	0,00

Overeenkomstig de standaard IFRS 5, als gevolg van de beslissing van de NMBS in 2016 om de controle over haar joint ventures in ATO en Liège Container Terminal en in de geassocieerde onderneming Terminal Athus af te staan, werden deze deelnemingen naar de activa aangehouden voor verkoop overgeboekt tegen hun netto boekwaarde, namelijk 5.498.506,85 EUR waarvan:

ATO:	3.346.578,61 EUR
Liège Container Terminal:	549.486,01 EUR
Terminal Athus:	1.602.442,23 EUR

Onmiddellijk na zijn overboeking, werd de deelneming in Liège Container Terminal verkocht voor de prijs van 1.100.000 EUR plus een variabel gedeelte van maximum 200.000 EUR in functie van de uitkomst van een lopend geschil, geboekt onder de rechten en verplichtingen buiten de balans. Bijgevolg bevatten de activa aangehouden voor verkoop per 31 december 2016 enkel de participaties in ATO en Terminal Athus.

De deelnemingen aangehouden voor verkoop in 2015 betreffen enkel B-Logistics. Deze vennootschap is een geassocieerde onderneming geworden na de operatie met een investeringsfonds (de deelneming van de NMBS werd bijgevolg teruggebracht naar 31,12% in 2015).

15.2 *Opbrengsten en lasten betreffende vaste activa aangehouden voor verkoop*

	2016	2015
Toevoegingen aan bijzondere waardevermindervings verliezen	10.261.421,46	770.813,29
Minderw aarden op realisaties	-1.009.837,90	-1.779.345,48
Meerw aarden op realisaties	18.326.511,24	163.568.297,34

De opbrengsten en lasten van de periode werden geregistreerd in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten in de rubrieken « Overige bedrijfsinkomsten » en « Overige bedrijfskosten ».

15.3 *Netto-resultaat van het boekjaar van de beëindigde bedrijfsactiviteiten*

	2016	2015
Minderw aarde op de participatie in B-Logistics		2.229.903,47
	0,00	2.229.903,47

Het netto-resultaat (verlies) van de beëindigde bedrijfsactiviteiten in 2015 omvat enkel B-Logistics.

16 Toelichting 16 - Kapitaal

Het kapitaal evolueert als volgt:

	Gewone aandelen	Winst aandelen	Totaal
Per 31 december 2015			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal	249.022.345,57	0,00	249.022.346
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251
Per 31 december 2016			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal	249.022.345,57	0,00	249.022.346
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251

Elk aandeel dat werd uitgegeven door de Vennootschap geeft recht op een stem in de algemene vergadering, behalve de winstaandelen waarvoor een stemrecht vertegenwoordigd wordt door 10 aandelen.

De Staat beschikt direct en indirect over 99,97% van de stemrechten.

De winstaandelen (ofwel 20.000.000 aandelen) zijn voor 83,12% (16.624.993 aandelen) in handen van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (F.P.I.M.).

17 Toelichting 17 - Personeelsbeloningen

17.1 *Overzicht van de schulden verbonden aan de personeelsbeloningen*

De volgende verplichtingen voor personeelsbeloningen werden opgenomen in de balans:

	31/12/2016	31/12/2015
Op de balans opgenomen schulden uit:		
Vergoeding na uitdiensttreding	301.130.590,27	272.634.506,70
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	92.118.625,55	101.791.380,79
Ontslagvergoedingen	23.162.289,72	26.880.236,57
Korte termijn voordelen (enkel vakantiedagen)	34.926.198,09	53.209.578,23
Totaal van de op de balans opgenomen schulden:	451.337.703,63	454.515.702,29
- waarvan kortlopend	121.202.901,19	150.720.125,03
- waarvan langlopend	330.134.802,44	303.795.577,26

17.2 *Omschrijving van de personeelsbeloningen*

17.2.1 *Vergoedingen na uitdiensttreding*

De verschillende vergoedingen na uitdiensttreding aan het personeel zijn:

1. *Werkgeversbijdragen aan de Kas van de Sociale Solidariteit*

De gepensioneerde statutairen evenals hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote) en de rechthebbenden van overleden personeelsleden worden gedekt door de Kas van de Sociale Solidariteit. Deze Kas wordt gedeeltelijk gefinancierd door de Vennootschap. De bijdrage verschuldigd door de Belgische Spoorwegen wordt uitgedrukt in een percentage van de ontvangen pensioenen.

2. *Hospitalisatieverzekering*

In het kader van het sociaal akkoord 2008-2010 is er overeengekomen dat de Belgische Spoorwegen de financiering zal voortzetten van de premies voor een collectieve verzekering die de kosten van een hospitalisatie in een tweepersoonskamer dekt. Deze verzekering is van toepassing voor zowel de actieve als de gepensioneerde statutaire personeelsleden en hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote), voor zover deze zijn aangesloten bij het Fonds van de Sociale Werken en voor de actieve contractuele personeelsleden.

3. Vergoedingen als gevolg van een arbeidsongeval

Aangezien de statutaire personeelsleden niet kunnen genieten van de wettelijke bescherming in geval van een arbeidsongeval, werd er een systeem eigen aan de Belgische Spoorwegen ingevoerd. Hierdoor hebben de personeelsleden en hun rechthebbenden recht op een vergoeding in geval van arbeidsongevallen, zowel op de plaats van het werk als op weg naar de plaats van het werk, evenals voor beroepsziektes. De vergoedingen omvatten de terugbetaling van medische verzorging, lijfrenten, dewelke afhankelijk zijn van de graad van arbeidsongeschiktheid, en renten en vergoedingen aan de rechthebbenden in geval van overlijden als gevolg van een arbeidsongeval. Bepaalde renten worden geïndexeerd.

4. Werkgeversbijdragen aan het syndicaal fonds

In het kader van het syndicaal akkoord 2016-2019 werd er met de erkende vakbondsorganisaties overeengekomen dat de Belgische Spoorwegen een jaarlijkse bijdrage van 10 EUR betalen per aangesloten gepensioneerd personeelslid.

5. Pensioenplannen

Sinds 1 januari 2007 heeft de Staat de voordien door de Belgische Spoorwegen ten laste genomen pensioenverplichtingen voor de statutaire personeelsleden overgenomen. De verplichting van de Belgische Spoorwegen is voortaan beperkt tot de storting van de werkgeversbijdragen aan de Staat. Wat betreft de contractuele personeelsleden is er voor een beperkt aantal personeelsleden een pensioenplan van het type "toegezegde-bijdrageregeling" van toepassing.

Met uitzondering van de hospitalisatieverzekering, die gewaarborgd is door een verzekeringsmaatschappij, worden de vergoedingen na uitdiensttreding niet in een extern financieringsfonds geprefinancierd en zijn ze dus niet door een onderliggend actief onderbouwd, noch zijn er terugbetalingsrechten.

17.2.2 Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De volgende andere langetermijnbeloningen worden aan het personeel toegekend:

1. Anciënniteitspremies

Burgerlijke eretekens worden aan het personeel toegekend na een bepaald aantal dienstjaren.

2. Bijkomende verlofdagen in functie van de leeftijd

Bijkomende verlofdagen worden aan het statutair personeel toegekend op de leeftijd van 45 en 50 jaar. Een overeenkomstige schuld wordt enkel erkend voor de personeelsleden die recht hebben op deze bijkomende verlofdagen.

3. Beschikbaarheidsverlof

Onder bepaalde omstandigheden kan er beschikbaarheidsverlof toegekend worden voor een periode van één tot drie jaar. Een vergoeding zal aan de betrokken personeelsleden uitbetaald worden.

4. Kredietdagen

De aan het personeel toegekende kredietdagen mogen tot 12 maanden na afsluiting van het boekjaar overgedragen worden. Conform aan IAS 19 Herzien, worden deze voortaan als andere langetermijnpersoneelsbeloningen aanzien.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen.

17.2.3 Ontslagvergoedingen

De verschillende ontslagvergoedingen toegekend aan het personeel zijn de volgende:

1. Gedeeltelijke deeltijdse loopbaanonderbreking

De statutaire personeelsleden kunnen een beroep doen op verschillende regelingen van deeltijds "verlof ter voorbereiding van de opruststelling". Deze regelingen zijn van toepassing op bepaalde personeelscategorieën en voorzien, voor personeelsleden die een bepaalde minimumleeftijd bereikt hebben, in aanvullende toelagen die het werktijdverlies gedeeltelijk compenseren.

Enkel vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van loopbaanonderbreking zijn toegetreden tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

2. Deeltijds werk

Voor bepaalde personeelscategorieën die geen verlof ter voorbereiding van de opruststelling kunnen genieten, bestaan er compenserende regelingen van deeltijds werk. Het gaat om regelingen van deeltijds werk op vrijwillige basis, waarbij er een aanvullende toelage voorzien is welke het werktijdverlies gedeeltelijk compenseert.

Enkel de vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van deeltijds werken zijn toegetreden tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen, noch terugbetalingsrechten.

17.3 *Schulden verbonden aan personeelsbeloningen (exclusief korte termijn)*

De in de financiële staten opgenomen bedragen voor het geheel van de personeelsbeloningen, met uitzondering van de kortetermijnvoordelen, zijn de volgende:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag		Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	
Toestand van het plan [tekort / (overschot)]								
Contante waarde van de verplichting op de berekeningsdatum	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06
Reële waarde van de fondsbeleggingen op de berekeningsdatum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06
<i>Waarvan: Opgenomen netto passiva</i>	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06
<i>Waarvan: Opgenomen netto activa</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Waarvan: Niet gefinancierde plannen</i>	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06
<i>Waarvan: Plannen volledig of gedeeltelijk gefinancierd</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

De bedragen voor de toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in het overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiensttreding	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdiensttreding	Op lange termijn	Ontslag	
Kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat								
Opgenomen pensioenkosten	10.146.998,85	45.623.051,86	15.620,85	55.785.671,56	9.728.749,03	48.177.997,82	16.132,15	57.922.879,00
Interestekost (*)	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	4.577.301,00	54.839,04	209.564,64	4.841.704,68
Actuariële verschillen (langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen)	-	882.671,52	-1.042.407,57	-159.736,05	-	18.269.630,89	-596.710,55	17.672.920,34
Overdrachten	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21	-982.066,40	-1.309.481,42	-25.267,08	-2.316.814,90
Pensioenkosten van de verstreken tijd	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van terugnames of liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van de liniet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totale kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat	14.768.066,13	44.829.732,30	-888.610,57	58.709.187,86	13.323.983,63	65.192.986,33	-396.280,84	78.120.689,12
<i>Waarvan</i>								
<i>Opgenomen bij de personeelskosten</i>	<i>8.590.348,65</i>	<i>44.439.110,94</i>	<i>-1.188.344,29</i>	<i>51.841.115,30</i>	<i>8.746.682,63</i>	<i>65.198.147,29</i>	<i>-605.845,48</i>	<i>73.278.984,44</i>
<i>Opgenomen bij de financieringskosten</i>	<i>6.177.717,48</i>	<i>390.621,36</i>	<i>299.733,72</i>	<i>6.868.072,56</i>	<i>4.577.301,00</i>	<i>54.839,04</i>	<i>209.564,64</i>	<i>4.841.704,68</i>
Opgenomen bij de niet-gerealiseerde resultaten	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86	-45.998.995,50	-	-	-45.998.995,50

(*) Waarvan: verwacht rendement van fondsbeleggingen = 0

Conform aan IAS 19 herzien, zijn de actuariële verschillen gerelateerd aan de vergoedingen na uitdiensttreding opgenomen als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten. De actuariële verschillen als gevolg van andere langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen worden opgenomen in het netto-resultaat.

Het totale bedrag aan door de Vennootschap uitbetaalde premies voor de toegezegde-bijdrageregelingen bedraagt in 2016 366.123,58 EUR.

De bewegingen van de contante waarde van de verplichting en op de reële waarde van de onderliggende activa tijdens de verslagperiode kunnen als volgt samengevat worden:

Beweging van de contante waarde van de verplichting:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag	
Contante waarde van de verplichting								
Per 1 januari	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06	316.219.345,59	87.183.262,02	31.665.252,70	435.067.860,31
Opgenomen pensioenkosten	10.146.998,85	45.623.051,86	15.620,85	55.785.671,56	9.728.749,03	48.177.997,82	16.132,15	57.922.879,00
Bijdragen gestort door de deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kost van verstreken diensttijd (wijzigingen of terugnames van het fonds)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Interestkost	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	4.577.301,00	54.839,04	209.564,64	4.841.704,68
Actuariële verschillen van het boekjaar	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81	-45.998.995,50	18.269.630,89	-596.710,55	-28.326.075,16
Uitbetaalde vergoedingen	-11.446.645,42	-54.502.487,54	-2.829.336,28	-68.778.469,24	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-4.388.735,29	-65.883.429,87
Overdrachten	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21	-982.066,40	-1.309.481,42	-25.267,08	-2.316.814,90
Contante waarde van de verplichting op het einde van de periode	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06

De verdeling van de contante waarde van de verplichting met uitsplitsing voor de actieve populatie en inactieve populatie (gepensioneerden en zij die daar recht op hebben) is als volgt:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag	
Contante waarde van de verplichting per 31 december								
Verplichting betreffende actieven	93.593.092,77	92.118.625,55	23.162.289,72	208.874.008,04	90.423.166,27	101.791.380,79	26.880.236,57	219.094.783,63
Verplichting betreffende gepensioneerden of inactieven (rechthebbenden, ...)	207.537.497,50	0,00	0,00	207.537.497,50	182.211.340,43	0,00	0,00	182.211.340,43
Totale verplichting op het einde van de periode	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06

Beweging van de reële waarde van fondsbeleggingen:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag	
Reële waarde van de fondsbeleggingen								
Per 1 januari	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Impliciet rendement op de fondsbeleggingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bijdragen/vergoedingen gestort door de werkgever	11.446.645,42	54.502.487,54	2.829.336,28	68.778.469,24	10.909.827,02	50.584.867,56	4.388.735,29	65.883.429,87
Bijdragen gestort door de deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uitbetaalde vergoedingen	-11.446.645,42	-54.502.487,54	-2.829.336,28	-68.778.469,24	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-4.388.735,29	-65.883.429,87
Actuariële verschillen van het boekjaar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van liquidaties en terugnames	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Op het einde van de periode	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

De reconciliatie met de balans is als volgt:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdiens treading	Op lange termijn	Ontslag	
Toestand van het fonds								
Contante waarde van de verplichting per 1 januari	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06	316.219.345,59	87.183.262,02	31.665.252,70	435.067.860,31
Reële waarde van de fondsbeleggingen per 1 januari	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06	316.219.345,59	87.183.262,02	31.665.252,70	435.067.860,31
Niet opgenomen bedrag volgens de limiet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto Passiva / (Activa) in de balans								
Per 1 januari	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06	316.219.345,59	87.183.262,02	31.665.252,70	435.067.860,31
Totaal opgenomen kosten in de winst- en verliesrekening	14.768.066,13	44.829.732,30	-888.610,57	58.709.187,86	13.323.983,63	65.192.986,33	-396.280,84	78.120.689,12
Actuariële verschillen opgenomen bij de niet-gerealisatie resultaten	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86	-45.998.995,50	-	-	-45.998.995,50
Betaalde bijdragen en uitbetalingen gedaan door de werkgever	-11.446.645,42	-54.502.487,54	-2.829.336,28	-68.778.469,24	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-4.388.735,29	-65.883.429,87
Op het einde van de periode	301.130.590,27	92.118.625,55	23.162.289,72	416.411.505,54	272.634.506,70	101.791.380,79	26.880.236,57	401.306.124,06
Geaccumuleerd bedrag van winsten en verliezen opgenomen in de niet-gerealisatie resultaten	0,00	-	-	0,00	0,00	-	-	0,00

Voor 2017 verwacht de Venootschap dat de rechtstreeks gestorte bijdragen en uitbetalingen zullen bestaan uit een bedrag van 11,2 miljoen EUR voor de vergoedingen na uitdiens treading, een bedrag van 46,9 miljoen EUR (met inbegrip van de kredietdagen) voor de langetermijnbeloningen en een bedrag van 2,5 miljoen EUR voor de ontslagvergoedingen.

17.4 Uitsplitsing van de actuariële verschillen

De actuariële verschillen zijn als volgt verdeeld:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdienttreding	Op lange termijn	Ontslag		Na uitdienttreding	Op lange termijn	Ontslag	
Actuariële verschillen van het boekjaar								
Verschillen als gevolg van wijzigingen in de aangenomen veronderstellingen	25.507.508,03	1.278.943,01	1.011.364,93	27.797.815,97	-38.231.978,89	-2.338.448,54	-947.552,73	-41.517.980,16
Verschillen als gevolg van wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-397.449,90	5.342,99	0,00	-392.106,91	2.416.481,38	1.194.498,01	2.989.038,36	6.600.017,75
Ervaringsaanpassingen	64.604,73	-401.614,48	-2.053.772,50	-2.390.782,25	-10.183.497,99	19.413.581,42	-2.638.196,18	6.591.887,25
Totaal actuariële verschillen	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81	-45.998.995,50	18.269.630,89	-596.710,55	-28.326.075,16

17.5 Actuariële veronderstellingen en sensitiviteitsanalyse

Actuariële veronderstellingen

De schulden voor de personeelsbeloningen worden op een actuariële basis berekend, met behulp van de geprojecteerde kredieteenheden methode. De voornaamste onderliggende parameters (financiële en demografische veronderstellingen) die gebruikt werden bij de berekening van de schuld kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Verdisconteringsvoet		
Vergoedingen na uitdienttreding	1,71%	2,28%
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	0% - 1,25%	0% - 1,85%
Ontslagvergoedingen	0% - 0,66%	0% - 1,24%
Verwacht rendement van de fondsbeleggingen	0,00%	0,00%
Inflatie	2,00%	2,00%
Evolutie van de medische kosten	2,00%	2,00%
Sterftecijfers	MR et MR-1 (indien geboren na 1950)/FR	MR et MR-1 (indien geboren na 1950)/FR

Op 31 december werd de verdisconteringsvoet voor het actualiseren van de verplichtingen vastgesteld door middel van het marktrendement op de balansdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen (bron: Bloomberg).

De veronderstelde toename van de medische kosten (inflatie inbegrepen) werd bepaald op basis van het geldende contract. Alle veronderstellingen vertegenwoordigen de best mogelijke inschatting van de Vennootschap.

Gewogen gemiddelde looptijden

	31/12/2016	31/12/2015
Vergoedingen na uitdienttreding	15,84	16,24
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen (*)	10,67	10,46
Onts lagvergoedingen	7,80	7,56
Totale gewogen gemiddelde looptijd	14,99	15,15

(*) zonder rekening te houden met de verplichting betreffende kredietdagen

De veronderstellingen met betrekking tot de sterftecijfers zijn gebaseerd op officiële Belgische sterftecijfers en op basis van waargenomen gegevens binnen de Groep.

Gemiddelde levensverwachting bij pensioen

	Actief personeel (levensverwachting bij pensioen)	Inactieven
Mannen	20,6	15,6
Vrouwen	23,7	10,3

Sensitiviteitsanalyse.

	Invloed op de contante waarde van de verplichting op 31/12/2016	
	Verhoging	Daling
Verdisconteringsvoet (w i j z i g i n g v a n 0,5%)		
Vergoedingen na uitdienttreding	-22.503.173,52	24.453.815,34
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	-1.071.882,25	1.135.736,49
Onts lagvergoedingen	-877.484,20	913.601,97
Evolutie van de medische kosten (w i j z i g i n g v a n 1%)	10.473.670,59	-8.236.195,63
Sterfte (w i j z i g i n g v a n d e l e v e n s v e r w a c h t i n g v a n 1 j a a r)	19.379.409,32	-

18 Toelichting 18 - Voorzieningen

De bewegingen van de jaren 2015 en 2016 kunnen als volgt samengevat worden:

	Juridische geschillen	Bodem sanering	Vrachts ector	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2015	41.657.702,96	130.005.430,50	72.186.132,60	1.820.318,55	245.669.584,61
Opgenomen in het overzicht van de	-1.320.351,27	-1.204.157,87	-35.762.551,54	-533.065,09	-38.820.125,77
Toevoegingen van het boekjaar	9.815.651,70	5.481.695,68		1.464.454,43	16.761.801,81
Bestedingen van het boekjaar	-2.692.999,69	-1.189.739,28	-11.145.056,46	-1.700.734,10	-16.728.529,53
Terugnages van het boekjaar	-8.680.180,56	-3.557.142,35	-25.081.021,83	-296.785,42	-37.615.130,16
Wijziging van voet	5.206,26	-2.382.771,00	41.282,62		-2.336.282,12
Voortgang van de tijd (toelichting 27.2)	231.971,02	443.799,08	422.244,13		1.098.014,23
Per 31 december 2015	40.337.351,69	128.801.272,63	36.423.581,06	1.287.253,46	206.849.458,84
Waarvan:					
lange termijn	5.304.568,44	93.499.040,72	28.350.560,50	820.000,00	127.974.169,66
korte termijn	35.032.783,25	35.302.231,91	8.073.020,56	467.253,46	78.875.289,18

	Juridische geschillen	Bodem sanering	Vrachts ector	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2016	40.337.351,69	128.801.272,63	36.423.581,06	1.287.253,46	206.849.458,84
Fusie met South Station/Activiteit Concessies	1.624.417,00				1.624.417,00
Opgenomen in het overzicht van de gerealis eerde en	75.000.439,05	-4.748.782,48	-10.689.386,80	520.265,90	60.082.535,67
Toevoegingen van het boekjaar	86.009.342,65	2.408.482,12		1.086.470,05	89.504.294,82
Bestedingen van het boekjaar	-7.172.571,77	-1.084.408,12	-10.837.857,51	-340.231,95	-19.435.069,35
Terugnages van het boekjaar	-4.155.519,24	-5.132.230,91		-225.972,20	-9.513.722,35
Wijziging van voet	76.261,89	-1.255.901,90	53.481,98		-1.126.158,03
Voortgang van de tijd (toelichting 27.2)	242.925,52	315.276,33	94.988,73		653.190,58
Per 31 december 2016	116.962.207,74	124.052.490,15	25.734.194,26	1.807.519,36	268.556.411,51
Waarvan:					
lange termijn	82.964.375,45	82.960.513,79	16.365.102,95	1.320.000,00	183.609.992,19
korte termijn	33.997.832,29	41.091.976,36	9.369.091,31	487.519,36	84.946.419,32

In het kader van het reddingsplan van de activiteit Cargo van de NMBS heeft de Staat, in december 2009, bij de Europese Commissie een dossier ingediend ter goedkeuring van de operationele, de organisationele en financiële maatregelen voorgesteld door de NMBS Groep.

De Europese Commissie heeft met de beslissing van 26/05/2010 de steunmaatregelen goedgekeurd voor de reorganisatie van de vrachtafactiviteiten voor een bedrag van 145 miljoen EUR, of:

1. 30 miljoen EUR door kapitaalsverhoging van de NMBS Holding in de NMBS, de verhoging werd in januari 2011 doorgevoerd (7,5 miljoen EUR op 26/01/2011 en 22,5 miljoen EUR op 30/01/2011);
2. 30 miljoen EUR ten einde de vergoedingen van het statutair personeel gedetacheerd bij B-Logistics in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden (Korting);
3. 85 miljoen EUR ten einde de prestatiekosten van de « Station » en « Besturing » in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden (Delta Factor Cost).

De voorziening voor juridische geschillen bedraagt 116.962.207,74 EUR op 31 december 2016. Overeenkomstig de standaard IAS 37 wordt er geen detail gegeven

met betrekking tot deze geschillen, rekening houdend met de noodzaak om de eigen belangen van de onderneming te beschermen.

19 Toelichting 19 - Financiële schulden

19.1 Financiële schulden

De onderhavige toelichting geeft informatie over de contractuele voorwaarden van de door de Vennootschap aangegane rentedragende financiële schulden. Voor meer informatie over de blootstelling aan en het beheer van de risico's door de Vennootschap betreffende de financiële schulden wordt verwezen naar toelichting 2.

Een detail van de financiële schulden, per type en opgedeeld in langlopend en kortlopend, wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

Financiële schulden		31/12/2016				TOTAAL
		IFRS 7			Andere	
		Netto-schuldpositie		Toe te rekenen	Andere	
		Nominaal	Reële waarde aanpassingen	kosten	Andere	
Langlopende financiële verplichtingen	Toelichting					
Bankleningen		1.830.752.795,14	0,00	3.322.256,72	0,00	1.834.075.051,86
Obligatieleningen		633.371.743,09	0,00	4.173.331,92	0,00	637.545.075,01
Schulden uit financiële leases	19.2	12.368.039,15	0,00	0,00	0,00	12.368.039,15
Overige financiële schulden		343.056.608,54	50.353.497,93	6.100.192,84	0,00	399.510.299,31
Totaal		2.819.549.185,92	50.353.497,93	13.595.781,48	0,00	2.883.498.465,33
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		147.033.789,93	0,00	3.413.412,79	0,00	150.447.202,72
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.197.301,09	0,00	8.197.301,09
Schulden uit financiële leases	19.2	442.786,65	0,00	59.614,46	0,00	502.401,11
Thesauriebewijzen		445.071.113,62	0,00	0,00	0,00	445.071.113,62
Overige financiële schulden		217.883.844,48	0,00	2.286.168,19	0,00	220.170.012,67
Totaal		810.431.534,68	0,00	13.956.496,53	0,00	824.388.031,21
Totaal financiële schulden		3.629.980.720,60	50.353.497,93	27.552.278,01	0,00	3.707.886.496,54
Financiële schulden		31/12/2015				TOTAAL
		IFRS 7			Andere	
		Netto-schuldpositie		Toe te rekenen	Andere	
		Nominaal	Reële waarde aanpassingen	kosten	Andere	
Langlopende financiële verplichtingen	Toelichting					
Bankleningen		1.539.669.776,41	0,00	3.044.575,11	0,00	1.542.714.351,52
Obligatieleningen		628.291.862,96	0,00	3.990.795,32	0,00	632.282.658,28
Schulden uit financiële leases	19.2	0,00	0,00	0,00	5.430.607,16	5.430.607,16
Overige financiële schulden		346.770.916,74	45.944.119,38	6.767.442,27	0,00	399.482.478,39
Totaal		2.514.732.556,11	45.944.119,38	13.802.812,70	5.430.607,16	2.579.910.095,35
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		249.633.867,68	0,00	4.116.282,25	0,00	253.750.149,93
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.242.748,60	0,00	8.242.748,60
Schulden uit financiële leases	19.2	0,00	0,00	0,00	350.024,11	350.024,11
Thesauriebewijzen		580.046.181,73	0,00	0,00	0,00	580.046.181,73
Overige financiële schulden		291.362.513,53	1.261.671,60	5.378.731,97	0,00	298.002.917,10
Totaal		1.121.042.562,94	1.261.671,60	17.737.762,82	350.024,11	1.140.392.021,47
Totaal financiële schulden		3.635.775.119,05	47.205.790,98	31.540.575,52	5.780.631,27	3.720.302.116,82

De onderstaande tabel geeft een exhaustief overzicht van de wijzigingen in de financiële schulden:

	Wijzigingen in de financiële schuld								31.12.2016
	31.12.2015	Nieuwe transacties	Betalingen	Intereslasten	Diverse opbrengsten	Impact wisselkoersen	Aanpassingen aan de reële waarde	Impact fusies	
Bankvoorschotten in rekening-courant	0,00	0,00	-285,81	285,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen	1.796.464.501,45	237.000.000,00	-79.855.543,58	28.374.594,51	0,00	2.538.702,20	0,00	0,00	1.984.522.254,58
Obligatieleningen	640.525.406,88	0,00	-13.077.157,72	18.294.126,94	0,00	0,00	0,00	0,00	645.742.376,10
Schulden uit financiële leases	5.780.631,27	0,00	-1.744.153,36	1.377.784,86	0,00	0,00	0,00	7.456.177,49	12.870.440,26
Thesauriebewijzen	580.046.181,73	445.000.000,00	-579.426.845,46	0,00	-548.222,65	0,00	0,00	0,00	445.071.113,62
Overige financiële schulden	697.485.395,49	152.024.198,40	-255.062.064,87	20.081.821,47	0,00	6.464.564,11	3.147.706,95	-4.461.309,57	619.680.311,98
Totaal	3.720.302.116,82	834.024.198,40	-929.166.050,80	68.128.613,59	-548.222,65	9.003.266,31	3.147.706,95	2.994.867,92	3.707.886.496,54

De Vennootschap heeft 1 nieuwe financiering aan een vaste rentevoet afgesloten in 2016 met Eurofima voor een bedrag van 200 miljoen EUR met een looptijd van 7 jaar. In het raam van de herstructurering van de Groep Eurostation per 1 januari 2016 heeft de Vennootschap een erfpachtovereenkomst (schulden uit financiële leases) overgenomen. Het saldo van de nieuwe operaties, buiten de uitgiftes onder de Commercial Paper programma's, betreft:

- een transfer van een rubriek naar een andere als gevolg van de reorganisatie van een operatie met Eurofima (37 miljoen EUR);
- transacties met dochterondernemingen in het raam van de "cash-pooling". In toepassing van de beslissing van de Raad van Bestuur van de Vennootschap betreffende "cash-pooling" in 2015 worden de overtollige kasmiddelen van de dochterondernemingen niet langer extern aangehouden bij financiële instellingen of onder de vorm van voorschotten bij de Vennootschap maar op een lopende rekening bij de Vennootschap.

Naast de bovenvermelde nieuwe operatie heeft de Vennootschap nog 3 contractueel voorziene herfinancieringen afgesloten met Eurofima voor een totaal bedrag van 194,1 miljoen EUR waarbij de bestaande financieringen aan vlottende rentevoet vervangen werden door nieuwe financieringen aan vlottende rentevoet. Twee van deze herfinancieringen hebben een looptijd van 7 jaar en de derde heeft een looptijd van 10 jaar.

Het totaal van de betalingen kan opgedeeld worden in de terugbetaling van het nominaal van bestaande financieringen (888.946.209,47 EUR) en de betaling van interesten (40.219.841,33 EUR). Het saldo van de terugbetalingen (nominaal), buiten de terugbetalingen van thesauriebewijzen, betreft:

- de terugbetalingen op de contractuele vervaldagen;
- de terugbetaling van voorschotten aan dochterondernemingen (cfr. opmerking hierboven).

De reële waarde van de financiële schulden is opgenomen in toelichting 30.

Kenmerken van de financiële schulden

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de verschillende schulden naar munt van uitgifte, type rentevoet en resterende looptijd.

Karakteristieken van de financiële schulden		31/12/2016			
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar	0,00	0,00
	<i>Totaal EUR</i>			<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Totaal bankvoorschotten in rekening courant					0,00
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	140.519.000,00	140.440.739,30
			1 - 2 jaar	114.350.000,00	114.346.575,85
			2 - 5 jaar	163.000.000,00	263.136.766,45
			> 5 jaar	413.344.692,18	413.362.329,46
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.677.222,22
			> 5 jaar	371.651.300,00	372.355.342,68
		2% - 4%	> 5 jaar	415.000.000,00	405.538.024,36
	<i>Totaal EUR</i>			<i>1.817.864.992,18</i>	<i>1.909.857.000,32</i>
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	34.588.057,01	34.729.813,76
		6% - 8%	> 5 jaar	40.794.780,31	39.935.440,50
	<i>Totaal USD</i>			<i>75.382.837,32</i>	<i>74.665.254,26</i>
Totaal bankleningen					1.984.522.254,58
Obligatieleningen	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.041.315,83
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	101.736.780,54
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.512.725,97
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.729.452,31
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.211.011,69
		4% - 6%	2 - 5 jaar	60.000.000,00	61.544.246,57
			> 5 jaar	55.000.000,00	55.966.843,19
	<i>Totaal EUR</i>			<i>752.000.000,00</i>	<i>645.742.376,10</i>
Totaal obligatieleningen					645.742.376,10
Schulden uit financiële leases	EUR	2% - 4%	> 5 jaar	7.380.218,64	7.439.833,10
		> 10%	> 5 jaar	5.430.607,16	5.430.607,16
	<i>Totaal EUR</i>			<i>12.810.825,80</i>	<i>12.870.440,26</i>
Totaal schulden uit financiële leases					12.870.440,26
Thesauriebewijzen	EUR	Vlottend	< 1jaar	445.000.000,00	445.071.113,62
	<i>Totaal EUR</i>			<i>445.000.000,00</i>	<i>445.071.113,62</i>
Totaal thesauriebewijzen					445.071.113,62
Overige financiële schulden	EUR	Vlottend	< 1jaar	187.879.244,69	187.879.244,69
		4% - 6%	2 - 5 jaar	105.475.414,00	105.606.609,09
			> 5 jaar	72.422.109,06	72.472.231,11
	<i>Totaal EUR</i>			<i>365.776.767,75</i>	<i>365.958.084,89</i>
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	68.295.038,55	90.165.553,76
		6% - 8%	< 1jaar	31.624.848,18	30.981.382,86
			> 5 jaar	105.782.637,53	132.575.290,47
	<i>Totaal USD</i>			<i>205.702.524,26</i>	<i>253.722.227,09</i>
Totaal overige financiële schulden					619.680.311,98
Totaal financiële schulden					3.707.886.496,54

Karakteristieken van de financiële schulden		31/12/2015			
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar	0,00	0,00
	<i>Totaal EUR</i>			<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Totaal bankvoorschotten in rekening courant					0,00
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	194.100.000,00	194.151.204,96
			1 - 2 jaar	85.219.000,00	85.255.435,86
			2 - 5 jaar	240.350.000,00	240.544.616,03
			> 5 jaar	380.078.559,87	380.185.547,71
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.643.297,22
			> 5 jaar	171.651.300,00	171.736.682,61
		2% - 4%	< 1jaar	50.000.000,00	51.055.000,00
			> 5 jaar	415.000.000,00	403.819.601,98
	<i>Totaal EUR</i>			<i>1.736.398.859,87</i>	<i>1.727.391.386,37</i>
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	32.707.933,59	31.681.723,90
		6% - 8%	> 5 jaar	39.622.002,10	37.391.391,18
	<i>Totaal USD</i>			<i>72.329.935,69</i>	<i>69.073.115,08</i>
Totaal bankleningen					1.796.464.501,45
Obligatieleningen	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.076.708,96
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	96.741.097,81
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.454.558,81
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.723.109,34
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.199.624,30
		4% - 6%	2 - 5 jaar	60.000.000,00	61.442.458,55
			> 5 jaar	55.000.000,00	55.887.849,11
	<i>Totaal EUR</i>			<i>752.000.000,00</i>	<i>640.525.406,88</i>
Totaal obligatieleningen					640.525.406,88
Schulden uit financiële leases	EUR	> 10%	> 5 jaar	5.780.631,27	5.780.631,27
	<i>Totaal EUR</i>			<i>5.780.631,27</i>	<i>5.780.631,27</i>
Totaal schulden uit financiële leases					5.780.631,27
Thesauriebewijzen	EUR	Vlottend	< 1jaar	580.108.540,63	580.046.181,73
	<i>Totaal EUR</i>			<i>580.108.540,63</i>	<i>580.046.181,73</i>
Totaal thesauriebewijzen					580.046.181,73
Overige financiële schulden	EUR	Vlottend	< 1jaar	181.782.090,98	181.782.720,98
		4% - 6%	< 1jaar	45.469.734,18	45.556.226,39
			2 - 5 jaar	42.097.352,78	42.183.850,79
			> 5 jaar	127.194.222,05	127.279.884,33
	<i>Totaal EUR</i>			<i>396.543.399,99</i>	<i>396.802.682,49</i>
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	64.737.800,37	83.216.543,77
		6% - 8%	< 1jaar	46.112.167,72	45.147.824,89
			1 - 2 jaar	35.624.835,49	33.667.016,49
			> 5 jaar	99.043.922,78	119.157.314,33
		8% - 10%	< 1jaar	18.442.540,74	19.494.013,52
	<i>Totaal USD</i>			<i>263.961.267,10</i>	<i>300.682.713,00</i>
Totaal overige financiële schulden					697.485.395,49
Totaal financiële schulden					3.720.302.116,82

19.2 Financiële schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten

De vervalttermijnen van de schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten zijn de volgende:

	Op minder dan één jaar	Tussen één en vijf jaar	Op meer dan vijf jaar	Totaal
Contante waarde van de toekomstige minimale leasebetalingen - 31/12/2016				
Toekomstige minimale leasebetalingen	1.744.153,36	6.976.613,44	23.006.018,38	31.726.785,18
Interesten / Toekomstige interestlasten op overeenkomsten	-1.241.752,25	-4.050.795,38	-13.563.797,29	-18.856.344,92
Totaal	502.401,11	2.925.818,06	9.442.221,09	12.870.440,26
Contante waarde van de toekomstige minimale leasebetalingen - 31/12/2015				
Toekomstige minimale leasebetalingen	1.489.153,36	5.956.613,44	4.095.171,74	11.540.938,54
Interesten / Toekomstige interestlasten op overeenkomsten	-1.139.129,25	-3.612.522,02	-1.008.656,00	-5.760.307,27
Totaal	350.024,11	2.344.091,42	3.086.515,74	5.780.631,27

De voorwaardelijke huurbetalingen met betrekking tot financiële leaseovereenkomsten, die geboekt zijn in het resultaat, bedragen 63.684,82 EUR in 2016 en betreffen indexeringen.

In 2015, naar aanleiding van een wijziging in het erfpachtcontract van Salik dat voorziet in een wijziging van de canon, werd de schuld met betrekking tot de financiële lease opnieuw berekend. Geen enkele voorwaardelijke huur werd dus geboekt in het resultaat van 2015 voor de financiële leaseovereenkomsten.

De verbintenissen inzake toekomstige minimum huurbetalingen, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, zijn opgenomen in toelichting 32.

20 Toelichting 20 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden

	31/12/2016	31/12/2015
Actuele belastingen		
Actuele belastingvorderingen		
Actuele belastingsschulden		
Netto actuele belastingen	0,00	0,00
Uitgestelde belastingen		
Uitgestelde belastingvorderingen		
Uitgestelde belastingsschulden		
Netto situatie uitgestelde belastingen	0,00	0,00

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Uitgestelde belastingvorderingen		
Per 1 januari		
In het netto-resultaat opgenomen belastingen		
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen belastingen		
per 31 december	0,00	0,00

	Balans	
	31/12/2016	31/12/2015
Uitgestelde belastingvorderingen:		
Recupereerbare fiscale verliezen en andere fiscale aftrekken	485.406.217,43	437.018.331,14
Schulden uit personeelsbeloningen	48.633.799,98	45.062.550,14
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren		0,00
Financiële instrumenten tegen reële waarde	46.854.178,68	40.604.727,45
Voorzieningen		0,00
Bruto uitgestelde belastingvorderingen	580.894.196,09	522.685.608,73
Uitgestelde belastingsschulden:		
Vaste activa en vastgoedbeleggingen	47.897.534,36	49.821.286,29
Bruto uitgestelde belastingsschulden	47.897.534,36	49.821.286,29
Min: niet erkende uitgestelde belastingvorderingen	-532.996.661,73	-472.864.322,44
Netto situatie uitgestelde belastingen	0,00	0,00

De recupereerbare fiscale verliezen en de fiscale aftrekken zijn onbeperkt in de tijd met uitzondering van 8.344.498,49 EUR (2015: 44.264.941,64 EUR) die recupereerbaar zijn over een periode van maximaal 7 jaar.

De capaciteit van de NMBS om de uitgestelde belastingvorderingen te recupereren wordt beoordeeld aan de hand van een analyse die ondermeer gebaseerd is op business plannen, op onvoorziene omstandigheden verbonden aan de economische conjunctuur en op onzekerheden van de markten waarop de NMBS tussenkomt. Gezien de verschillende onzekerheden zoals hierboven omschreven, heeft de NMBS zich in haar analyse gebaseerd op een tijdshorizon van drie jaar. De onderliggende veronderstellingen van deze analyse worden jaarlijks herzien.

21 Toelichting 21 - Handelsschulden

		31/12/2016	31/12/2015
<u>Toelichting</u>			
Handelsschulden op lange termijn			
Ontvangen vooruitbetalingen m.b.t. onderhanden projecten	10	9.326.052,12	14.648.295,01
Totaal		9.326.052,12	14.648.295,01
Handelsschulden op korte termijn			
Leveranciers buiten verbonden partijen		306.284.232,10	295.869.512,72
Leveranciers verbonden partijen		80.993.695,15	109.096.826,46
Bedragen m.b.t. onderhanden projecten	10	4.825.174,15	6.339.573,35
Totaal		392.103.101,40	411.305.912,53
Totaal handelsschulden		401.429.153,52	425.954.207,54

De handelsschulden op lange termijn betreffen de ontvangen vooruitbetalingen in het raam van de contracten van de cofinancieringen.

22 Toelichting 22 - Sociale schulden

	31/12/2016	31/12/2015
Bedrijfsvoorheffing	21.697,58	26.604,59
Salarissen	1.589,50	15.840,93
Vakantiegeld	51.072.703,52	53.522.894,48
Overige sociale schulden	34.109.009,56	37.097.972,91
Totaal sociale schulden	85.205.000,16	90.663.312,91
Waarvan:		
Vervallen sociale schulden (RSZ)	0,00	0,00
Niet vervallen sociale schulden	85.205.000,16	90.663.312,91

23 Toelichting 23 - Subsidies

23.1 *Kapitaalsubsidies*

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	2016	2015
Kapitaalsubsidies		
Op 1 januari	6.104.800.377,68	5.827.274.501,77
Nieuwe subsidies	683.971.050,59	627.883.359,68
Toegewezen aan materiële en immateriële vaste activa	-351.161.691,81	-350.357.483,77
Saldo op 31 december	6.437.609.736,46	6.104.800.377,68
Waarvan		
Op lange termijn	6.071.226.882,70	5.768.246.304,89
Op korte termijn	366.382.853,76	336.554.072,79

Het bedrag van -351.161.691,81 EUR in 2016 (2015: -350.357.483,77 EUR) betreft voor -361.032.561,66 EUR (2015: -358.441.893,49 EUR) de in resultaat name van de kapitaalsubsidies en voor 9.870.869,85 EUR (2015: 8.084.409,72 EUR) de wedersamenstelling van de niet afgeschreven subsidies geannuleerd als gevolg van de overdrachten van gesubsidieerde activa.

23.2 *Exploitatiesubsidies*

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	2016	2015
Te ontvangen exploitatiesubsidies		
Op 1 januari	384.189.525,50	386.895.311,40
Nieuwe subsidies	1.130.259.144,31	1.133.053.141,82
Inningen	-1.141.099.184,73	-1.135.140.927,72
Anderen bewegingen	-1.800.000,00	-618.000,00
Saldo op 31 december	371.549.485,08	384.189.525,50

De exploitatiesubsidies omvatten de basistoelage (vast en variabel), de toelagen voor de veiligheid en de strijd tegen het terrorisme en het radicalisme, evenals het economische heroplevingsplan.

Door het koninklijk besluit van 22 december 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die als beheerscontract van Infrabel en de NMBS gelden, als gevolg van de aanslagen in Parijs en in Brussel, werden bijkomende (investerings- en exploitatie-) dotaties toegekend aan de NMBS om de kost van specifieke projecten in het kader van de strijd tegen het terrorisme te dekken. Voor het jaar 2016 heeft de Staat een globaal bedrag van 9.780.000,00 EUR waarvan 1.000.000,00 EUR aan exploitatiesubsidies en 8.780.000,00 EUR aan investeringsubsidies.

De verworven subsidies om het aandeel van de Staat in de kosteloosheid van de woon-werkverplaatsingen te compenseren worden opgenomen in de omzet.

23.3 Financiële subsidies

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	2016	2015
Te ontvangen financiële subsidies		
Op 1 januari	12.540.907,37	12.968.351,98
Nieuwe subsidies	26.858.850,25	27.796.197,72
Inningen	-27.303.306,92	-28.223.642,33
Saldo op 31 december	12.096.450,70	12.540.907,37

De financiële subsidies omvatten de financiële opbrengsten die voortvloeien uit de vorderingen op de Staat in het kader van de prefinancieringsovereenkomsten 'Tekort TGV', van de prioritaire gewestelijke projecten en de prefinancieringen betreffende rollend materieel. De interesten verworven in het kader van de "Back-to-Back"-overeenkomsten worden niet beschouwd als subsidies.

De nieuwe financiële subsidies worden geboekt in het netto-resultaat en in mindering gebracht van de financiële kosten.

24 Toelichting 24 - Overige schulden

		31/12/2016	31/12/2015
	Toelichting		
Overige schulden op lange termijn			
Schulden jegens vennootschappen van de NMBS Groep		19.245.775,16	2.048.893,42
Fondsen beheerd voor rekening van derden (GEN Fonds)	33	149.062.114,21	179.309.600,00
Over te dragen ontvangen netto-commissies op transacties van alternatieve financiering		35.152.445,55	40.001.680,46
Borgtochten betaald in contanten		236.107,88	235.859,99
Overige schulden		812.000,00	812.000,00
Totaal		204.508.442,80	222.408.033,87
Overige schulden op korte termijn			
Schulden jegens vennootschappen van de NMBS Groep		1.882.446,01	17.459.763,87
Te betalen BTW, belastingen en bedrijfsvoorheffing		6.828,75	1.915,57
Fondsen beheerd voor rekening van derden (GEN Fonds)	33	75.000.000,00	114.300.000,00
Over te dragen ontvangen netto-commissies op transacties van alternatieve financiering		4.550.021,20	6.589.198,91
Diverse schulden op de publieke overheden		5.369.897,20	7.736.857,69
Borgtochten betaald in contanten		43.578.982,00	40.843.354,14
Over te dragen opbrengsten		105.199.063,82	104.100.368,44
Toe te rekenen kosten		20.592.302,48	68.978.803,50
Overige schulden		21.955.101,25	20.700.778,84
Totaal		278.134.642,71	380.711.040,96
Totaal overige schulden		482.643.085,51	603.119.074,83

De overige schulden omvatten op 31 december 2016 onder meer 224.062.114,21 EUR aan schulden ten opzichte van de Staat in het kader van het Gen fonds en 42.300.000,00 EUR aan waarborgen in contanten in het kader van CSA.

De over te dragen opbrengsten omvatten hoofdzakelijk de commissies met betrekking tot de alternatieve financieringsoperaties en de opbrengsten met betrekking tot de relaties tussen de netwerken.

De schulden ten opzichte van de publieke overheden betreffen met name het gedeelte van de exploitatiesubsidies en de kapitaalsubsidies ontvangen in het kader van de antiterrorisme maatregelen hoger dan de werkelijke exploitatie- en investeringskosten van de Vennootschap.

25 Toelichting 25 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

25.1 *Bedrijfsinkomsten*

25.1.1 Omzet

	31/12/2016	31/12/2015
Marketing & Sales	735.461.694,84	795.268.460,51
Technics	112.391.642,82	110.411.086,03
Transport	72.223.804,77	91.124.551,30
<i>Trein</i>	57.524.898,80	58.657.244,00
<i>Freight Services</i>	11.428.860,07	26.238.525,90
<i>Overige</i>	3.270.045,90	6.228.781,40
Inkomsten uit onderhanden projecten voor derden 10	34.446.242,24	51.017.824,90
Verhuur van onroerende goederen en levering van energie	84.851.975,01	60.704.785,39
Overige	19.579.269,75	37.824.389,41
Totaal omzet	1.058.954.629,43	1.146.351.097,54

25.1.2 Overige bedrijfsinkomsten

	31/12/2016	31/12/2015
Bruto commissies betreffende transacties van alternatieve financiering	7.146.417,48	10.318.106,95
Meerwaarden op verkoop van vaste activa, vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop	18.326.511,24	7.005.586,76
Meerwaarden op verkoop van een onderneming aan THI Factory	3.420.000,00	156.624.210,22
Tussenkost NS in verliezen ICZ	14.472.439,00	0,00
Boetes, schadevergoedingen en compensaties ontvangen	27.573.742,11	16.380.074,80
Herstelplan commerciële activiteiten	1.131.596,19	4.209.549,28
Overige	5.768.325,61	9.626.689,05
Totaal overige bedrijfsinkomsten	77.839.031,63	204.164.217,06

Per 31 december 2016, betreft de meerwaarde op verkoop van een onderneming aan THI Factory de contractueel voorziene aanpassing van de opleg met betrekking tot de inbreng in THI Factory in 2015. Het bedrag van de opleg in contanten van 32.500.000,00 EUR in 2015 werd in 2016 aangepast voor een bedrag van 3.420.000,00 EUR.

Het bedrag van 14.472.439,00 EUR per 31 december 2016 heeft betrekking op de tussenkost van de NS in de operationele verliezen van de ICZ Brussel-Amsterdam in het kader van de "Samenwerkingsafpraak".

25.2 *Bedrijfskosten*

25.2.1 Diensten en diverse goederen

	31/12/2016	31/12/2015
Infrasstructuurvergoeding	631.521.124,80	626.526.091,90
Onderhoud en herstellingen / saneringswerken	84.714.649,40	85.899.466,37
Electriciteit tractie	83.424.562,46	84.590.719,13
Kosten ICT	62.866.837,41	53.883.594,15
Kosten ivm met projecten voor derden	33.222.750,58	51.348.380,11
Kosten verbonden aan het personeel (kosten HR-Rail inbegrepen)	44.772.341,47	49.042.522,65
Besturingsprestaties, inclusief locatie van materiaal	35.937.070,59	43.387.451,47
Relaties tussen netwerken	14.733.392,32	27.168.764,58
Diabolo kosten	23.005.520,00	23.327.410,00
Electriciteit ander dan tractie / benodigheden	21.259.507,78	20.775.755,96
Consulting	5.085.725,00	17.859.597,57
Commissies	13.632.754,05	16.950.649,80
Public relations	9.772.733,12	10.571.128,80
Verzekeringen, juridische kosten en vergoedingen betaald aan derden	9.079.179,53	9.362.387,04
Huur en huurlasten	4.073.965,07	4.426.606,51
Voorzieningen voor juridische geschillen	18 75.622.937,00	-1.552.322,29
Milieuvoorzieningen	18 -5.064.058,81	-1.647.956,95
Voorzieningen vrachtsector	18 -10.784.375,53	-36.184.795,67
Anderen voorzieningen	18 -345.157,57	-533.065,09
Overige	68.681.893,48	65.099.036,94
Totaal diensten en diverse goederen	1.205.213.352,15	1.150.301.422,98

25.2.2 Overige bedrijfskosten

	31/12/2016	31/12/2015
Belastingen en voorheffingen	3.067.464,26	3.347.007,44
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren, voorraden en onderhanden projecten in opdracht van derden	28.879.307,50	2.926.462,47
Minderwaarden op de realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	1.009.837,90	1.783.187,41
Fusie Foncière Rue de France en aankoop bedrijfstak	9.987.631,41	
Overige bedrijfskosten	1.392.078,64	1.015.498,42
Totaal overige bedrijfskosten	44.336.319,71	9.072.155,74

26 Toelichting 26 - Personeelskosten

26.1 *Personeelskosten*

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichtingen</u>		
Salarissen, vergoedingen en overige kortetermijnbeloningen		1.026.095.238,69	1.111.775.084,86
Bijdragen toegezegd-pensioenregelingen	17	366.123,58	342.626,02
Vergoedingen na uitdiensttreding	17	8.590.348,65	8.746.682,63
Andere vergoedingen op lange termijn	17	44.439.110,94	65.138.147,29
Ontslagvergoedingen	17	-1.188.344,29	-605.845,48
Overige			
Totale personeelskosten		1.078.302.477,57	1.185.396.695,32

De financiële kost die betrekking heeft op de personeelsbeloningen is opgenomen in de financiële resultaten – cfr. toelichting 27.

26.2 *Personeelseffectief*

	2016	2015
A. Personeelsleden		
Gewogen gemiddelde van het personeel (in FTE)		
Arbeiders	10.352	11.000
Bedienden	8.223	8.511
Directieleden	319	325
Overige	1.036.361.664	1.100.028.898
B. Interims		
Aantal berekend op basis van voltijdse equivalenten	N.D.	N.D.
Kosten voor de Vennootschap	260.147,04	489.970,47

27 Toelichting 27 - Financiële opbrengsten en financiële kosten

27.1 Financiële opbrengsten

	31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>	
Interes topbrengsten uit		
tot einde looptijd aangehouden beleggingen waarop geen waardevermindering werd geboekt	11.475,00	446.692,42
tot einde looptijd aangehouden beleggingen waarop een waardevermindering werd geboekt	0,00	0,00
leningen en vorderingen waarop geen waardevermindering werd geboekt	20.905.790,61	22.634.258,32
leningen en vorderingen waarop een waardevermindering werd geboekt	1.131,09	3.148,71
financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	3.562.419,36	3.205.659,20
financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	-132.983,58	2.738.551,25
voor verkoop beschikbare financiële activa	12.2 0,00	0,00
Wijzigingen in de reële waarde van de financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de	0,00	1.121.487,45
Wijzigingen in de reële waarde van de financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de	1.261.671,60	4.179.064,00
Wijzigingen in de reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten	47.700.908,11	75.791.700,71
Wijzigingen in de reële waarde van de voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat	0,00	0,00
Terugname van bijzondere waardeverminderingverliezen op voor verkoop beschikbare activa	0,00	0,00
Terugname van bijzondere waardeverminderingverliezen op tot einde looptijd aangehouden beleggingen	0,00	0,00
Terugname van bijzondere waardeverminderingverliezen op leningen en vorderingen	0,00	0,00
Wisselresultaten	16.414.391,68	7.538.622,47
Winsten uit de realisatie van leningen en vorderingen	0,00	0,00
Ontvangen dividenden	5.482.795,64	12.026.631,74
Overige financiële opbrengsten	740.374,73	5.929.579,52
Totaal financiële opbrengsten	95.947.974,24	135.615.395,79

27.2 Financiële kosten

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Interestkosten op			
financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs		33.168.596,18	36.374.723,46
financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		6.784.821,40	10.290.174,06
financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden		24.389.927,23	24.035.421,28
schulden uit financiële leases		1.377.784,86	1.201.584,08
schulden verbonden aan personeelsbeloningen	17.3	6.868.072,56	4.841.704,68
voorzieningen	18	653.190,58	1.098.014,23
Gekapitaliseerde intercalaire interesten		-66.004,62	-153.937,87
Wijzigingen in de reële waarde van de financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de		1.777.871,41	685.510,25
Wijzigingen in de reële waarde van de financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de		4.409.378,55	3.147.763,35
Wijzigingen in de reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten		40.636.127,10	37.638.417,88
Wijzigingen in de reële waarde van de voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat		0,00	0,00
Bijzondere waardevermindervingsverliezen op voor verkoop beschikbare activa	12.2	0,00	0,00
Bijzondere waardevermindervingsverliezen op tot einde looptijd aangehouden beleggingen		0,00	0,00
Bijzondere waardevermindervingsverliezen op leningen en vorderingen		1.131,09	3.148,71
Verliezen uit de realisatie van leningen en vorderingen		0,00	0,00
Wisselresultaten		15.689.034,13	5.550.235,42
Overige financiële kosten		3.322.822,25	21.634.522,52
Totaal financiële kosten		139.012.752,72	146.347.282,05

De interesten ontvangen onder de "Back-to-Back" overeenkomsten en de financiële subsidies (zie toelichting 23.3) worden in mindering genomen van de interestkosten.

28 Toelichting 28 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

De tabellen hieronder geven een reconciliatie weer tussen de (kosten)/ baten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten vóór belastingen aan de statutaire Belgische belastingvoet en de (kosten)/ baten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten per 31 december 2015 en per 31 december 2014 aan de effectieve belastingvoet van de Vennootschap:

	31/12/2016	Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten
Resultaat vóór belastingen		-277.872.525,47
Belastingen berekend op basis van de belastingvoet (33,99%)		94.448.871,41
Effect van de fiscaal niet aftrekbare uitgaven		-11.563.511,38
Definitief belaste inkomsten		1.770.422,13
Overige niet belastbare resultaten		-11.817.704,26
Verlopen notionele interestaftrek		-12.209.358,79
Wijzigingen met betrekking tot vorige jaren		-493.183,83
Wijziging in de uitgestelde belastingvordering		-60.140.693,41
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		-5.158,13

31/12/2015	Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten
Resultaat vóór belastingen	177.747.956,91
Belastingen berekend op basis van de belastingvoet (33,99%)	-60.416.530,55
Effect van de fiscaal niet aftrekbare uitgaven	-14.112.035,55
Definitief belaste inkomsten	4.057.384,95
Overige niet belastbare resultaten	10.584.514,78
Verlopen notionele interestaftrek	-27.252.309,97
Wijzigingen met betrekking tot vorige jaren	-3.660.160,34
Wijziging in de uitgeselde belastingvordering	90.787.317,04
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-11.819,64

	31/12/2016	31/12/2015
Toelichting		
In het netto-resultaat opgenomen courante belastingen	-5.158,13	-11.819,64
In het netto-resultaat opgenomen uitgeselde belastingen	20	
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen uitgeselde belastingen	20	
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-5.158,13	-11.819,64

29 Toelichting 29 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen

De voorwaardelijke activa bedragen 6.897.657,34 EUR (2015: 621.324,55 EUR) en vertegenwoordigen voornamelijk de door de Vennootschap gevorderde bedragen van derden die verantwoordelijk zijn voor werkonbekwaamheden van personeelsleden. Vanaf 2016 omvatten de voorwaardelijke activa het bedrag van de invorderingen van kosten verschuldigd door derden, maar nog niet geïnd door de onderneming (6.380.980,32 EUR).

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen 504.714,66 EUR (2015: 918.230,02 EUR) en vertegenwoordigen de juridische geschillen aangespannen tegen de Vennootschap waarvoor de kans op een uitstroom aan middelen momenteel zeer onwaarschijnlijk is.

30 Toelichting 30 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten

30.1 Financiële activa

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016	Boekwaarde op 31/12/2015	Reële waarde op 31/12/2015
Vaste financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	794.131.733,37	794.131.733,37	785.262.685,60	785.262.685,60
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	299.344.642,18	299.344.642,18	276.915.944,49	276.915.944,49
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	51.271.902,18	51.271.902,18	51.266.028,69	51.266.028,69
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	112.566.546,52	112.566.546,52	108.311.320,09	108.311.320,09
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	86.923.913,48	86.923.913,48	77.406.086,58	77.406.086,58
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	415.320.906,50	494.192.248,09	417.923.594,60	500.191.478,60
Totaal		1.759.559.644,23	1.838.430.985,82	1.717.085.660,05	1.799.353.544,05
Vlottende financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	1.195.609.838,32	1.195.609.838,32	1.043.796.255,54	1.043.796.255,54
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	203.790,83	203.790,83	250.692,34	250.692,34
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	196.419,58	196.419,58	39.405.719,19	39.405.719,19
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	0,00	0,00	0,00	0,00
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	253.379,77	253.379,77	20.384.277,98	20.384.277,98
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	-13.836,13	-13.836,13	-23.322,04	-23.322,04
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	31.780.697,51	31.855.904,27	32.181.331,91	32.254.555,82
	Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal		1.228.030.289,88	1.228.105.496,64	1.135.994.954,92	1.136.068.178,83

De analyse hierboven betreft enkel de financiële activa volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen kosten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De Vennootschap beschouwt de nominale waarde van de 'handelsvorderingen en overige debiteuren', momenteel niet geherwaardeerd aan reële waarde, als een redelijke benadering van hun reële waarde. Deze rubriek bestaat hoofdzakelijk uit enerzijds kortlopende vorderingen zonder significante financieringscomponent en anderzijds uit langlopende rentedragende vorderingen op de Staat.

De vergelijkende reële waarde van de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, opgenomen onder de rubriek 'overige financiële activa' wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de activa waarvoor de Vennootschap op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opname in de categorie 'tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat'. Voor wat betreft de 'tot einde looptijd' aangehouden beleggingen beschouwt de Vennootschap de nominale waarde als een redelijke benadering van de reële waarde gelet op hun resterende looptijd en de huidige lage actualisatievoeten.

30.2 Financiële verplichtingen

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016	Boekwaarde op 31/12/2015	Reële waarde op 31/12/2015
Langlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	2.735.834.501,79	3.114.931.869,16	2.444.170.061,09	2.760.207.962,28
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	147.663.963,54	147.663.963,54	135.740.034,26	135.740.034,26
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	453.524.953,00	453.524.953,00	456.579.639,07	456.579.639,07
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	166.467.320,84	166.467.320,84	179.545.459,99	179.545.459,99
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	2.076.676,41	2.076.676,41	2.048.893,42	2.048.893,42
Totaal		3.505.567.415,58	3.884.664.782,95	3.218.084.087,85	3.534.121.989,02
Kortlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	823.083.069,17	822.942.021,41	1.075.471.288,79	1.076.304.408,87
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	1.304.962,04	1.304.962,04	64.920.732,68	64.920.732,68
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	12.573.763,49	12.573.763,49	34.039.570,89	34.039.570,89
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	383.776.851,91	383.776.851,91	401.449.436,87	401.449.436,87
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	167.777.660,88	167.777.660,88	269.608.387,70	269.608.387,70
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal		1.388.516.307,49	1.388.375.259,73	1.845.489.416,93	1.846.322.537,01

De analyse hierboven betreft enkel de financiële verplichtingen volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen opbrengsten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De Vennootschap beschouwt de nominale waarde van de 'handelsschulden' en de 'overige schulden' als een redelijke benadering van hun reële waarde. De 'handelsschulden' bestaan hoofdzakelijk uit kortlopende verplichtingen zonder significante financieringscomponent en de 'overige schulden' omvatten hoofdzakelijk de schuld erkent tegen de Staat voor de middelen beheerd in het kader van het GEN Fonds (langlopend en kortlopend) en de cash waarborgen ontvangen in het kader van de CSA-overeenkomsten.

De vergelijkende reële waarde van de financiële schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de schulden waarvoor de Vennootschap op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opname in de categorie 'tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

31 Toelichting 31 - Transacties van alternatieve financiering

De Vennootschap heeft "cross-border" lease-transacties afgesloten (activa verkocht of verhuurd aan een Trust die deze onmiddellijk terug verhuurt aan de Vennootschap) zodat beiden een financieel voordeel kunnen delen. Deze operaties, die 'transacties van alternatieve financiering' genoemd worden, worden opgenomen

volgens hun economische substantie in overeenstemming met de bepalingen van SIC 27. De onderliggende activa van deze transacties kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Rollend materieel (elektrische en diesellocomotieven, motorstellen, en rytuigen voor reizigers): de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd tussen 13 en 28 jaar.
- "Qualified technological equipment": de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd van 16 jaar.
- Administratieve gebouwen: de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd van 29,5 jaar.

De transacties gaan gepaard met enkele beperkingen op het gebruik van de onderliggende activa (bijvoorbeeld: geen verkoop, geen onderverhuur zonder de voorafgaande goedkeuring van de Trust). De risico's zijn beperkt tot deze verbonden aan de eigendom van de activa, de risico's die voortvloeien uit de Belgische wetgeving en het kredietrisico op de tegenpartijen waarbij de investeringsrekeningen worden aangehouden.

De Vennootschap heeft de materiële vaste activa in de balans gehouden en heeft geen winst of verlies uit de verkoop aan de Trust erkend. Deze materiële vaste activa, die verband houden met alternatieve financiering, worden in hoofdzaak aangewend voor eigen gebruik of in leasing gegeven aan dochterondernemingen, zoals uitgelegd in toelichting 9.3.

De investeringsrekeningen (investering van een deel van de middelen uit de verkoop of de hoofdverhuur) en de betalingsverplichtingen aan de Trust (over de duur van het contract) worden opgenomen in de balans van de Vennootschap, met uitzondering van de investeringsrekeningen waarvan de tegenpartij een overheidsinstantie of een supranationale organisatie (of gegarandeerd door een overheidsinstantie) is. De niet in de balans opgenomen investeringsrekeningen en betalingsverplichtingen vertegenwoordigen op 31 december 2016 (2015) 1.387.342.317,38 EUR (1.586.403.513,45 EUR). De investeringsrekeningen en betalingsverplichtingen aan de Trust worden bij toepassing van IAS 39 erkend in de rubrieken 'overige financiële activa' en 'financiële schulden'. Op 31 december 2016 (2015) worden 331.515.161,47 EUR (362.163.167,32 EUR) opgenomen in de investeringsrekeningen. Anderzijds worden 986.361.122,97 EUR (1.170.422.628,46 EUR) opgenomen voor betalingsverplichtingen tegenover de Trust op 31 december 2016 (2015).

Voor sommige transacties heeft de Vennootschap afgeleide financiële instrumenten gebruikt om het risico van rentevoeten en wisselkoersen af te dekken. In dit geval heeft de Vennootschap gebruikt gemaakt van de reële waarde optie voorzien in IAS 39 voor de opname van financiële activa en verplichtingen. Het gebruik van afgeleide financiële instrumenten wordt toegelicht in toelichting 11. Aan het einde van 2016 (2015) bedraagt de negatieve reële waarde van derivaten gebruikt in het raam van alternatieve financieringen 12.579.625,82 EUR (10.213.817,87 EUR). De analyse van het risicobeheer met betrekking tot het gebruik van financiële instrumenten, met inbegrip van instrumenten verbonden aan de alternatieve financiering, is opgenomen in toelichting 2.2.

De commissies in verband met deze transacties worden lineair gespreid over de looptijd van deze operaties in het resultaat opgenomen. In 2016 (2015), is 7.144.264,71 EUR (10.315.954,19 EUR) opgenomen in het bedrijfsresultaat. De daling van de in resultaat genomen commissies is zowel het gevolg van het contractueel aflopen als de vervroegde stopzetting van een aantal transacties in 2016.

Afhankelijk van de aard van de transactie heeft de Vennootschap op het einde van de initiële basisduur van de overeenkomst verschillende mogelijkheden waaronder:

- de uitoefening van de aankoopoptie;
- de terugkeer van het actief naar de Trust die het voor eigen rekening zal gebruiken;
- de terugkeer van het actief naar de Trust waarbij de Vennootschap als verkoopagent voor het actief zal optreden;
- de verlenging van de overeenkomst door een lease- of servicecontract na afloop van de eerste basistermijn van de overeenkomst, of
- het zoeken naar een derde die de resterende verplichtingen jegens de Trust op zich zal nemen door middel van een lease- of serviceovereenkomst.

32 Toelichting 32 - Rechten en verplichtingen

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen beloopt 582.258.133,73 EUR (664.593.864,22 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van diensten bedraagt 1.049.085.605,71 EUR (1.033.009.173,19 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van voorraden bedraagt 209.945.116,71 EUR (264.186.148,45 EUR) per 31 december 2016 (2015)

De door de Vennootschap voor rekening van derden gestelde persoonlijke zekerheden ten bedrage van 205.671.651,43 EUR (410.367.366,06 EUR) per 31 december 2016 (2015) betreffen hoofdzakelijk de gestelde zekerheden voor het GEN-materieel en de bodemsanering.

De door derden aan de Vennootschap verstrekte kredietlijnen bedragen 1.513.007.506,22 EUR (1.513.007.506,22 EUR) per 31 december 2016 (2015).

De verplichtingen inzake toekomstige minimumhuur, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, bedragen 10.726.856,54 EUR

(15.439.516,80 EUR) per 31 december 2016 (2015), waarvan 3.836.736,42 EUR (4.946.076,14 EUR) op ten hoogste één jaar, 6.843.530,04 EUR (9.641.948,32 EUR) op meer dan één jaar en ten hoogste vijf jaar en 46.590,08 EUR (851.492,34 EUR) op meer dan vijf jaar.

De door derden voor rekening van de Vennootschap gestelde zekerheden bedragen 2.127.484.158,56 EUR (1.969.158.839,92 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen hoofdzakelijk de door de Staat gestelde zekerheden in het raam van de alternatieve financieringstransacties en de boekwaarde van het materieel in de transacties.

De goederen en waarden gehouden door derden in hun naam maar ten bate en voor risico van de onderneming bedragen 331.477.624,57 EUR (317.768.072,92 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen vooruitbetalingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De voorraden die toebehoren aan derden maar die in consignatie ontvangen werden door de Vennootschap die er de risico's voor draagt, belopen 12.097.437,77 EUR (23.715.492,44 EUR) per 31 december 2016 (2015).

De door de Vennootschap op eigen activa gestelde zakelijke zekerheden bedragen 2.923.025.039,05 EUR (2.714.608.457,07 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen de in pand gegeven beleggingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De ontvangen bankgaranties bedragen 448.361.004,07 EUR (276.710.372,25 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Op 31 december 2016 heeft de NMBS een verbintenis van 10.000.000,00 EUR aan "overdraft facility" ten opzichte van B-Logistics opneembaar vanaf 7 april 2016 tot en met 7 april 2021. Als gevolg van de afstand van haar deelneming in Liège Container Terminal heeft de Vennootschap eveneens een verbintenis van 200.000,00 EUR dat overeenkomt met het variabele gedeelte van de verkoopprijs dat afhangt van de uitkomst van een lopend geschil.

De niet in de balans opgenomen investeringsrekeningen m.b.t. de alternatieve financieringstransacties zijn vermeld in toelichting 31.

33 Toelichting 33 - Informatie betreffende verbonden partijen

33.1 Geconsolideerde vennootschappen

De lijst van de dochterondernemingen, de joint ventures en de geassocieerde ondernemingen is opgenomen in toelichtingen 7 en 8.

33.2 *Relaties met de Staat*

33.2.1 **Deelnemingsverhoudingen**

De Staat bezit rechtstreeks en onrechtstreeks 99,97% van de stemrechten van de Vennootschap.

33.2.2 **Beheerscontracten**

De Staat heeft met de Vennootschap een beheerscontract afgesloten voor de periode 2008-2012. Dit beheerscontract bepaalt dat de Vennootschap een essentieel element in het Belgische transportsysteem vormt. In het raam van een samenhangend groepsbeleid is ze belast met de opdracht om erover te waken dat haar activiteiten passen in het kader van het duurzaam mobiliteitsbeleid van de Regering en bijdragen tot het voldoen aan de verplaatsingsbehoeften.

De concretisering van het volgende beheerscontract is momenteel aan de gang.

De NMBS heeft tot doel:

1. het vervoer per spoor van reizigers en goederen, met inbegrip van het onthaal van en de informatie aan haar klanten;
2. het vervoer van goederen in het algemeen en de logistieke diensten die daarmee verband houden;
3. de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwegmaterieel;
4. de veiligheid en de bewaking op het gebied van de spoorwegen;
5. het verwerven, het ontwerpen, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de spoorwegstations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden alsook hun directe omgeving, met inbegrip van het ontwerp, de ontwikkeling, de modernisering en de valorisatie van de stedelijke centra;
6. de ontwikkeling van commerciële of andere activiteiten die bestemd zijn om rechtstreeks of indirect haar diensten te bevorderen of het gebruik van haar goederen te optimaliseren.

De vennootschap kan, zelf of via deelneming in bestaande of op te richten Belgische, buitenlandse of internationale instellingen en rechtspersonen, alle commerciële, industriële of financiële verrichtingen doen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of ten dele, verband houden met haar doel of de verwezenlijking of ontwikkeling ervan kunnen vergemakkelijken of bevorderen, met inbegrip van het stellen van zekerheden voor schulden van verbonden vennootschappen of vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat.

De fabricage en de verkoop van goederen of diensten die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de spoorwegactiviteit, worden

inzonderheid geacht de verwezenlijking of ontwikkeling van het doel te kunnen bevorderen.

De vennootschap kan eveneens optreden als bestuurder, volmachtdrager, mandataris of vereffenaar in andere vennootschappen of ondernemingen.

33.2.3 Diensten aan besturen

De Vennootschap levert transport- en communicatiediensten aan de Belgische Staat en aan verschillende besturen van de Belgische Staat. Al deze transacties gebeuren in het raam van normale klant/leverancier relaties tegen voorwaarden die niet gunstiger zijn dan die welke aan andere klanten en leveranciers worden aangeboden. De aan deze besturen geleverde diensten vertegenwoordigen geen significant aandeel van de netto inkomsten van de Vennootschap.

33.3 Relaties tussen vennootschappen van de NMBS-Groep

In het raam van de uitvoering van het beheerscontract wordt de Vennootschap geacht transacties uit te voeren met de andere vennootschappen van de NMBS-Groep. De voornaamste transacties die uitgevoerd worden voor ondernemingen van de Groep zijn de volgende:

- thesaurie, boekhoudkundige coördinatie, enz. door de Vennootschap ten voordele van Infrabel, de NMBS en NMBS Logistics;
- besturingsprestaties en stationsprestaties freight services.

33.4 Cijfergegevens betreffende de relaties met de overheid en de vennootschappen van de NMBS-Groep

De door de overheid toegekende subsidies worden gedetailleerd besproken in toelichting 23.

Naast deze subsidies werden de volgende transacties uitgevoerd met verbonden partijen:

33.4.1 Verkopen van goederen en prestaties van diensten

De goederen zijn verkocht en de diensten zijn gepresteerd tegen marktconforme voorwaarden.

	31/12/2016	31/12/2015
Verkopen van prestaties van diensten		
Dochterondernemingen	12.704.884,55	12.592.361,17
Joint ventures	50.070.840,28	50.727.760,87
B-Logistics (geassocieerde onderneming)	64.262.937,25	80.296.866,31
Andere geassocieerde ondernemingen	14.599.590,91	19.757.908,16
Totaal	145.827.559,24	319.999.106,73

Naast het verkopen van prestaties van diensten, hierboven vermeld, heeft de Vennootschap eveneens de volgende transacties gerealiseerd in 2016:

- Verkoop van locomotieven T77 aan B-Logistics voor 2.200.000,00 EUR. Deze operatie heeft een meerwaarde van 769.306,25 EUR gegenereerd.
- Verkoop van 3 kranen aan IFB in het kader van de exploitatie van de Main-Hub (multimodale terminal) in de haven van Antwerpen voor 1.000.000,00 EUR. Deze verkoop heeft geen resultaat gegenereerd.
- Contractuele aanpassing van de meerwaarde op de inbreng in 2015 van een bedrijf in THI Factory voor een bedrag van 3.420.000,00 EUR.

33.4.2 Aankopen van goederen en prestaties van diensten

	31/12/2016	31/12/2015
Aankopen van goederen		
Dochterondernemingen	60.563.349,17	109.005.990,92
Joint ventures	31.907,71	201.644,46
B-Logistics (geassocieerde onderneming)	1.600.000,00	0,00
Andere geassocieerde ondernemingen	429.680,33	508.863,62
Verkopen van prestaties van diensten		
Dochterondernemingen	126.351.215,28	192.660.544,79
Joint ventures	22.042.860,52	24.910.387,00
B-Logistics (geassocieerde onderneming)	7.427.403,39	4.750.525,17
Andere geassocieerde ondernemingen	47.149.173,49	49.196.291,90
Totaal	265.595.589,89	381.234.247,86

Ook deze transacties zijn uitgevoerd tegen marktconforme voorwaarden.

33.4.3 Vorderingen en schulden ten opzichte van verbonden partijen (buiten belangrijkste bestuurders) als gevolg van de verkoop/aankoop van goederen/diensten

	31/12/2016	31/12/2015
Vorderingen ten opzichte van verbonden partijen		
Dochterondernemingen	89.431.422,97	38.160.776,13
Joint ventures	12.443.844,59	17.476.947,40
B-Logistics (geassocieerde onderneming)	102.754.843,58	106.399.938,63
Andere geassocieerde ondernemingen	16.068.421,06	10.967.414,92
Totaal	220.698.532,20	173.005.077,08
Schulden ten opzichte van verbonden partijen		
Dochterondernemingen	231.352.838,03	267.152.561,45
Joint ventures	6.698.080,42	2.573.920,39
B-Logistics (geassocieerde onderneming)	-1.181.092,59	-2.135.826,91
Andere geassocieerde ondernemingen	121.068.558,74	114.737.747,43
Totaal	357.938.384,60	382.328.402,36

Deze transacties werden uitgevoerd tegen marktconforme voorwaarden.

De vorderingen op de publieke overheden zijn

	31/12/2016	31/12/2015
Vorderingen ten opzichte van de publieke overheden		
Back to Back transactie (in Overige financiële activa)	231.821.865,50	221.620.746,11
Financiering HST	52.373.779,42	53.996.685,85
Financiering GEN-materieel	406.990.844,15	421.356.730,19
Financiering Desiro-materieel	95.258.943,96	99.430.558,37
Financiering HLE 18	115.358.904,35	119.545.647,22
Exploitatietoelagen	376.471.361,05	388.638.352,67
Investerings-toelagen	95.119.000,00	16.065.000,00
Investerings gefinancierd door GEN Fonds	2.139.594,08	11.615.064,28
Station van Bergen (Waals gewest)	24.503.099,14	25.015.929,36
SPV LLN	28.028.833,11	32.013.070,13
Relance plan	22.957.000,00	34.874.830,38
Subsidies andere derden	414.360,35	0,00
CEE	599.639,36	0,00
Totaal	1.452.037.224,47	1.424.172.614,56

De bovenstaande tabel omvat het GEN Fonds niet, dat zowel geboekt is op het actief (zie toelichting 14) als het passief (zie toelichting 24) voor 224.062.114 EUR in 2016.

33.5 Relaties met de belangrijkste bestuurders

De bestuurders en de leden van het Directiecomité van de Vennootschap worden als de voornaamste bestuurders van de Vennootschap beschouwd.

Het totaal bedrag van de bezoldigingen van de bestuurders en de leden van het Directiecomité bedroeg 1.881.159,38 EUR in 2015 en 1.965.776,79 EUR in 2016. Ze

hebben geen leningen of voorschotten van de Vennootschap ontvangen. Voor de lijst van de bestuurders en de leden van het Directiecomité verwijzen we naar toelichting 1.

Deze totale bezoldigingsbedragen van de belangrijkste bestuurders bevatten de volgende elementen:

- kortetermijnbeloningen: jaarloon (basis en variabel) en overige kortetermijnbeloningen zoals de ziekteverzekering, het privégebruik van de bedrijfswagen,... evenals de op deze beloningen aan de sociale zekerheid betaalde bijdragen;
- ontslagvergoedingen;
- vergoedingen na uitdiensttreding: door de Vennootschap betaalde verzekeringspremies. De premies dekken hoofdzakelijk een aanvullend-pensioenplan;
- eventuele vergoedingen voor werkongeschiktheid.

De bezoldiging van de belangrijkste bestuurders is als volgt verdeeld:

	31/12/2016	31/12/2015
Lonen en overige kortetermijnbeloningen	1.877.219,79	1.803.030,59
Ontslagvergoedingen	0,00	0,00
Vergoedingen na uitdiensttreding	88.557,00	78.128,79
Overige langetermijnbeloningen	0,00	0,00
Totaal	1.965.776,79	1.881.159,38

Er werd geen enkele lening toegestaan aan de belangrijkste bestuurders.

34 Toelichting 34 - Honoraria van de commissaris

De Vennootschap heeft in 2016 (2015) 324.720,40 EUR (312.521,20 EUR) geboekt in verband met honoraria van de bedrijfsrevisoren van de Vennootschap in het kader van hun mandaat als commissaris en 2.500 EUR (30.000 EUR) voor niet-audit opdrachten gepresteerd door de commissarissen en door de ondernemingen waarmee ze een samenwerkingsverband hebben.

Dit laatste bedrag is als volgt samengesteld:

	31/12/2016		31/12/2015	
	Commissaris	Netwerk van de commissaris	Commissaris	Netwerk van de commissaris
Controleopdrachten	324.720,40		312.251,20	
Belastingadviesopdrachten				
Overige opdrachten	2.500,00		30.000,00	
Totaal	327.220,40	0,00	342.251,20	0,00

35 Toelichting 35 - Gebeurtenissen na balansdatum

Geen enkele significante gebeurtenis die invloed heeft op de jaarrekening van de Vennootschap werd waargenomen na de afsluitingsdatum op 31 december 2016.

3. Activiteitensectoren

**GEPUBLICEERDE
SECTORREKENINGEN / RAIL
RELATED SERVICES
2016**

36 I. Inleiding

Overeenkomstig het 5de bijvoegsel bij het beheerscontract met de Staat van 2 juli 2015 worden de sectorrekeningen opgemaakt bij toepassing van de norm IFRS 8 "Verslaggeving per sector" en overeenkomstig de Europese verordening 1370/2007.

De wet van 15 juni 2015 tot wijziging van de Spoorcodex van 30 augustus 2013 verplicht de NMBS ertoe aan alle spoorwegondernemingen op niet discriminerende wijze toegang, met inbegrip van toegang tot de sporen, te verlenen tot een aantal dienstverleningsinstallaties en tot de in die installaties aangeboden diensten ("Rail Related Services" - "RRS") en aparte rekeningen aan te houden voor die diensten. De sectorrekeningen 2014 werden herwerkt om er de rekeningen van de RSS in op te nemen.

Naast de sectoren Activiteiten opdrachten van openbare dienst ("Activiteiten OOD") en de Commerciële activiteiten onderscheiden we de sector Historische schuld. De historische schuld die na de herstructurering van de NMBS-Groep per 1 januari 2014 overblijft, is apart opgenomen. De resterende schuld ten laste van de NMBS per 1 januari 2014 vloeit immers voort uit een door de Belgische Staat besliste herstructurering en het is niet mogelijk de toerekening van deze resterende schuld aan de sectoren na overheveling naar Infrabel te bepalen.

37 II. Waarderingsregels en regels voor de verdeling over de sectoren

Volgens IFRS 8 moet de Raad van Bestuur de waarderings- en verdelingsregels bepalen voor de financiële verslaggeving per sector. Deze regels zijn hierna samengevat.

Sommige balansrubrieken worden volledig over de verschillende sectoren verdeeld op basis van kostenplaatsen of van een gedetailleerde analyse (onder meer voor de vaste activa, de kapitaalsubsidies en de voorraden) of op basis van de effectieven van de sectoren (voor de schulden uit personeelsbeloningen en de sociale schulden).

De gedeelten van de balansrubrieken die rechtstreeks aan de sectoren kunnen toegerekend worden (waaronder voorzieningen voor bodemsaneringen, financiële voorzieningen, ontvangen voorschotten op bestellingen in uitvoering, enz.), worden aan deze sectoren toegerekend, terwijl de niet toerekenbare gedeelten opgenomen worden in de sector Reizigers OOD.

Het maatschappelijk kapitaal van de NMBS per 1 januari 2014 is opgenomen als kapitaal van de sector Reizigers OOD (bij de Activiteiten OOD). Het bedrag van het kapitaal voor de andere sectoren stemt overeen met de netto activa van elk van de sectoren per 1 januari 2014, indien de netto activa positief zijn. Daarentegen wordt

er op die datum een intersectoriële rekening-courant geboekt indien de netto activa negatief zijn. Het pendant van die intersectoriële rekeningen-courant bevindt zich op het niveau van de sector Reizigers OOD. Na 1 januari ondergaan de intersectoriële rekeningen-courant de impact van de kasstromen van de sectoren en van de toerekening van de intersectoriële interesten van de sector Historische schuld aan de andere sectoren.

De activa en passiva van de sector Historische schuld omvatten:

- De schuld beheerscontract met inbegrip van de fair value adjustments en de verlopen en niet vervallen interesten;
- Het saldo van de netto gestorte/ontvangen borgsommen m.b.t. de Credit Support Annexes ("CSA"), met inbegrip van de verlopen en niet vervallen interesten (Market-to-Market – "MTM");
- Het netto saldo van de commissies m.b.t. de alternatieve financiële verrichtingen ("NPV").

Het resultaat wordt aan de sectoren toegerekend op basis van de cost/profit centers in de algemene boekhouding, aangepast met intersectoriële boekhoudbewerkingen, waaronder:

- de verdeling van de niet specifieke exploitatietoelagen over de sectoren Activiteiten OOD in functie van het cash bedrijfsresultaat van elk van die sectoren;
- de doorfacturatie van prestaties tussen sectoren op basis van elementen van de analytische boekhouding;
- de toerekening aan de sectoren, op basis van de effectieven, van de bedrijfskosten komende van de gemeenschappelijke diensten op plaatselijk niveau, op het niveau van de directies of op het niveau van de vennootschap evenals van het financieel resultaat en van de andere elementen m.b.t. de schulden uit personeelsbeloningen.

De netto financiële kosten van de sector Historische schuld zijn het voorwerp van een reallocatie naar de andere sectoren op basis van het overzicht van de gecumuleerde kasstromen per sector.

38 III. Sectoriële balansen

38.1 III.1 Balans per 31 december 2016

31/12/2016	Commerciële activiteiten			Oprachten van openbare dienst							Historische schuld	Eliminatie intersectoriële deelnemingen	Totaal	
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers opdracht van openbare dienst				TOTAAL Oprachten van openbare dienst
Activa														
Immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop (met uitzondering van de beëindigde bedrijfsactiviteiten)	16.340.409,80	480.297.557,36	496.637.967,16	1.262.993.438,84	13.565.365,36	4.106.027,53	0,00	584.963.770,23	5.729.648,24	5.381.718.336,25	7.253.076.586,45	0,00	0,00	7.749.714.553,61
Deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en verbonden ondernemingen	0,00	246.648.506,12	246.648.506,12	149.923.953,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	92.085.964,10	242.009.917,31	0,00	0,00	488.658.423,43
Intersectoriële deelnemingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	980.920.846,40	980.920.846,40	0,00	-980.920.846,40	0,00
Handelsvorderingen en overige debiteuren	993.211,85	53.585.603,11	54.578.814,96	93.574.466,57	8.638.000,00	0,00	0,00	2.020.874,69	0,00	1.061.906.541,65	1.166.139.882,91	994.940.632,79	0,00	2.215.659.330,66
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	196.419,58	196.419,58	299.344.642,18	0,00	299.541.061,76
Overige financiële activa	0,00	51.266.028,69	51.266.028,69	5.873,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.873,49	646.831.607,65	646.831.607,65	0,00	698.103.509,83
Voorraden	4.144.758,38	12.985.847,57	17.130.605,95	477.934,78	543.454,54	0,00	0,00	193.230.047,71	0,00	0,00	194.251.437,03	0,00	0,00	211.382.042,98
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	224.124.042,74	224.124.042,74	82.957.090,96	0,00	307.081.133,70
Vaste activa aangehouden voor verkoop (beëindigde activiteiten)	0,00	4.949.020,84	4.949.020,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.949.020,84
Totaal der activa	21.478.380,03	849.732.563,69	871.210.943,72	1.506.975.666,89	22.746.819,90	4.106.027,53	0,00	780.214.692,63	5.729.648,24	7.740.952.150,72	10.060.725.005,91	2.024.073.973,58	-980.920.846,40	11.975.089.076,81
Passiva														
Kapitaal	13.810.819,07	670.612.315,37	684.423.134,44	150.965.018,11	0,00	0,00	0,00	145.532.693,85	0,00	249.022.345,57	545.520.057,53	0,00	-980.920.846,40	249.022.345,57
Reserves en overgedragen resultaat	-10.090.338,89	225.887.808,84	215.797.469,95	1.492.571,94	-19.694.454,24	-12.775.819,73	8.176.799,81	-45.598.292,77	136.443,08	-384.261.333,75	-452.524.085,65	-60.290.241,30	0,00	-297.016.856,99
Resultaat van het boekjaar	-3.852.762,84	-71.802.092,23	-75.654.855,07	-10.053.317,09	-7.320.007,98	4.123.171,69	-11.904.268,18	-14.869.544,90	529.574,51	-129.437.271,79	-168.931.663,75	-33.280.848,52	0,00	-277.867.367,34
Eigen vermogen	-132.282,66	824.698.031,98	824.565.749,32	142.404.272,96	-27.014.462,22	-8.652.648,04	-3.727.468,37	85.064.856,18	666.017,59	-264.676.259,97	-75.935.691,87	-93.571.089,82	-980.920.846,40	-325.861.878,77
Schulden	6.773.937,41	17.598.542,36	24.372.479,77	24.748.510,97	14.538.002,62	46.281.280,59	8.615.746,16	125.429.211,57	0,00	207.352.471,95	426.965.223,86	0,00	0,00	451.337.703,63
Voorzieningen	0,00	119.800.679,20	119.800.679,20	0,00	0,00	0,00	25.734.194,26	29.554.787,51	0,00	93.466.750,54	148.755.732,31	0,00	0,00	268.556.411,51
Financiële schulden	0,00	7.439.833,10	7.439.833,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.430.607,16	5.430.607,16	3.695.016.056,28	0,00	3.707.886.496,54
Afgeleide financiële instrumenten	116.889,40	303.676,12	420.565,51	427.054,22	250.864,20	798.618,39	148.671,20	2.164.375,62	0,00	4.045.492,68	7.835.076,30	457.843.074,68	0,00	466.088.716,49
Belastingenschulden op het resultaat van het boekjaar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	184.651,75	184.651,75	0,00	0,00	184.651,75
Handelschulden	0,00	0,00	0,00	9.537.783,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	392.108.527,79	401.646.311,09	-217.157,57	0,00	401.429.153,52
Sociale schulden	1.278.805,94	3.322.310,08	4.601.116,03	4.672.104,42	2.744.531,44	8.737.130,73	1.626.508,59	23.678.934,66	0,00	39.144.674,30	80.603.884,13	0,00	0,00	85.205.000,16
Kapitaalsubsidies	0,00	0,00	0,00	1.280.386.052,80	13.542.592,45	4.028.986,68	0,00	535.253.258,80	4.905.923,99	4.599.421.542,38	6.437.538.357,10	71.379,36	0,00	6.437.609.736,46
Overige schulden	0,00	13.459.871,16	13.459.871,16	0,00	474.090,55	0,00	0,00	0,00	0,00	386.706.657,05	387.180.747,60	82.002.466,75	0,00	482.643.085,51
Passiva	8.169.632,75	161.924.912,02	170.094.544,77	1.319.771.505,71	31.550.081,25	59.846.016,39	36.125.120,21	716.080.568,15	4.905.923,99	5.727.861.375,60	7.896.140.591,30	4.234.715.819,50	0,00	12.300.950.955,57
Intersectoriële rekeningen-courant	13.441.029,94	-136.890.380,31	-123.449.350,37	44.799.888,23	18.211.200,87	-47.087.340,83	-32.397.651,85	-20.930.731,70	157.706,66	2.277.767.035,09	2.240.520.106,47	-2.117.070.756,10	0,00	0,00
Totaal der passiva	21.478.380,03	849.732.563,69	871.210.943,72	1.506.975.666,89	22.746.819,90	4.106.027,53	0,00	780.214.692,63	5.729.648,24	7.740.952.150,72	10.060.725.005,91	2.024.073.973,58	-980.920.846,40	11.975.089.076,81

Historische schuld op 1/1/2014 1.906.832.556,69
 Resultaat van het boekjaar 62.945.284,92
 Historische schuld op 31/12/2014 1.969.777.841,61
 Resultaat van het boekjaar -2.655.043,63
 Historische schuld op 31/12/2015 1.967.122.797,98
 Resultaat van het boekjaar 33.280.848,52
 Historische schuld op 31/12/2016 2.000.403.646,50

38.2III.2 Balans per 31 december 2015

31/12/2015	Commerciële activiteiten			Oprachten van openbare dienst							Historische schuld	Eliminatie intersectoriële deelnemingen	Totaal	
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers opdracht van openbare dienst				TOTAAL Oprachten van openbare dienst
Activa														
Immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop (met uitzondering van de beëindigde bedrijfsactiviteiten)	16.792.192,30	501.336.903,47	518.129.095,77	1.220.064.643,40	6.386.234,48	7.485.075,63	0,00	447.146.109,63	6.118.584,42	5.593.552.182,85	7.280.752.830,41	0,00	0,00	7.798.881.926,18
Deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en verbonden ondernemingen	0,00	251.213.671,16	251.213.671,16	160.840.194,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	91.803.064,10	252.643.258,30	0,00	0,00	503.856.929,46
Intersectoriële deelnemingen	0,00	0,00	0,00							980.920.846,40	980.920.846,40		-980.920.846,40	0,00
Handelsvorderingen en overige debiteuren	743.235,27	92.125.198,07	92.868.433,34	93.299.935,26	8.458.000,00	0,00	0,00	5.955.283,60	0,00	909.815.055,20	1.017.528.274,06	1.001.657.551,40	0,00	2.112.054.258,80
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25,21	25,21	316.321.638,47	0,00	316.321.663,68
Overige financiële activa	0,00	51.266.028,69	51.266.028,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	656.183.289,12	0,00	707.449.317,81
Voorraden	8.464.008,04	14.913.994,67	23.378.002,71	456.822,86	126.079,82	0,00	0,00	168.033.831,57	0,00	681.577,73	169.298.311,98	0,00	0,00	192.676.314,69
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	293.625.237,00	293.625.237,00	119.883.465,86	0,00	413.508.702,86
Vaste activa aangehouden voor verkoop (beëindigde activiteiten)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal der activa	25.999.435,61	910.855.796,06	936.855.231,67	1.474.661.595,72	14.970.314,30	7.485.075,63	0,00	621.135.224,80	6.118.584,42	7.870.397.988,49	9.994.768.783,36	2.094.045.944,85	-980.920.846,40	12.044.749.113,48
Passiva														
Kapitaal	13.810.819,07	670.612.315,37	684.423.134,44	150.965.018,11	0,00	0,00	0,00	145.532.693,85	0,00	249.022.345,57	545.520.057,53	0,00	-980.920.846,40	249.022.345,57
Reserves en overgedragen resultaat	-5.947.503,08	33.818.323,29	27.870.820,22	-7.660.909,22	-9.448.105,31	-13.611.330,34	-10.026.335,55	-43.518.917,28	78.572,01	-359.583.159,46	-443.770.185,16	-62.945.284,92	0,00	-478.844.649,87
Resultaat van het boekjaar	-4.142.835,81	192.069.485,55	187.926.649,74	9.153.481,17	-10.246.348,93	835.510,61	18.203.135,37	-2.079.375,49	57.871,08	-28.758.010,26	-12.833.736,46	2.655.043,63	0,00	177.747.956,91
<i>Eigen vermogen</i>	<i>3.720.480,18</i>	<i>896.500.124,21</i>	<i>900.220.604,39</i>	<i>152.457.590,06</i>	<i>-19.694.454,24</i>	<i>-12.775.819,73</i>	<i>8.176.799,81</i>	<i>99.934.401,08</i>	<i>136.443,08</i>	<i>-139.318.824,15</i>	<i>88.916.135,91</i>	<i>-60.290.241,30</i>	<i>-980.920.846,40</i>	<i>-52.074.347,39</i>
Schulden	6.958.303,40	17.994.538,59	24.952.841,99	25.122.343,99	13.216.678,30	46.870.572,82	15.794.444,84	121.704.633,96	0,00	206.854.186,38	429.562.860,30			454.515.702,29
Voorzieningen	0,00	47.452.813,01	47.452.813,01	0,00	0,00	0,00	36.423.581,06	30.542.480,58	0,00	92.430.584,19	159.396.645,83			206.849.458,84
Financiële schulden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.780.631,27	5.780.631,27	3.714.521.485,55	0,00	3.720.302.116,82
Afgeleide financiële instrumenten	189.635,39	490.407,09	680.042,49	684.661,94	360.195,55	1.277.368,76	430.447,70	3.316.829,47	0,00	6.519.665,94	12.589.169,36	477.349.998,11	0,00	490.619.209,96
Handelschulden	0,00	0,00	0,00	14.648.295,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	411.305.912,53	425.954.207,54	0,00	0,00	425.954.207,54
Sociale schulden	1.387.989,10	3.589.412,80	4.977.401,90	5.011.212,86	2.636.361,81	9.349.383,07	3.150.554,95	24.276.708,72	0,00	41.261.689,60	85.685.911,01	0,00	0,00	90.663.312,91
Kapitaalsubsidies	0,00	0,00	0,00	1.243.288.588,98	6.386.234,48	7.485.075,63	0,00	243.022.131,59	6.118.584,42	4.598.499.762,58	6.104.800.377,68	0,00	0,00	6.104.800.377,68
Overige schulden	0,00	62.989.032,98	62.989.032,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	454.139.162,48	454.139.162,48	85.990.879,37	0,00	603.119.074,83
<i>Passiva</i>	<i>8.535.927,89</i>	<i>132.516.204,48</i>	<i>141.052.132,37</i>	<i>1.288.755.102,79</i>	<i>22.599.470,15</i>	<i>64.982.400,28</i>	<i>55.799.028,55</i>	<i>422.862.784,32</i>	<i>6.118.584,42</i>	<i>5.816.791.594,97</i>	<i>7.677.908.965,47</i>	<i>4.277.862.363,03</i>	<i>0,00</i>	<i>12.096.823.460,87</i>
Intersectoriële rekeningen-courant	13.743.027,54	-118.160.532,63	-104.417.505,09	33.448.902,88	12.065.298,39	-44.721.504,92	-63.975.828,36	98.338.039,40	-136.443,08	2.192.925.217,66	2.227.943.681,97	-2.123.526.176,89	0,00	0,00
Totaal der passiva	25.999.435,61	910.855.796,06	936.855.231,67	1.474.661.595,72	14.970.314,30	7.485.075,63	0,00	621.135.224,80	6.118.584,42	7.870.397.988,49	9.994.768.783,36	2.094.045.944,85	-980.920.846,40	12.044.749.113,48

Historische schuld op 1/1/2014	1.906.832.556,69
Resultaat van het boekjaar	62.945.284,92
Historische schuld op 31/12/2014	1.969.777.841,61
Resultaat van het boekjaar	-2.655.043,63
Historische schuld op 31/12/2015	1.967.122.797,98

39 IV. Sectoriële resultatenrekeningen

39.1 IV.1 Resultatenrekening 2016

2016	Commerciële activiteiten			Opdrachten van openbare dienst								Historische schuld	Eliminatie intersectoriële deelnemingen	Totaal
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Relizigers opdracht van openbare dienst	TOTAAL Opdrachten van openbare dienst			
Bedrijfsopbrengsten	34.657.732,03	259.465.024,28	294.122.756,31	158.852.200,34	38.548.403,56	140.202.217,86	16.358.483,16	453.110.947,13	2.035.274,75	1.483.848.713,81	2.292.956.240,61	7.146.417,48	-182.417.062,17	2.411.808.352,23
Omzet	34.473.330,01	223.441.575,10	257.914.905,11	85.909.897,38	12.036.101,91	1.154.740,53	16.083.367,07	54.077.557,56	1.638.656,99	813.428.489,34	984.328.810,78	0,00	-183.289.086,46	1.058.954.629,43
Exploitatiesubsidies	0,00	0,00	0,00	52.981.124,79	26.214.951,20	138.853.049,73	0,00	272.571.978,90	0,00	639.638.039,69	1.130.259.144,31	0,00	0,00	1.130.259.144,31
Geproduceerde vaste activa	123.153,26	15.581,39	138.734,65	19.909.469,02	297.350,45	191.731,93	0,00	119.165.946,66	6.236,58	2.495.335,38	142.066.070,02	0,00	2.550.742,19	144.755.546,86
Overige bedrijfsopbrengsten	61.248,76	36.007.867,79	36.069.116,55	51.709,15	0,00	2.695,67	275.116,09	7.295.464,01	390.381,18	28.286.849,4000	36.302.215,50	7.146.417,48	-1.678.717,90	77.839.031,63
Bedrijfskosten	-36.045.278,57	-261.371.278,97	-297.416.557,55	-166.472.279,59	-44.452.610,17	-133.087.780,00	-26.061.854,51	-451.494.436,44	-1.415.142,52	-1.469.669.027,54	-2.292.653.130,77	0,00	182.417.062,17	-2.407.652.626,15
Grondstoffen en handelsgoederen	-2.238.455,93	-8.775.158,98	-11.013.614,91	0,00	-213.784,41	-10.796,00	-1.821,05	-63.198.903,73	-1.301.046,84	-4.278.526,13	-69.004.878,16	0,00	218.016,35	-79.800.476,72
Diensten en diverse goederen	-22.059.881,79	-212.961.546,12	-235.021.427,91	-97.409.747,97	-12.070.328,64	-22.304.632,46	2.103.718,94	-128.905.932,77	-114.095,68	-993.001.180,52	-1.251.702.199,10	0,00	281.510.274,86	-1.205.213.352,15
Personeelskosten	-11.632.350,63	-40.206.073,73	-51.838.424,37	-57.445.635,17	-32.168.387,12	-110.772.351,54	-28.163.636,40	-243.381.638,35	0,00	-454.699.375,82	-926.631.024,39	0,00	-99.833.028,81	-1.078.302.477,57
Overige bedrijfskosten	-114.590,22	571.499,86	456.909,64	-11.616.896,46	-110,00	0,00	-116,00	-16.007.961,59	0,00	-17.689.945,07	-45.315.029,12	0,00	521.799,77	-44.336.319,71
Bedrijfsresultaat voor kapitaalsubsidies, afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.387.546,54	-1.906.254,69	-3.293.801,24	-7.620.079,25	-5.904.206,61	7.114.437,86	-9.703.371,35	1.616.510,69	620.132,23	14.179.686,27	303.109,84	7.146.417,48	0,00	4.155.726,08
Cash	-1.801.569,48	66.363.092,74	64.561.523,26	1.336.543,80	-7.038.698,85	3.502.816,98	-21.160.088,02	6.876.116,56	620.132,23	9.964.301,12	-5.898.876,17	0,00	0,00	58.662.647,09
Non cash	414.022,94	-68.269.347,43	-67.855.324,50	-8.956.623,06	1.134.492,24	3.611.620,89	11.456.716,67	-5.259.605,88	0,00	4.215.385,14	6.201.986,01	7.146.417,48	0,00	-54.506.921,01
Kapitaalsubsidies	0,00	0,00	0,00	31.121.258,90	1.049.268,35	830.461,73	0,00	21.954.955,82	305.868,91	295.899.878,10	351.161.691,81	0,00	0,00	351.161.691,81
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële, materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-1.644.916,40	-78.507.014,67	-80.151.931,07	-32.758.750,24	-1.049.428,76	-838.133,31	0,00	-27.857.836,24	-408.162,68	-422.928.533,93	-485.840.845,16	0,00	0,00	-565.992.776,23
Bijzondere waardeverminderingen op deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en geassocieerde ondernemingen	0,00	1.052.590,47	1.052.590,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.052.590,47
Bedrijfsresultaat	-3.032.462,94	-79.360.678,89	-82.393.141,84	-9.257.570,59	-5.904.367,02	7.106.766,28	-9.703.371,35	-4.286.369,73	517.838,46	-112.848.969,56	-134.376.043,51	7.146.417,48	0,00	-209.622.767,87
Financieel resultaat	-442.463,99	8.540.196,15	8.097.732,16	584.673,11	-604.741,91	-402.122,61	-1.720.328,72	-3.586.998,94	11.736,05	-5.017.461,61	-10.735.244,64	-40.427.266,00	0,00	-43.064.778,48
Cash	-408.405,33	8.967.650,37	8.559.245,04	736.889,08	-531.646,33	-169.425,08	-1.582.020,91	-2.876.377,44	11.736,05	-4.539.643,97	-8.950.488,61	-37.041.806,84	0,00	-37.433.050,40
Non cash	-34.058,66	-427.454,22	-461.512,89	-152.215,96	-73.095,58	-232.697,53	-138.307,82	-710.621,50	0,00	-477.817,64	-1.784.756,03	-3.385.459,16	0,00	-5.631.728,08
Netto-resultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto-resultaat voor belastingen	-3.474.926,93	-70.820.482,75	-74.295.409,68	-8.672.897,48	-6.509.108,93	6.704.643,67	-11.423.700,08	-7.873.368,67	529.574,51	-117.866.431,18	-145.111.288,15	-33.280.848,52	0,00	-252.687.546,35
(Kosten) / opbrengsten van belastingen op het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-5.158,13	-5.158,13	0,00	0,00	-5.158,13
Netto-resultaat	-3.474.926,93	-70.820.482,75	-74.295.409,68	-8.672.897,48	-6.509.108,93	6.704.643,67	-11.423.700,08	-7.873.368,67	529.574,51	-117.871.589,31	-145.116.446,28	-33.280.848,52	0,00	-252.692.704,48
Andere elementen van de gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	-377.835,91	-981.609,48	-1.359.445,39	-1.380.419,6168	-810.899,05	-2.581.471,98	-480.568,10	-6.996.176,23	0,00	-11.565.682,49	-23.815.217,47	0,00	0,00	-25.174.662,86
Totaal gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	-3.852.762,84	-71.802.092,23	-75.654.855,07	-10.053.317,09	-7.320.007,98	4.123.171,69	-11.904.268,18	-14.869.544,90	529.574,51	-129.437.271,79	-168.931.663,75	-33.280.848,52	0,00	-277.867.367,34
Cash	-2.209.974,81	75.330.743,11	73.120.768,30	2.073.432,88	-7.570.345,18	3.333.391,90	-22.742.108,93	3.999.739,13	631.868,28	5.419.499,02	-14.854.522,91	-37.041.806,84	0,00	21.224.438,56
Non cash	-1.642.788,03	-147.132.835,34	-148.775.623,37	-12.126.749,97	250.337,20	789.779,80	10.837.840,74	-18.869.284,03	-102.293,77	-134.856.770,81	-154.077.140,85	3.760.958,32	0,00	-299.091.805,90
Verschillen IFRS-BE-GAAP	0,00	9.739.594,50	9.739.594,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-183.185,37	-183.185,37	18.569.332,41	0,00	28.125.741,54
Resultaat BE-GAAP	-3.852.762,84	-62.062.497,73	-65.915.260,57	-10.053.317,09	-7.320.007,98	4.123.171,69	-11.904.268,18	-14.869.544,90	529.574,51	-129.620.457,16	-169.114.849,12	-14.711.516,11	0,00	-249.741.625,80

39.2IV.2 Resultatenrekening 2015

	2015			Commerciële activiteiten							Oprachten van openbare dienst				Historische schuld	Eliminatie intersectoriële deelnemingen	Totaal
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers opdracht van openbare dienst	TOTAAL Oprachten van openbare dienst						
Bedrijfsopbrengsten	26.983.763,20	419.072.968,64	446.056.731,84	159.416.109,17	31.980.288,10	144.442.218,63	37.822.767,68	436.170.783,00	189.414,49	1.415.075.853,25	2.225.097.434,32	10.318.106,95	-59.823.280,02	2.621.648.993,09			
Omzet	26.666.607,59	257.359.356,61	284.025.964,20	85.797.431,79	6.314.567,22	1.360,03	32.843.177,46	38.711.280,45	0,00	766.605.357,04	930.273.173,99	-67.948.040,65	1.146.351.097,54				
Exploitatiesubsidies	0,00	0,00	0,00	59.974.291,23	25.153.000,00	144.373.318,63	0,00	271.464.980,85	0,00	632.087.551,11	1.133.053.141,82	0,00	1.133.053.141,82				
Geproduceerde vaste activa	172.215,32	197.292,20	369.507,52	13.342.207,65	512.720,88	61.716,91	0,00	120.355.790,86	432,44	1.517.293,29	135.790.162,03	1.920.867,12	138.080.536,67				
Overige bedrijfsopbrengsten	144.940,29	161.516.319,83	161.661.260,12	302.178,50	0,00	5.823,06	4.979.590,22	5.638.730,84	188.982,05	14.865.651,81	25.980.956,48	10.318.106,95	6.203.893,51				
Bedrijfskosten	-29.973.623,51	-218.473.769,77	-248.447.393,28	-161.206.962,52	-43.099.493,99	-147.854.894,79	-19.636.514,46	-446.524.693,01	-134.792,33	-1.420.693.439,66	-2.239.150.790,76	0,00	59.823.280,02	-2.427.774.904,02			
Grondstoffen en handelsgoederen	-2.620.853,45	-8.111.050,29	-10.731.903,74	-187,44	-81.363,99	-9.197,62	-17.859,26	-64.884.341,20	0,00	-7.065.517,19	-72.058.466,70	-214.259,54	-83.004.629,98				
Diensten en diverse goederen	-13.542.872,46	-166.930.590,41	-180.473.462,87	-98.047.547,71	-10.639.188,38	-24.849.349,74	28.742.404,30	-115.620.530,67	-134.792,33	-908.802.847,10	-1.129.351.851,63	159.523.891,52	-1.150.301.422,98				
Personeelskosten	-13.831.169,13	-43.113.749,81	-56.944.918,94	-62.591.020,29	-32.378.941,62	-122.996.347,43	-48.361.059,51	-262.993.781,04	0,00	-501.186.640,04	-1.030.507.789,93	-97.943.986,45	-1.185.396.695,32				
Overige bedrijfskosten	21.271,53	-318.379,25	-297.107,72	-568.207,08	0,00	0,00	0,00	-3.026.040,10	0,00	-3.638.435,33	-7.232.682,51	-1.542.365,51	-9.072.155,74				
Bedrijfsresultaat voor kapitaalsubsidies, afschrijvingen en waardeverminderingen	-2.989.860,31	200.599.198,87	197.609.338,56	-1.790.853,35	-11.119.205,89	-3.412.676,17	18.186.253,22	-10.353.910,01	54.622,16	-5.617.586,40	-14.053.356,44	10.318.106,95	0,00	193.874.089,07			
Cash	-2.730.714,92	75.574.112,03	72.843.397,11	-621.861,96	-10.581.777,94	-1.506.784,60	-17.356.295,15	-2.833.205,31	54.622,16	181.998,15	-32.663.304,66	0,00	40.180.892,45				
Non cash	-259.145,39	125.025.086,85	124.765.941,46	-1.168.991,39	-537.427,95	-1.905.891,56	35.542.548,36	-7.520.704,70	0,00	-5.799.584,56	18.609.948,21	10.318.106,95	153.693.996,62				
Kapitaalsubsidies	0,00	0,00	0,00	29.906.296,61	1.044.051,44	1.245.954,03	0,00	18.260.650,98	407.395,48	299.493.135,23	350.357.483,77		350.357.483,77				
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële, materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-1.545.623,65	-14.390.839,62	-15.936.463,27	-31.894.083,21	-1.044.372,27	-1.245.954,03	0,00	-18.605.922,08	-407.395,48	-330.751.390,88	-383.949.117,95		-399.885.581,22				
Bijzondere waardeverminderingen op deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en geassocieerde ondernemingen	0,00	376.579,16	376.579,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		376.579,16				
Bedrijfsresultaat	-4.535.483,96	186.584.938,41	182.049.454,45	-3.778.639,95	-11.119.526,72	-3.412.676,17	18.186.253,22	-10.699.181,11	54.622,16	-36.875.842,06	-47.644.990,62	10.318.106,95	0,00	144.722.570,78			
Financieel resultaat	-311.562,87	5.893.323,87	5.581.760,99	10.389.629,01	-464.408,40	-495.322,10	-1.581.585,39	-3.697.240,60	3.248,92	-12.804.905,36	-8.650.583,93	-7.663.063,32	0,00	-10.731.886,26			
Cash	-264.254,28	6.346.014,80	6.081.760,52	10.560.432,56	-374.549,93	-176.655,17	-1.051.956,88	-2.758.340,62	3.248,92	-10.959.335,69	-4.757.156,82	-35.913.268,92	-34.588.665,22				
Non cash	-47.308,60	-452.690,93	-499.999,53	-170.803,55	-89.858,48	-318.666,93	-529.628,51	-938.899,98	0,00	-1.845.569,68	-3.893.427,11	28.250.205,60	23.856.778,96				
Netto-resultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	-2.229.903,47	-2.229.903,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		-2.229.903,47				
Netto-resultaat voor belastingen	-4.847.046,83	190.248.358,81	185.401.311,98	6.610.989,05	-11.583.935,12	-3.907.998,27	16.604.667,83	-14.396.421,70	57.871,08	-49.680.747,42	-56.295.574,56	2.655.043,63	0,00	131.760.781,05			
(Kosten) / opbrengsten van belastingen op het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-11.819,64	-11.819,64		-11.819,64				
Netto-resultaat	-4.847.046,83	190.248.358,81	185.401.311,98	6.610.989,05	-11.583.935,12	-3.907.998,27	16.604.667,83	-14.396.421,70	57.871,08	-49.692.567,06	-56.307.394,20	2.655.043,63	0,00	131.748.961,41			
Andere elementen van de gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	704.211,02	1.821.126,74	2.525.337,76	2.542.492,11	1.337.586,19	4.743.508,88	1.598.467,54	12.317.046,21	0,00	20.934.556,81	43.473.657,74		45.998.995,50				
Totaal gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	-4.142.835,81	192.069.485,55	187.926.649,74	9.153.481,17	-10.246.348,93	835.510,61	18.203.135,37	-2.079.375,49	57.871,08	-28.758.010,26	-12.833.736,46	2.655.043,63	0,00	177.747.956,91			
Cash	-2.994.969,19	81.920.126,82	78.925.157,63	9.938.570,59	-10.956.327,87	-1.683.439,78	-18.408.252,03	-5.591.545,93	57.871,08	-10.789.157,18	-37.432.281,11	-35.913.268,92	5.579.607,59				
Non cash	-1.147.866,62	110.149.358,73	109.001.492,11	-785.089,42	709.978,94	2.518.950,39	36.611.387,40	3.512.170,44	0,00	-17.968.853,08	24.598.544,66	38.568.312,55	172.168.349,32				
Verschillen IFRS-BE-GAAP	0,00	2.286.440,83	2.286.440,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-25,21	-25,21	-15.427.057,00	-13.140.641,38				
Resultaat BE-GAAP	-4.142.835,81	194.355.926,38	190.213.090,57	9.153.481,17	-10.246.348,93	835.510,61	18.203.135,37	-2.079.375,49	57.871,08	-28.758.035,47	-12.833.761,67	-12.772.013,37	0,00	164.607.315,53			

40 V. Sectoriële kasstromen

31/12/2016	2016											Totaal	2015		
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers OOD	TOTAAL Oprachten openbare dienst		TOTAAL Commerciële activiteiten	TOTAAL Oprachten openbare dienst	Totaal
EBITDA cash	-1.801.569,48	66.363.092,74	64.561.523,26	1.336.543,80	-7.038.698,85	3.502.816,98	-21.160.088,02	6.876.116,56	620.132,23	9.964.301,12	-5.898.876,17	72.843.397,11	-32.663.304,66	40.180.092,45	
Financieel resultaat cash rechtstreeks toewijsbaar aan sectoren	0,00	5.792.478,64	5.792.478,64	1.802.327,75	0,00	0,00	0,00	-1.047,56	0,00	-2.317.539,76	-516.259,57	3.160.152,21	3.868.860,00	7.029.012,21	
Belastingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-5.158,13	-5.158,13	0,00	-11.819,64	-11.819,64	
Cash resultaat voor intersectorieel financieel resultaat	-1.801.569,48	72.155.571,38	70.354.001,90	3.138.871,55	-7.038.698,85	3.502.816,98	-21.160.088,02	6.875.069,00	620.132,23	7.641.603,23	-6.420.293,87	76.003.549,32	-28.806.264,30	47.197.285,02	
Immateriële, materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen, netto*	-1.193.133,90	-47.244.784,38	-48.437.918,28	-74.400.953,57	-8.228.559,64	1.632.739,91	0,00	-118.240.126,46	-19.226,50	-247.558.599,87	-446.814.726,13	-36.084.467,36	636.414.470,98	-672.498.938,34	
Geinde kapitaalsubsidies*	0,00	0,00	0,00	74.400.953,57	8.780.000,00	-1.632.739,91	0,00	118.240.126,46	19.226,50	414.090.143,72	613.897.710,34	0,00	633.409.806,97	633.409.806,97	
Financiële activa, netto	0,00	549.486,01	549.486,01	-5.873,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-282.900,00	-288.773,49	0,00	0,00	0,00	
Totaal kasstroom zonder BBK	-2.994.703,38	25.460.273,01	22.465.569,63	3.132.998,06	-6.487.258,49	3.502.816,98	-21.160.088,02	6.875.069,00	620.132,23	173.890.247,08	160.373.916,85	39.919.081,96	-31.810.928,31	8.108.153,65	
Behoeftes aan bedrijfskapitaal	-595.586,87	-15.846.495,79	-16.442.082,66	-17.541.825,61	1.301.976,35	-882.843,55	-8.836.067,59	-30.514.532,52	0,00	-97.801.227,49	-154.274.520,41	-31.689.257,46	-31.572.710,35	-63.261.967,80	
Kasstroom voor intersectorieel financieel resultaat	-3.590.290,24	9.613.777,22	6.023.486,97	-14.408.827,54	-5.185.282,14	2.619.973,42	-29.996.155,61	-23.639.463,51	620.132,23	76.089.019,59	6.099.396,44	8.229.824,50	-63.383.638,66	-55.153.814,15	
Intersectoriële financiële resultaten in 2016	-408.405,33	3.175.171,73	2.766.766,40	-1.065.438,67	-531.646,33	-169.425,08	-1.582.020,91	-2.875.329,88	11.736,05	-2.222.104,21	-8.434.229,04	2.921.608,31	-8.626.016,82	-5.704.408,51	
Kasstroom	-3.998.695,58	12.788.948,95	8.790.253,37	-15.474.266,22	-5.716.928,47	2.450.548,34	-31.578.176,52	-26.514.793,39	631.868,28	73.866.915,38	-2.394.832,60	11.151.432,81	-72.009.655,47	-60.858.222,66	
Financieel resultaat cash	-408.405,33	8.967.650,37	8.559.245,04	736.889,08	-531.646,33	-169.425,08	-1.582.020,91	-2.876.377,44	11.736,05	-4.539.643,97	-8.950.488,61	6.081.760,52	-4.757.156,82	1.324.603,70	

* intersectoriële overboekingen inbegrepen

41 VI. Intersectoriële rekeningen-courant

	2016											Historische schuld	2015		
	Commerciële werkplaatsen	Andere commerciële activiteiten	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers opdracht van openbare dienst	TOTAAL Oprachten van openbare dienst		TOTAAL Commerciële activiteiten	TOTAAL Oprachten van openbare dienst	Historische schuld
01/01/2016	13.743.027,54	-118.160.532,63	-104.417.505,09	33.448.902,88	12.065.298,39	-44.721.504,92	-63.975.828,36	98.338.039,40	-136.443,08	2.192.925.217,66	2.227.943.681,97	-93.266.072,28	2.155.934.026,50	-2.062.667.954,22	
Intersectoriële hertoewijzingen	-4.300.693,18	-5.940.898,72	-10.241.591,90	-4.123.280,87	428.974,01	84.712,43	0,00	-145.783.564,49	926.018,02	158.708.732,80	10.241.591,90	-8.229.824,50	63.383.638,66	-55.153.814,16	
Kasstroom voor de intersectoriële financiële resultaten	3.590.290,24	-9.613.777,22	-6.023.486,98	14.408.827,54	5.185.282,14	-2.619.973,42	29.996.155,61	23.639.463,51	-620.132,23	-76.089.019,59	-6.099.396,44	-2.921.608,31	8.626.016,82	-5.704.408,51	
Intersectoriële financiële resultaten	408.405,33	-3.175.171,73	-2.766.766,40	1.065.438,67	-531.646,33	169.425,08	1.582.020,91	2.875.329,88	-11.736,05	2.222.104,21	8.434.229,04	0,00	0,00	0,00	
31/12/2016	13.441.029,94	-136.890.380,31	-123.449.350,37	44.799.888,23	18.211.200,87	-47.087.340,83	-32.397.651,85	-20.930.731,70	157.706,66	2.277.767.035,09	2.240.520.106,47	-104.417.505,09	2.227.943.681,98	-2.123.526.176,89	

4.1.1 VII. Overheidstussenkomsten

42

42.1 VII.1 Kapitaalsubsidies

2016		TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers OOD	TOTAAL Opdrachten openbare dienst	Historische schuld	Totaal
01/01/2016		0,00	1.243.288.588,98	6.386.234,48	7.485.075,63	243.022.131,59	6.118.584,42	4.598.499.762,58	6.104.800.377,68	0,00	6.104.800.377,68
Correctie 2015		0,00	4.692.701,91	-13.574,08	-992.887,31	198.741.035,55	-926.018,02	-201.501.258,05	0,00	0,00	0,00
Nieuw*		0,00	63.526.020,81	8.219.200,40	-1.632.739,91	115.445.047,48	19.226,50	498.322.915,95	683.899.671,23	71.379,36	683.971.050,59
In resultaatname		0,00	-31.121.258,90	-1.049.268,35	-830.461,73	-21.954.955,82	-305.868,91	-295.899.878,10	-351.161.691,81	0,00	-351.161.691,81
31/12/2016		0,00	1.280.386.052,80	13.542.592,45	4.028.986,68	535.253.258,80	4.905.923,99	4.599.421.542,38	6.437.538.357,10	71.379,36	6.437.609.736,46

2015		TOTAAL Commerciële activiteiten	TOTAAL Opdrachten openbare dienst
01/01/2015		0,00	5.827.274.501,77
Nieuw*		0,00	627.883.359,68
In resultaatname		0,00	-350.357.483,77
31/12/2015		0,00	6.104.800.377,68

* intersectoriële overdrachten en wedersamenstelling van subsidies na verkoop inbegrepen

2016		TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers OOD	TOTAAL Opdrachten openbare dienst	Historische schuld	Totaal
Aanschaffingen activa		53.971.813,00	74.410.508,57	8.228.559,64	-1.632.739,91	118.255.651,93	19.226,50	253.182.024,51	452.463.231,24	0,00	506.435.044,24
Inningen van subsidies		0,00	74.400.953,57	8.780.000,00	-1.632.739,91	118.240.126,46	19.226,50	414.090.143,72	613.897.710,34	4.034.000,00	617.931.710,34
Gesubsidieerd percentage		0,0%	100,0%	106,7%	100,0%	100,0%	100,0%	163,6%	135,7%	N.S.	122,0%

2015		TOTAAL Commerciële activiteiten	TOTAAL Opdrachten openbare dienst
Aanschaffingen activa		7.229.891,92	686.489.943,26
Inningen van subsidies		0,00	633.409.806,97
Gesubsidieerd percentage		0,0%	92,3%

	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Resterende activiteit goederen	Werkplaatsen OOD	Tankinstallaties	Reizigers OOD	TOTAAL Opdrachten openbare dienst
31/12/2016									
Activa	496.637.967,16	1.262.993.438,84	13.565.365,36	4.106.027,53	0,00	584.963.770,23	5.729.648,24	5.381.718.336,25	7.253.076.586,45
Kapitaalsubsidies	0,00	1.280.386.052,80	13.542.592,45	4.028.986,68	0,00	535.253.258,80	4.905.923,99	4.599.421.542,38	6.437.538.357,10
Gesubsidieerd percentage	0,0%	101,4%	99,8%	98,1%	N.S.	91,5%	85,6%	85,5%	88,8%
31/12/2015									
Activa	518.129.095,77	TOTAAL Opdrachten openbare dienst							
Kapitaalsubsidies	0,00	7.280.752.830,41							6.104.800.377,68
Gesubsidieerd percentage	0,0%	83,8%							

42.2 VII.2 Exploitatiesubsidies

2016	TOTAAL Commerciële activiteiten	Stations	Veiligheid	Stationsbeheer	Werkplaatsen OOD	Reizigers OOD	TOTAAL Opdrachten van openbare dienst
Omzet	0,00					28.700.000,00	28.700.000,00
Exploitatiesubsidies	0,00	53.176.186,89	26.214.951,20	139.364.268,92	273.575.514,83	637.928.222,47	1.130.259.144,31
Exploitatiesubsidies via het resultaat	0,00	53.176.186,89	26.214.951,20	139.364.268,92	273.575.514,83	666.628.222,47	1.158.959.144,31
waarvan variabele exploitatiesubsidies	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	244.649.204,14	244.649.204,14

	TOTAAL Commerciële activiteiten	TOTAAL Opdrachten van openbare dienst
Omzet	0,00	29.149.261,14
Exploitatiesubsidies	0,00	1.133.053.141,82
Exploitatiesubsidies via het resultaat	0,00	1.162.202.402,96
waarvan variabele exploitatiesubsidies	0,00	243.664.976,68

42.3 VII.3 Interestsubsidies

2016	Historische schuld	2015	Historische schuld
Interestsubsidies*	26.858.850,25	Interestsubsidies*	27.796.197,72

* Inbegrepen in het financieel resultaat

42.4 VII.4 Vorderingen op overheid - subsidies

	Kapitaalsubsidies	Exploitatiesubsidies*	Interestsubsidies	Totaal
01/01/2016	83.627.439,07	384.402.494,98	12.540.907,37	480.570.841,42
Nieuw	683.951.698,31	1.158.959.144,31	26.858.850,25	1.869.769.692,87
Inningen	-617.931.710,34	-1.169.799.184,73	-27.303.306,92	-1.815.034.201,99
Andere bewegingen		-1.800.000,00		-1.800.000,00
31/12/2016	149.647.427,04	371.762.454,56	12.096.450,70	533.506.332,30

*hierbij inbegrepen wat in de omzet geboekt wordt

De inningen van de kapitaalsubsidies omvatten 4.034.000 € aan subsidies SPV LLN die opgenomen zijn binnen de sector Historische schuld.

	Kapitaalsubsidies	Exploitatiesubsidies*	Interestsubsidies	Totaal
01/01/2015	89.153.886,36	387.360.406,83	12.968.351,98	489.482.645,17
Nieuw	627.363.998,64	1.162.202.402,96	27.796.197,72	1.817.362.599,32
Inningen	-632.890.445,93	-1.164.540.637,98	-28.223.642,33	-1.825.654.726,24
Andere bewegingen	0,00	-619.676,83	0,00	-619.676,83
31/12/2015	83.627.439,07	384.402.494,98	12.540.907,37	480.570.841,42

*hierbij inbegrepen wat in de omzet geboekt wordt

43 VIII. Evolutie van de historische schuld

€	31/12/2015	31/12/2016
Netto financiële schuld	2.936.936.016,11	2.971.773.517,59
Prefinancieringen	-716.555.180,17	-689.858.380,24
MtM	-256.104.484,00	-284.539.106,00
NPV	50.281.459,86	43.137.195,15
Fair Value	151.652.035,79	154.630.828,35
GNVI	17.606.570,59	15.497.791,07
Intersectoriële financiële resultaten	-8.471.799,94	-14.139.262,57
Cumul van de kasstromen van de overige sectoren	-208.221.820,26	-196.098.936,85

1.967.122.797,98	2.000.403.646,50
-------------------------	-------------------------

33.280.848,52

Non cash elementen	-6.274.251,67
Betaalde netto-interesten	45.959.728,02
Intersectoriële financiële resultaten	-5.667.462,63
Wisselkoersverschillen	-737.165,20
	33.280.848,52

44 Bijlage 1 : Financiële staten van de Rail Related Services (RRS)

1.1 *Definitie van de RRS*

Bijlage 1 punt 2 van de wet van 15 juni 2015 detailleert de betrokken dienstverleningsinstallaties en de aan de spoorwegondernemingen te leveren diensten:

- (a) passagiersstations, de gebouwen en andere voorzieningen daarvan, met inbegrip van de weergave van reisinformatie en passende locaties voor diensten in verband met kaartverkoop;
- (b) vrachtterminals;
- (c) rangeerstations en vormingsstations, met inbegrip van rangeervoorzieningen;
- (d) remisestations;
- (e) onderhoudsvoorzieningen, met uitzondering van dienstvoorzieningen voor groot onderhoud welke uitsluitend zijn bestemd voor hogesnelheidstreinen of andere types rollend materieel waarvoor specifieke voorzieningen nodig zijn;
- (f) andere technische voorzieningen, met inbegrip van schoonmaak- en wasvoorzieningen;
- (g) met de spooractiviteiten verbonden zeehaven- en binnenhavenvoorzieningen;
- (h) hulp- en ondersteuningsvoorzieningen;
- (i) tankinstallaties en levering van brandstof in deze voorzieningen, waarbij de vergoedingen voor het gebruik van de tankinstallaties op de factuur afzonderlijk van de heffingen voor de levering van brandstof tot uitdrukking komen.

De dienstverleningsinstallaties en tot de te leveren diensten van de punten (c), (d), (e), (f) en (h) zijn hernomen onder "Diensten in de werkplaatsen" in de balans RRS hieronder gepresenteerd.

1.1 Balans RRS op 31 december 2016

31/12/2016	Rail Related Services				
	Diensten in stations en reizigersinfrastructuur	Vrachterminals	Diensten in de werkplaatsen	Tankinstallatie	TOTAAL RRS
Activa					
Immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop (met uitzondering van de beëindigde bedrijfsactiviteiten)	1.280.664.831,73	0,00	601.304.180,03	5.729.648,24	1.887.698.660,00
Deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en verbonden ondernemingen	149.923.953,21	0,00	0,00	0,00	149.923.953,21
Intersectoriële deelnemingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Handelsvorderingen en overige debiteuren	102.212.466,57	0,00	3.014.086,54	0,00	105.226.553,11
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	5.873,49	0,00	0,00	0,00	5.873,49
Voorraden	1.021.389,32	0,00	197.374.806,09	0,00	198.396.195,41
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vaste activa aangehouden voor verkoop (beëindigde activiteiten)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal der activa	1.533.828.514,32	0,00	801.693.072,66	5.729.648,24	2.341.251.235,22
Passiva					
Kapitaal	150.965.018,11	0,00	159.343.512,92	0,00	310.308.531,03
Reserves en overgedragen resultaat	-30.977.702,03	8.176.799,81	-55.688.631,66	136.443,08	-78.353.090,79
Resultaat van het boekjaar	-13.250.153,38	-11.904.268,18	-18.722.307,74	529.574,51	-43.347.154,80
Eigen vermogen	106.737.162,70	-3.727.468,37	84.932.573,51	666.017,59	188.608.285,44
Schulden	85.567.794,18	8.615.746,16	132.203.148,98	0,00	226.386.689,32
Voorzieningen	0,00	25.734.194,26	29.554.787,51	0,00	55.288.981,77
Financiële schulden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	1.476.536,80	148.671,20	2.281.265,01	0,00	3.906.473,01
Belastingenschulden op het resultaat van het boekjaar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Handelschulden	9.537.783,30	0,00	0,00	0,00	9.537.783,30
Sociale schulden	16.153.766,59	1.626.508,59	24.957.740,60	0,00	42.738.015,78
Kapitaalsubsidies	1.297.957.631,93	0,00	535.253.258,80	4.905.923,99	1.838.116.814,72
Overige schulden	474.090,55	0,00	0,00	0,00	474.090,55
Passiva	1.411.167.603,35	36.125.120,21	724.250.200,90	4.905.923,99	2.176.448.848,46
Intersectoriële rekeningen-courant	15.923.748,27	-32.397.651,85	-7.489.701,76	157.706,66	-23.805.898,68
Totaal der passiva	1.533.828.514,33	0,00	801.693.072,66	5.729.648,24	2.341.251.235,22

1.1 Resultatenrekening RRS 2016

2016

	Rail Related Services				
	Diensten in stations en reizigersinfrastructuur	Vrachtterminals	Diensten in de werkplaatsen	Tankinstallatie	Totaal Rail Related Services
Bedrijfsopbrengsten	337.602.821,76	16.358.483,16	487.768.679,16	2.035.274,75	843.765.258,83
Omzet	99.100.739,82	16.083.367,07	88.550.887,57	1.638.656,99	205.373.651,45
Exploitatiesubsidies	218.049.125,72	0,00	272.571.978,90	0,00	490.621.104,62
Geproduceerde vaste activa	20.398.551,40	0,00	119.289.099,92	6.236,58	139.693.887,90
Overige bedrijfsopbrengsten	54.404,82	275.116,09	7.356.712,77	390.381,18	8.076.614,86
Bedrijfskosten	-344.012.669,76	-26.061.854,51	-487.539.715,01	-1.415.142,52	-859.029.381,80
Grondstoffen en handelsgoederen	-224.580,41	-1.821,05	-65.437.359,66	-1.301.046,84	-66.964.807,96
Diensten en diverse goederen	-131.784.709,06	2.103.718,94	-150.965.814,56	-114.095,68	-280.760.900,36
Personeelskosten	-200.386.373,83	-28.163.636,40	-255.013.988,98	0,00	-483.563.999,21
Overige bedrijfskosten	-11.617.006,46	-116,00	-16.122.551,81	0,00	-27.739.674,27
Bedrijfsresultaat voor kapitaalsubsidies, afschrijvingen en waardeverminderingen	-6.409.847,99	-9.703.371,35	228.964,14	620.132,23	-15.264.122,97
<i>Cash</i>	-2.199.338,07	-21.160.088,02	5.074.547,09	620.132,23	-17.664.746,77
<i>Non cash</i>	-4.210.509,93	11.456.716,67	-4.845.582,94	0,00	2.400.623,80
Kapitaalsubsidies	33.000.988,98	0,00	21.954.955,82	305.868,91	55.261.813,71
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële, materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-34.646.312,31	0,00	-29.502.752,64	-408.162,68	-64.557.227,63
Bijzondere waardeverminderingen op deelnemingen in dochterondernemingen, joint-ventures en geassocieerde ondernemingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bedrijfsresultaat	-8.055.171,32	-9.703.371,35	-7.318.832,68	517.838,46	-24.559.536,89
Financieel resultaat	-422.191,41	-1.720.328,72	-4.029.462,93	11.736,05	-6.160.247,02
<i>Cash</i>	35.817,66	-1.582.020,91	-3.284.782,77	11.736,05	-4.819.249,97
<i>Non cash</i>	-458.009,07	-138.307,82	-744.680,16	0,00	-1.340.997,05
Netto-resultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto-resultaat voor belastingen	-8.477.362,73	-11.423.700,08	-11.348.295,61	529.574,51	-30.719.783,91
(Kosten) / opbrengsten van belastingen op het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto-resultaat	-8.477.362,73	-11.423.700,08	-11.348.295,61	529.574,51	-30.719.783,91
Andere elementen van de gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	-4.772.790,65	-480.568,10	-7.374.012,14	0,00	-12.627.370,89
Totaal gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	-13.250.153,38	-11.904.268,18	-18.722.307,74	529.574,51	-43.347.154,80
<i>Cash</i>	-2.163.520,40	-22.742.108,93	1.789.764,32	631.868,28	-22.483.996,73
<i>Non cash</i>	-11.086.632,98	10.837.840,74	-20.512.072,06	-102.293,77	-20.863.158,06

1.1 Kasstromen RRS 2016

31/12/2016	Diensten in stations en reizigersinfrastructuur	Vrachtterminals	Diensten in de werkplaatsen	Tankinstallatie	TOTAAL RRS
EBITDA cash	-2.199.338,07	-21.160.088,02	5.074.547,09	620.132,23	-17.664.746,77
Financieel resultaat cash rechtstreeks toewijsbaar aan sectoren	1.802.327,75	0,00	-1.047,56	0,00	1.801.280,19
Cash resultaat voor intersectorieel financieel resultaat	-397.010,32	-21.160.088,02	5.073.499,53	620.132,23	-15.863.466,58
Immateriële, materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen, netto*	-80.996.773,30	0,00	-119.433.260,36	-19.226,50	-200.449.260,16
Geïnde kapitaalsubsidies*	81.548.213,66	0,00	118.240.126,46	19.226,50	199.807.566,62
Financiële activa, netto	-5.873,49	0,00	0,00	0,00	-5.873,49
Totaal kasstroom zonder BBK	148.556,55	-21.160.088,02	3.880.365,63	620.132,23	-16.511.033,61
Behoefte aan bedrijfskapitaal	-17.122.692,81	-8.836.067,59	-31.110.119,38	0,00	-57.068.879,79
Kasstroom voor intersectorieel financieel resultaat	-16.974.136,26	-29.996.155,61	-27.229.753,76	620.132,23	-73.579.913,39
Intersectoriële financiële resultaten in 2016	-1.766.510,09	-1.582.020,91	-3.283.735,21	11.736,05	-6.620.530,16
Kasstroom	-18.740.646,34	-31.578.176,52	-30.513.488,97	631.868,28	-80.200.443,55

* intersectoriële overboekingen inbegrepen

4. Verslag van het College van commissarissen

Verslag van het College van Commissarissen aan de algemene vergadering der aandeelhouders van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht over de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

NMBS NV VAN PUBLIEK RECHT

Frankrijkstraat 85

1060 BRUSSEL

RPR: BE 0203.430.576

Verslag van het College van Commissarissen aan de algemene vergadering der aandeelhouders van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht over de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van het mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de jaarrekening, de vereiste bijkomende verklaringen en een verslag over de rekeningen per activiteitensectoren. De jaarrekening bevat de balans op 31 december 2016, en de resultatenrekening voor het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting.

Verslag over de jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig en wettelijk referentiestelsel, zoals opgenomen in het Wetboek van Vennootschappen, en het referentiestelsel specifiek aan de vennootschap, zoals hoofdzakelijk opgenomen in de wet van 21 maart 1991 *betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven*, alsook in meer specifiek op de spoorwegmaatschappijen gerichte wet- en regelgeving, met een balanstotaal van EUR 11.901.283.552,53 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een verlies van het boekjaar van EUR 249.741.625,80.

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van de jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundige referentiestelsel en het referentiestelsel specifiek aan de vennootschap, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA | burgerlijke vennootschap met handelsvorm
Tel +32 (0)2 242 11 40 | Fax +32 (0)2 242 03 45 | bruxelles@be.gt.com | www.grantthornton.be
Metrologielaan 10, bus 15 | 1130 Brussel
BTW BE 0439 814 826 | RPR Antwerpen

Mazars Réviseurs d'Entreprises – Société Civile à forme de société coopérative à responsabilité limitée
Avenue Marcel Thiry 77 b. 4 – B 1200 Bruxelles
Tel. : + 32 (0)2 779 02 02 – Fax: + 32 (2) 779 03 33 – www.mazars.be – www.mazars.com

TVA : BE 0428.837.889 - RPM Bruxelles

Rekenhof | Cour des comptes
Regentschapsstraat 2 – 1000 Brussel | Rue de la Régence 2 – 1000 Bruxelles
Tel +32 (0)2 551 81 11 | Fax +32 (0)2 551 86 22 | www.ccrek.be

Verantwoordelijkheid van het College van Commissarissen

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's), zoals deze in België werden aangenomen, uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de entiteit in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de entiteit van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de jaarrekening als geheel.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de entiteit de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht per 31 december 2016, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België en specifiek op de vennootschap van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Verklaring inzake continuïteit

Het College van Commissarissen stelt vast dat op 31 december 2016, het eigen vermogen van NMBS lager is dan het bedrag van de kapitaalsubsidies. De vennootschap bevindt zich de facto in een situatie van een negatief netto vermogen voor de financiering van haar courante activiteiten. De financiering van de onderneming op de financiële markten berust op de expliciete of impliciete waarborgen van de Belgische Staat, zonder dewelke voor de vennootschap een onzekerheid zou ontstaan om haar activiteiten verder te zetten. Wij vestigen de aandacht op VOL 6.20 van de toelichting bij de jaarrekening waarin het bestuursorgaan, overeenkomstig artikel 96,6° van het Wetboek van vennootschappen, de toepassing van de waarderingsregels in de veronderstelling van continuïteit verantwoordt.

Benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Zonder afbreuk te doen aan de hierboven vermelde verklaring wijst het College van Commissarissen op VOL 6.20 van de toelichting bij de jaarrekening waarin wordt uiteengezet dat NMBS is overgegaan tot een onderzoek naar de rechtmatigheid van het behoud van de herwaarderingsmeerwaarden die werden aangelegd naar aanleiding van de herstructurering op 1 januari 2014.

Deze interne analyse had tot enig doel eventuele waardeverminderingen op terreinen die eerder het voorwerp van een herwaardering hebben uitgemaakt, te identificeren, en niet het identificeren noch het uitdrukken van eventuele andere latente meerwaarden.

De op basis van die analyse vastgestelde waardeverminderingen op eerder geherwaardeerde terreinen bedragen 145,9 MEUR. In de jaarrekening heeft dit geleid tot een terugname van de herwaarderingsmeerwaarden ten belope van 7,8 MEUR en een waardevermindering (via de resultatenrekening) ten belope van 138,1 MEUR.

Het College van Commissarissen benadrukt dat deze interne analyse, die erop gericht is de realisatiewaarde van de betrokken activa te toetsen op basis van marktcondities, afhangt van de kwaliteit van de gegevens en hierop gebaseerde berekeningen, en van financiële gegevens en waarderingsparameters die onvermijdelijk onzekerheden bevatten en een interpretatiemarge inhouden.

Overige aangelegenheden

1. We vestigen de aandacht op volgende punten :

- a. De boekhoudkundige ramingen en de elementen van beoordeling in de rekeningen omvatten inherent elementen van onzekerheid. Meer bepaald de milieuvoorzieningen (bodemverontreiniging en -sanering) die gebaseerd zijn op de huidige stand van de inventaris en de inschatting van verontreiniging m.b.t. de terreinen, de voorzieningen voor juridische geschillen waarvan de inschatting van de eventuele impact elementen met een aleatoir karakter bevatten, de waardering van de financiële instrumenten en de waardering van de verplichtingen tegenover het personeel.
- b. De gevolgen van de fiscale controle (vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing in het kader van het economisch herstelplan) die heeft plaatsgevonden over het aanslagjaar 2013 hebben het voorwerp uitgemaakt van een regeling (bijlage bij het Koninklijk Besluit van 25 december 2016) door compensatie met de exploitatiedotaties van de Federale Overheid. De NMBS gaat er van uit dat zij globaal voldaan heeft aan haar financiële verplichtingen en dat dit principe van compensatie, zoals voorzien door reglementaire bepalingen, indien nodig van toepassing zal zijn als een analoge operatie voor de boekjaren 2014, 2015 en 2016 nodig zou blijken.

2. De vennootschap heeft aanvang genomen met het uitwerken van een “*enterprise and fraud risk management policy*”. De risicomatrixen moeten verder worden uitgewerkt op het niveau van de globale onderneming.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag, opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen en neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht. Wij vestigen de aandacht ("overige aangelegenheden" hierboven) op het feit dat de boekhoudkundige ramingen en elementen van beoordeling in de rekeningen, inherent elementen van onzekerheid omvatten.
- De sociale balans, neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties op basis van de informatie waarover wij beschikken in ons controledossier.
- Ten aanzien van de volledigheid en de beoordeling van de verplichtingen buiten balans, wordt gesteund op de bevestiging van de bedrijfsleiding en derden terzake. De boekhouding werd gevoerd in overeenstemming met de in België en specifiek op de vennootschap van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, met uitzondering van de boekhoudkundige verwerking van sommige betalingen in het kader van investeringen in de strijd tegen terrorisme en radicalisme. De daarop betrekking hebbende facturen werden boekhoudkundig verwerkt als geleverde diensten terwijl ze hadden moeten worden geboekt als voorschotten. Deze verwerking heeft evenwel geen impact op de balans- en resultatenrekening.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.

Overige aangelegenheden

1. Wij wijzen erop dat, in toepassing van artikel 156 quater, §2 van de wet van 21 maart 1991 de bevoegdheid voor het uitvoeren van investeringswerken aan perrons vanaf 2014 aan de NMBS toekomt. Wegens het ontbreken van een overeenkomst tussen de twee vennootschappen, heeft Infrabel de betrokken activa nog niet naar NMBS getransfereerd.
2. NMBS is de functionele werkgever van het personeel dat door HR Rail, die optreedt als juridische werkgever, ter beschikking wordt gesteld. In dit kader vestigen we de aandacht op de vaststelling dat de uitwisseling van informatie tussen beide vennootschappen met betrekking tot de prestaties en afwezigheden van personeel moet worden verbeterd en dat de verdeling van de verantwoordelijkheden inzake interne controle, noodzakelijk om de betrouwbaarheid van de verwerkte informatie te garanderen, duidelijk moeten worden vastgelegd.
3. Niettegenstaande de verschillende verwijzingen in de jaarrekening naar de IAS/IFRS wensen wij te benadrukken dat onze opdracht strikt beperkt is tot het nazicht van de jaarrekening op basis van het in België en specifiek op de vennootschap van toepassing zijnde boekhoudkundig en wettelijk referentiestelsel.

Verslag over de rekeningen per activiteitensectoren

Wettelijk kader

Krachtens artikel 27, §1 van de wet van 21 maart 1991 *betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven* moet de NMBS voorzien in een afzonderlijk stelsel van rekeningen voor haar activiteiten die verband houden met de taken van openbare dienst, die limitatief zijn omschreven in artikel 156 van de genoemde wet van 21 maart 1991, enerzijds en haar andere activiteiten anderzijds. De toelichting bij de jaarrekening moet een samenvattende staat bevatten van de rekeningen betreffende de taken van openbare dienst en een desbetreffend commentaar.

Bovendien bepaalt artikel 4, §2 van de Spoorcodex (wet van 30 augustus 2013 houdende de spoorcodex) dat spoorwegondernemingen in hun interne boekhouding afzonderlijke rekeningen aanhouden met betrekking tot, enerzijds, de activiteit van goederenvervoer per spoor en, anderzijds, de activiteiten met betrekking tot de verlening van reizigersvervoerdiensten per spoor. De toelichting bij hun jaarrekening bevat een afzonderlijke balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht met betrekking tot de activiteit van goederenvervoer per spoor en met betrekking tot de reizigersvervoerdiensten per spoor. Openbare financiële middelen voor activiteiten die betrekking hebben op het verrichten van vervoersdiensten in het kader van openbare dienst, moeten in overeenstemming met artikel 7 van de Verordening 1370/2007 afzonderlijk in de desbetreffende rekeningen worden opgevoerd en mogen niet worden overgedragen naar activiteiten met betrekking tot andere vervoersdiensten of enige andere bedrijfsactiviteit.

In toepassing van de bepalingen van het 5de bijvoegsel aan het beheerscontract 2008-2012, worden de rekeningen per activiteitensectoren opgesteld volgens IFRS 8 "Operating Segments". Artikel 9 van voormelde spoorcodex bepaalt dat voor alle minimale dienstvoorzieningen waartoe exploitanten op een niet-discriminerende wijze toegang moeten verlenen (de zogenaamde "Rail related services"), gescheiden rekeningen moeten worden gevoerd, daaronder begrepen afzonderlijke balansen, resultatenrekeningen en kasstroomoverzichten.

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor de rekeningen per activiteitensectoren

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de getrouwe weergave van de rekeningen per activiteitensectoren in toepassing van bovenstaande wettelijke bepalingen. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer het opzetten, implementeren en in stand houden van een administratieve organisatie en een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de sectorrekeningen, derwijze dat deze geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

De Raad van Bestuur heeft de rekeningen 2016 per activiteitensectoren vastgesteld in zijn vergadering van 28 april 2017. Deze rekeningen zijn opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

De controle uitgevoerd door het College van Commissarissen

Het College van Commissarissen heeft de controle uitgevoerd van de rekeningen per activiteitensectoren over het boekjaar 2016. De controles werden uitgevoerd in toepassing van de ISAE 3000 internationale standaard “*Assurance Engagements Other Than Audits or Reviews of Historical Financial Information*”.

Besluit over de rekeningen per activiteitensector

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid over de rekeningen per activiteitensectoren 2016 opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening, brengt het College van Commissarissen volgende bevindingen onder uw aandacht:

1. De paragrafen inzake “overige aangelegenheden” zoals opgenomen in het verslag van het College van Commissarissen bij de statutaire jaarrekening 2016 zijn ook van toepassing op de rekeningen per activiteitensectoren.
2. Bij de schuldverdeling in toepassing van artikel 5 van het koninklijk besluit van 7 november 2013 tot hervorming van de structuren van de NMBS Holding, Infrabel en NMBS werd abstractie gemaakt van de origine van de netto financiële schulden op 31 december 2013. De uitsplitsing van de totale schuld op het niveau van de NMBS Holding over de activiteitensectoren kon tot 31 december 2013 worden opgevolgd via de kasstroomtabellen van de NMBS groep in toepassing van artikel 94 van het beheerscontract tussen de Belgische Staat en de NMBS Holding. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen de ABX-schuld (1,85 miljard EUR), een aantal andere commerciële schulden (0,49 miljard EUR) en de schulden met betrekking tot opdrachten van openbare dienst (0,95 miljard EUR). Bij gebrek aan duidelijkheid over haar oorsprong, werd het aan de NMBS toegewezen gedeelte van die historische netto financiële schuld ondergebracht in een sector “historische schuld”. Sinds 1 januari 2014 draagt elke sector bij aan de verdere evolutie van die schuld in functie van zijn cashflows.
3. Als gevolg van een diepgaandere analyse werden in 2016 belangrijke verschuivingen doorgevoerd in de toewijzing van vaste activa aan de diverse sectoren. Deze toewijzingen op balansniveau werden ondervangen door intersectoriële rekeningen van het passief.
4. De geboekte waardeverminderingen op eerder geherwaardeerde terreinen ten belope van 145,9 MEU, werden voor 86,6 MEUR toegewezen aan de opdrachten van openbare dienst en voor 59,2 MEUR aan de commerciële activiteiten.

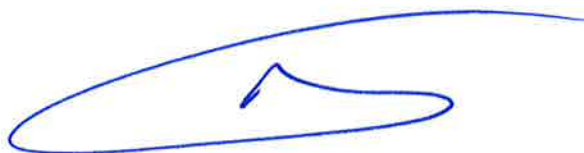

5. De boekhouding per activiteitensectoren is gedeeltelijk gebaseerd op het gebruik van verdeelsleutels op basis van een aantal parameters. De hypothesen die hieraan ten grondslag liggen, houden een element van onzekerheid in.
6. De toewijzing van een aantal balansposten, zoals de handelsvorderingen en -schulden, tussen de sectoren dient nog verder geanalyseerd te worden om een nauwkeuriger rubricering te bereiken.

Brussel, 16 mei 2017

Het College van Commissarissen

Het Rekenhof
vertegenwoordigd door

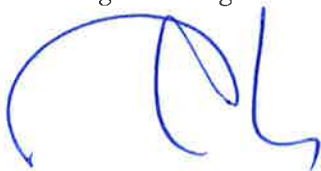
Rudi Moens
Raadsheer in het Rekenhof

Michel de Fays
Raadsheer in het Rekenhof

De leden van het Instituut
van de Bedrijfsrevisoren

Mazars Bedrijfsrevisoren CVBA
vertegenwoordigd door

Philippe Gossart
Bedrijfsrevisor

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA
vertegenwoordigd door

Ria Verheyen
Bedrijfsrevisor